ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖРОДСПОЖИВСЛУЖБИ В КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ

О Г Л Я Д

розвитку шкідників і хвороб сільськогосподарських культур в 2024 році та прогноз з'явлення їх в 2025 році, рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Кіровоградської області в 2025 році

м. Кропивницький
2025

Огляд розвитку шкідників і хвороб сільськогосподарських культур в 2024 році та прогноз з'явлення їх в 2025 році складено за показниками динаміки розвитку й розповсюдження в Кіровоградській області основних шкідливих об'єктів та даними осіннього обстеження агробіоценозів у 2024 році з урахуванням факторів, що впливали на чисельність і шкідливість шкідливих організмів, доробку науки, передової практики захисту рослин.

У ньому висвітлено фітосанітарний стан сільськогосподарських угідь, стисло проаналізовано розвиток та шкідливість 72 ентомологічних та фітопатологічних об'єктів за агрометеорологічних умов 2024 року.

За даними щільності залягання та зимуючого запасу шкідників і хвороб прогнозується ступінь загрози пошкодження чи захворювання сільськогосподарських культур за визначених умов вегетації 2025 року.

Приведені у збірнику компоненти системи заходів захисту основних сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб та бур'янів узгоджені з «Державним реєстром пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні» хімічних засобів захисту рослин, дозволених до використання в Україні.

Збірник стане вихідним матеріалом керівникам і агрономам господарств при плануванні та організації заходів захисту рослин, проведенні курсів, семінарів, лекцій, консультацій, спеціалістам фітосанітарної служби і викладачам навчальних закладів. Широкому загалу сільгоспвиробників, фермерам, власникам присадибних ділянок, інших землекористувачів матеріали стануть у пригоді при проведенні захисних заходів.

«Огляд…» розроблений і складений спеціалістами відділу захисту рослин, фітосанітарної діагностики та прогнозування управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області. Використані матеріали моніторингу сільськогосподарських культур в господарствах усіх форм власності і осінніх ґрунтових розкопок державних фітосанітарних інспекторів на території області, матеріали з інформаційних повідомлень, короткострокових і довгострокового прогнозів відділу захисту рослин управління фітосанітарної безпеки Департаменту фітосанітарної безпеки та контролю в сферах рослинництва Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, матеріали даних Кіровоградського обласного центру з гідрометеорології, розробки науковців інституту та дослідних установ НААНУ, НАНУ, НУБіПУ.

Управління фітосанітарної безпеки Головного управління
Держпродспоживслужби в Кіровоградській області
вул.Тараса Карпи, 84, м.Кропивницький, 25006,

тел. 32 12 21

З м і с т

БАГАТОЇДНІ ШКІДНИКИ **5**
МИШОПОДІБНІ ГРИЗУНИ 5
ОЗИМА СОВКА 6
ЗАХОДИ ЗАХИСТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РОСЛИН ВІД ПІДГРИЗАЮЧИХ СОВОК **7**
ЗАХОДИ ЗАХИСТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РОСЛИН ВІД ЛИСТОГРИЗУЧИХ СОВОК **9**
ЛУЧНИЙ МЕТЕЛИК 10
СТЕБЛОВИЙ (КУКУРУДЗЯНИЙ) МЕТЕЛИК 12
СИСТЕМА ЗАХИСТУ КУКУРУДЗИ ВІД ШКІДНИКІВ ТА ХВОРОБ **13**
ҐРУНТОВІ ШКІДНИКИ **16**
ЗАХОДИ ЗАХИСТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РОСЛИН ВІД ҐРУНТОВИХ ШКІДНИКІВ **17**
ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР **17**
ШКІДЛИВА ЧЕРЕПАШКА 17
ЗЛАКОВІ ПОПЕЛИЦІ 20
ХЛІБНИЙ ТУРУН (ЖУЖЕЛИЦЯ) 21
ХЛІБНІ ЖУКИ 23
ХЛІБНІ П’ЯВИЦІ 23
ХЛІБНА СМУГАСТА БЛІШКА 25
ПШЕНИЧНИЙ ТРИПС 25
ХВОРОБИ ЗЕРНОВИХ КОЛОСОВИХ КУЛЬТУР **26**
КОРЕНЕВІ ГНИЛІ 26
ПЛЯМИСТОСТІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР 26
БОРОШНИСТА РОСА 27
БУРА ЛИСТКОВА ІРЖА 27
ХВОРОБИ КОЛОСКІВ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР 29
СИСТЕМА ЗАХИСТУ ЗЕРНОВИХ КОЛОСОВИХ КУЛЬТУР ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ **30**
ХВОРОБИ КУКУРУДЗИ **40**
ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ГОРОХУ **41**
ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ГОРОХУ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ **42**
ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ СОЇ **44**
ЗАХОДИ ЗАХИСТУ СОЇ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ **45**

СИСТЕМА ЗАХИСТУ НАСІННЄВОЇ ЛЮЦЕРНИ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ 47
ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР 49
СИСТЕМА ЗАХОДІВ ЗАХИСТУ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ 51
ХВОРОБИ І ШКІДНИКИ СОНЯШНИКУ 55
ЗАХОДИ ЗАХИСТУ СОНЯШНИКУ ВІД ХВОРОБ І ШКІДНИКІВ 59
ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ РІПАКУ 63
СИСТЕМА ЗАХОДІВ ЗАХИСТУ РІПАКУ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ 65
ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ КАРТОПЛІ 69
СИСТЕМА ЗАХОДІВ ЗАХИСТУ КАРТОПЛІ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ 70
ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР 73
ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ 76
ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ПЛОДОВИХ НАСАДЖЕНЬ 81
ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ПЛОДОВИХ НАСАДЖЕНЬ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ 83
ОСНОВНІ ВИДИ БУР’ЯНІВ У ПОСІВАХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР І ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З НИМИ 87
ЗАСОБИ ЗАХИСТУ РОСЛИН, ДОЗВОЛЕНІ ДЛЯ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ У 2022 РОЦІ 121
РЕГУЛЯТОРИ РОСТУ РОСЛИН (ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ УРОЖАЙНОСТІ), ДОЗВОЛЕНІ ДЛЯ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ 135
ДОТРИМАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ВИМОГ БЕЗПЕКИ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ ПРИ РОБОТІ З ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ 142
ОБСЯГИ РОБІТ ПО ЗАХИСТУ РОСЛИН ВИКОНАНІ В 2023 РОЦІ ТА НАМІЧЕНІ НА 2024 РІК ПО КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ 144

ОГЛЯД

розвитку шкідників і хвороб сільськогосподарських культур в 2024 році
та прогноз з'явлення їх в 2025 році по Кіровоградській області

БАГАТОЇДНІ ШКІДНИКИ

МИШОПОДІБНІ ГРИЗУНИ

З другої декади серпня 2023 року був відмічений розвиток **мишоподібних гризунів** в місцях резервацій. В другій декаді вересня відмічався початок заселення посівів озимих зернових культур. В посівах озимини середня чисельність колоній мишоподібних гризунів складала – 1,6, максимально – 6 на га на 38 % від обстеженої площі 14,01 тис.га. Погодні умови осені сприяли збільшення їх чисельності.

У період осінь-весна 2023-2024 рр. агроформуваннями області всіх форм власності було проведено боротьбу з мишоподібними гризунами на площі 12,19 тис.га, в тому числі біометодом – 5,56 тис.га.

За даними весняних контрольних обстежень загинуло 0-50 % мишоподібних гризунів в посівах озимої пшениці, озимого ріпаку, багаторічних трав та на неорних землях.

Кліматичні умови упродовж зими-весни 2023-2024 рр. були сприятливими для збереження чисельності мишоподібних гризунів.

За даними Державної установи «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» за перше півріччя 2024 року відсоток потрапляння гризунів у полях агроценозу на 100 пасток за добу 56,8 % (за аналогічний період минулого року 40,5 %). Співвідношення: самці – 44 %, самки – 56 %. За друге півріччя відсоток потрапляння склав 13,2 % (за аналогічний період минулого року 49,5 %). Співвідношення: самці – 58 %, самки – 42 %.

Співвідношення гризунів по видам за І півріччя 2024 року: хатня миша – 44,0 %, лісова миша – 16,0 %, польова миша – 40,0 %. Співвідношення гризунів по видам за ІІ півріччя 2024 року: хатня миша – 15,8 %, лісова миша – 5,2 %, польова миша – 79,0 %.

З другої декади серпня відмічалось заселення мишоподібними гризунами площ з-під зернових колосових культур. В першій декаді жовтня відмічався початок заселення посівів озимих культур.

Восени 2024 року чисельність колоній мишоподібних гризунів в середньому складає – 1,3, максимально – 3 колонії на гектар (Кропивницький район), заселено 46 % (8,5 тис.га) від обстеженої площі 18,61 тис.га (в 2023 році чисельність колоній була 1,8 на гектар, площа заселення 41 % від обстеженої площі 22,81 тис.га). В тому числі на орних землях середня чисельність колоній – 1,3 на гектар (у минулому році – 1,8), заселено 46 % (8,48 тис.га) від обстеженої площі 18,59 тис.га (у минулому році – 41 %). На неорних землях чисельність колоній в

середньому склала – 2 на гектар (у минулому році – 2,3), заселено 100 % від обстеженої площі 0,02 тис.га (в минулому році – 50 %).

В поточному році відмічається помірне розповсюдження гризунів, погодні умови осіннього періоду сприятливі для подальшого наростання чисельності гризунів та їх масового розвитку. Розвиток шкідника стримується обробками – в третій декаді листопада проти мишоподібних гризунів було оброблено 10,55 тис.га, з них біологічним методом – 1,95 тис.га.

За сприятливих погодних умов у січні-березні 2025 року (стабільна температура, значний сніговий покрив, відсутність відлиг, крижаної кірки, заливання нір) в разі непроведення винищувальних та профілактичних заходів гризуни добре перезимують і можливий більш масовий розвиток та суттєва загроза пошкодження в зріджених посівах озимини, багаторічних трав, ріпаку.

Першочерговими заходами в обмеженні чисельності мишоподібних гризунів є профілактичні заходи: знищення бур‘янів, зменшення втрат урожаю при збиранні, своєчасна зяблева оранка, що позбавлятиме гризунів кормової бази та надійного сховища, контроль за розвитком та регулювання чисельності цих шкідників в місцях резервацій з метою недопущення їх розселення на посіви сільськогосподарських культур.

За наявності 3-5 і більше жилих колоній на гектарі необхідно застосовувати зернові, інші отруєні принади: бактоцид – 3-5 г в нору, антимиша, принада – 2-3 пакетики (10 г) на нору, бромакем, ПР – 20-30гр/5 м^2 або 2-4 брикети на купі, шторм, 0,005 % воскові брикети – 0,7-1,5 кг/га, інші дозволені до використання родентициди.

ОЗИМА СОВКА

За результатами весняних контрольних обстежень спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області гусеницями **озимої совки** було заселено 16 % обстеженої площі за середньої чисельності – 0,5, максимально – 1 екз. на кв.м. За зимовий період в середньому загинуло 0-3 % гусениць шкідника.

З 18 травня відмічався початок льоту, з 22 травня – початок яйцекладки. Впродовж червня спостерігалась контрастна, часом жарка, переважно посушлива погода. Це сприяло помірному формуванню яйцепродукції у метеликів та розвитку гусениць першого покоління. З 09 червня відмічено початок відродження гусениць шкідника, з 15 липня – початок заляльковування. Середня чисельність гусениць першого покоління на посівах озимих пшениці, ріпаку складала 0,4-0,5 екз. на кв.м, максимально – 1 екз. на кв.м, пошкодженість 0,8-1 % рослин в слабкому та сильному ступенях.

З 01 серпня відмічався початок льоту метеликів ІІ-го покоління, з 15 серпня початок яйцекладки, з 30 вересня відмічався початок відродження гусениць. З липня по вересень спостерігалась переважно спекотна та посушлива погода, що не сприяло активному розвитку шкідника в період яйцекладки-відродження

гусениць другого покоління. У посівах цукрових буряків шкідником за середній чисельності 3 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 2 % рослин в слабкому ступені. На посівах озимих пшениці та ріпаку шкідником за середній чисельності – 0,4-0,5, максимально – 2 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 0,9-1 % рослин в слабкому, середньому та сильному ступенях.

Дуже тепла і тривала осінь створила сприятливі умови для завершення розвитку гусениць і збереження чисельності популяцій в майбутньому році, гусениці досягли переважно IV-VI віків, що вказує на можливість максимальної перезимівлі шкідника.

За результатами осінніх ґрунтових обстежень гусеницями озимої совки заселено 24 % обстеженої площі всіх полів сівозмін, що на 6 % більше ніж у 2023 році. Середня чисельність шкідника становить 0,6 екз. на кв.м, що в порівнянні з минулорічним показником менше на 0,1. Коефіцієнт заселення становить 0,14, що вказує на слабку заселеність посівів та низьку чисельність совок. Найбільша чисельність шкідника відмічалась в Голованівському, Кропивницькому районах – 1,5 екз. на кв.м. В посівах озимини урожаю 2025 року гусеницями заселено 35 % обстеженої площі, що на 12 % більше ніж у минулому році, за середньої чисельності 0,7 екз. на кв.м, що на 0,1 більше за минулорічний показник. Найбільша чисельність совок – 1,5 екз. на кв.м відмічалася в Кропивницькому районі.

У 2025 році за сприятливих погодних умов (тепла, помірно волога погода) весняно-літнього періоду можливе підвищення чисельності шкідника, осередкова шкодочинність у першому поколінні та більш масовий розвиток і підвищення шкодочинності підгризаючих совок ІІ-го покоління у посівах просапних, овочевих культур та озимих зернових і ріпаку.

Заходи захисту сільськогосподарських рослин від підгризаючих совок

Велике значення в обмеженні чисельності цього виду совок мають агротехнічні прийоми: оптимальні строки сівби та міжрядне розпушування просапних, зокрема, цукрових буряків та овочевих культур; знищення бур’янів та квітучих нектароносів; культивація парових попередників у період масового відкладання яєць або відразу після його закінчення. За умов поливу дощуванням під час заляльковування гусені першої та виплодження другої генерації можлива загибель 80-85 % гусениць совок.

Випуск яйцеїда-трихограми на початку та за масового відкладання яєць розпочинають за наявності 0,4-0,6 яйця на кв.м. У посівах цукрових буряків, соняшнику, озимої пшениці, багаторічних трав за 30 яєць шкідника на кв.м норма випуску трихограми становить 30 тис. самиць на га, а понад 30 яєць на кв.м норму визначають з розрахунку одна самиця на 10 яєць шкідника.

Дієвим заходом проти підгризаючих совок є передпосівна обробка інсектицидом насіння озимих зернових, кукурудзи, гречки, цукрових буряків, овочевих і баштанних культур, що істотно знижує шкідливість гусениць на ранніх

стадіях розвитку рослин.

За появи осередків високої чисельності гусениць (ЕПШ у посівах буряків 1-2, кукурудзи, соняшнику, картоплі, інших просапних 3-8, озимої пшениці 2-3 екз. на кв.м) застосовують інсектициди: актеллік 500 ЕС, КЕ, 0,3-0,6 л/га, данадим Мікс, КЕ, 1 л/га, децис 100 ЕС, КЕ, 0,1-0,25 л/га, карате Зеон 050 CS, СК, 0,3 л/га, протеус 110 OD, МД, 0,5-0,75 л/га, інші за регламентами існуючих технологій. Найефективніші суміші фосфорорганічних і піретроїдних інсектицидів у половинних нормах з додаванням 3-4 кг/га сечовини. Кращі результати дають обробки у вечірні години, коли гусінь підгризаючих совок харчується на рослинах. Інсектициди доцільніше застосовувати в період виплодження гусениць та появи другого віку їх, коли вони живляться відкрито і найбільш уразливі. В цей час ефективність заходів забезпечують гормональні препарати та інгібітори синтезу хітину.

ЛИСТОГРИЗУЧІ СОВКИ

В агроценозах Кіровоградської області спостерігався помірний рівень чисельності та шкодочинності листогризучих совок.

У 2024 році гусеницями **бавовняної совки** першого покоління за середньої чисельності – 1, максимально – 3 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 2-3 % рослин кукурудзи, соняшнику в слабкому ступені. Гусениці другого покоління за середньої чисельності – 0,5-1, максимально – 3 екз. на кв.м в середньому пошкодили 1-10 % рослин кукурудзи, соняшнику, сої, томатів, озимого ріпаку переважно в слабкому ступені. За результатами осінніх ґрунтових обстежень лялечки і гусениці бавовняної та інших листогризучих совок виявлені на 9 % обстежених площ, що на 1 % більше ніж минулого року, в середній чисельності – 0,7 екз. на кв.м, що на рівні минулорічного показника.

В поточному році гусеницями **совки-гамма** першого та другого покоління за середньої чисельності 0,4-1, максимально – 2 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 4-5 % рослин соняшнику, сої в слабкому ступені.

Гусеницями **капустяної совки** другого покоління за середній чисельності – 1,1, максимально – 2 екз. на кв.м пошкоджено 5 % рослин капусти середнього та пізнього строків дозрівання переважно в слабкому ступені. У період сходів озимого ріпака шкідником за середній чисельності – 0,5 екз. на кв.м пошкоджено 2 % рослин в слабкому ступені. За результатами осінніх ґрунтових обстежень середня чисельність лялечок шкідника – 0,7 екз. на кв.м на 2 % обстеженої площі. В порівнянні з показниками минулого року зимуюча стадія шкідника збільшилася на 0,2, відсоток розповсюдження – збільшився у два рази.

Гусеницями **звичайної зернової совки** за середній чисельності – 0,5, максимально – 1 екз. на кв.м пошкоджено 1 % рослин озимої пшениці в слабкому ступені.

У 2025 році за умов непроведення своєчасних агротехнічних заходів в посівах кукурудзи, соняшнику, інших культур та сприятливих умов перезимівлі і теплої,

помірно вологої погоди літнього періоду можливий більш масовий розвиток і підвищення шкодочинності листогризучих совок.

Заходи захисту сільськогосподарських рослин від листогризучих совок

Заходи з обмеження чисельності совок повинні бути спрямованими проти усіх стадій фітофагів: метеликів, яєць, гусениць та лялечок.

Дієвими та ефективними є агротехнічні прийоми: належний обробіток ґрунту (оранка, культивація, розпушування міжрядь) та дотримання технології вирощування сільськогосподарських культур. Насамперед, знищення бур'янів і квітучих нектароносів погіршує умови живлення метеликів та гусениць до появи культурних рослин. Розпушування міжрядь просапних культур, зокрема, з присипанням зони рядка, культивація попередників під час відкладання яєць, виплодження гусениць і їх заляльковування значно обмежують кількість комах.

Зяблева оранка на глибину 30 см сприяє глибокому загортанню в ґрунт лялечок та яєць із сформованими гусеницями, що унеможливлює вихід навесні більшості метеликів та гусениць першого віку. Після гороху та інших бобових культур і ріпаку поля слід переорювати відразу після збирання врожаю, оскільки на них переважно відбувається розвиток першого покоління капустяної совки.

З біологічних заходів захисту посівів від совок застосовують випуск яйцеїда-трихограми. У регіонах, де складаються сприятливі умови для розвитку трихограми (ГТК 0,9-1,2), першій випуск проводять на початку, другій – в період масового відкладання яєць. За умов подовжених строків льоту совок додатково випускають ентомофага через 5-7 днів після другого. На зернобобових, багаторічних травах, цукрових буряках, овочевих у перший строк випускають 20 тис. самиць паразита на 1 га, в наступних випусках – з розрахунку одна самиця трихограми на 20 яєць шкідника на кв.м.

У регіонах з несприятливими умовами для розвитку трихограми (ГТК 0,5-0,8 або 1,3-1,7) використовують комаху методом повторних випусків, оскільки її дія обмежується 3-5 днями. Перший випуск паразита (30-40 тис. на 1 га) проводять за чисельності не менше 4-5 яєць на кв.м (перше покоління), 7-8 яєць на кв.м (друге покоління) для совок з груповою яйцекладкою та 15 яєць на 100 рослин за поодинокої яйцекладки. Для оптимізації строків та норм випуску трихограми слід враховувати результати обліку совок на феромонні пастки. Так, якщо на одну пастку виявлено в середньому 3-4 самців першого або 7-8 другого покоління капустяної, 4 самців бавовникової совок, то трихограму випускають через 2-3 дні.

Під час захисту посівів від карадрини слід зважати на біологічні особливості комахи. Яйцекладки, які з'являються через 1-3 дні після вильоту совки, самиця прикриває сіруватими волосинками з брюшка у вигляді повсті, які захищають яйця від паразитів та інших факторів негативного впливу. Тому ефект від трихограми можливий в разі випуску цієї комахи на плантації до та під час відкладання яєць карадриною, починаючі з другої половини травня. Серед інших важливими

залишаються вищевказані агротехнічні прийоми.

Проти гусениць листогризучих совок використовують альтекс, КЕ, данадим Мікс, КЕ, делметрос 100 SC, КС, децис f-Люкс 25 ЕС, КЕ, кораген 20, КС, інші у рекомендованих нормах. У посадках капусти ефективний гормональний препарат: номолт, КС, 0,3 л/га. Застосування інсектицидів у плантаціях томатів, баклажанів, перцю проти гусениць помідорної, бавовникової, інших совок бажане до початку плодоутворення.

Важливим прийомом, що обмежує період живлення гусениць совок, є передзбиральна десикація культур, що прискорює їх дозрівання. Десикація гороху та ріпаку спрямована проти капустяної совки, льону – совки-гамма, С-чорне, городньої та інших, соняшнику – бавовникової і карадрини.

ЛУЧНИЙ МЕТЕЛИК

У 2024 році розвиток **лучного метелика** спостерігався в південно- східних територіальних громадах області в двох поколіннях.

За даними спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області на посівах сільськогосподарських угідь спостерігався помірний розвиток шкідника. Чисельність шкідника знаходилась переважно на допороговому рівні. Обробки проти шкідника були проведені на площі 1,4 тис.га.

В ареалі шкідника літ метеликів першого покоління розпочався в травні в Олександрійському районі. Інтенсивність сили льоту шкідника середня – 2, максимально – 3 екз. на 10 кроків. Гусеницями за середній чисельності – 0,5-1, максимально – 2 екз. на кв.м слабко пошкоджено 2-3 % рослин кукурудзи, соняшнику, сої.

Червень характеризувався нестійкою з коливанням температурного режиму погодою та виявився переважно сухим. Грозові дощі, в окремих пунктах крайніх західних та південних районів з градом та шквалом спостерігалися в першій половині місяця. Липень характеризувався температурним режимом значно вищим від норми, особливо у другій декаді та суттєвим недобором опадів. В окремі дні відмічалися дощі, на південному сході відмічалися значні зливи. В серпні переважала спекотна, але з коливанням температурного режиму та суха погода. Сума опадів за місяць на більшій частині території області склала 2-12 мм, що менше місячної норми, 4-30 %, в південно-західних районах опадів випало 28 мм або 57 % норми. Така погода не сприяла активному розвитку шкідника. Середня інтенсивність сили льоту другого покоління шкідника була відмічена в Олександрійському районі – 6, максимально – 8 екз. на 10 кроків. Гусеницями другого покоління за середньої чисельності – 0,1-0,9, максимально – 2 екз. на кв.м було пошкоджено 2-9 % рослин сої, соняшнику в слабкому ступені.

За результатами осінніх ґрунтових обстежень орних та неорних земель коконів лучного метелика цього року, як і минулого, не виявлено.

У 2025 році, за умов дружньої теплої, помірно вологої весни, можливе

підвищення чисельності та шкідливості гусениць лучного метелика в Кропивницькому, Олександрійському районах.

ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З ЛУЧНИМ МЕТЕЛИКОМ

(Рекомендації Інституту захисту рослин НААНУ)

Сила льоту метеликів (екз. на 10 кроків)	Загроза від гусениць	Заходи
Поодинокий (до 0,2)	Відсутня	Боротьба не проводиться
Слабкий (0,2-1)	Нижче ЕПШ	Розпушування міжрядь просапних культур з присипанням зони рядка після відходу гусениць на заляльковування
Середній (1,1-10)	Осередкова поява гусениць в чисельності вище ЕПШ*	Розпушування міжрядь просапних культур в період відкладання яєць метеликами, а також після відходу гусені на заляльковування – розпушування з присипанням зони рядка. Осередкове застосування інсектицидів проти гусені II-III віків
Сильний (10-50)	Осередкове та суцільне заселення гусеницями у високій чисельності	Застосування усього комплексу агротехнічних заходів, що обмежують шкідливість і розмноження. Випуск трихограми, застосування біологічних і хімічних інсектицидів
Масовий (>50)	Масова поява гусені на культурах	Посилене спостереження за ходом розвитку шкідника. Застосування повного комплексу організаційно-господарських, агротехнічних, біологічних та хімічних заходів, що обмежують розмноження шкідника. Суворе дотримання строків і норм витрати препаратів з урахуванням віку гусені. Рекомендується: в **насінниках багаторічних трав** – актеллік 500 ЕС, КЕ, 1-1,5 л/га; на плантаціях **цукрових буряків** – альтекс, КЕ, 0,1-0,25 л/га, **кукурудзи**, **соняшнику** – данадим Мікс, КЕ, 0,8-1,5 л/га, кораген 20, КС, 0,15 л/га та інші (нижчі норми проти гусені I-III, вищі – IV-V віків)

*Економічні пороги шкідливості гусениць лучного метелика в основних сільськогосподарських культурах: буряки цукрові, кормові, столові 4-5 екз. на кв.м у фазі 2-10 справжніх листків та 15-20 екз. на кв.м у другій половині вегетації;

соняшник 8-10 екз. на кв.м у фазі 4-6 листків, 20 за формування корзинок, цвітіння; овочеві культури 8-10 екз. на кв.м – перше покоління, 12-16 – друге покоління; багаторічні трави (насінники, отава) – 10 екз. на кв.м – перше покоління, 20 – друге покоління; кукурудза – 5-10 екз. на кв.м, сходи – 4-6 листків та 15-20 – за викидання волоті. За умов прохолодного достатньо вологого вегетаційного періоду ЕПШ у 1,2 рази вищі.

ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ПОСІВІВ, ІНШИХ УГІДЬ ВІД САРАНОВИХ

Стратегія і тактика регулювання чисельності саранових має будуватися на основі ефективного поєднання ефективних агротехнічних, організаційно-господарських і винищувальних заходів.

Враховуючи, що більшість саранових живуть і розмножуються на цілинних занедбаних угіддях, пустошах, за високої чисельності ворочок найефективнішим прийомом восени є проведення боронування, дискування або оранки всієї площі в залежності від характеру її використання (залежі, пасовища, інше), чим знищується до 80 % шкідників. Важливу роль відіграє використання правильних сівозмін, своєчасне проведення агротехнічних заходів та комплекс заходів, направлених на покращення стану пасовищ.

Для правильного планування робіт і ефективної боротьби з сарановими навесні (квітень) проводять контрольні обстеження угідь для оцінки стану яєць у ворочках і встановлення строків виплодження личинок. Регулярно, починаючи з другої декади травня, проводять обстеження неорних земель, випасів, багаторічних трав, лісосмуг тощо, з визначенням рівнів заселеності площ та чисельності личинок.

Суцільні хімічні обробки угідь планують за наявності 1-2 і більше ворочків на кв.м та високої чисельності саранових за попередньої вегетації, в разі 0,02-0,03 особини на кв.м лише у вогнищах високої чисельності. Обприскування проводять за чисельності італійського пруса 2-5, нестадних саранових 10-15 екз. на кв.м.

Захист посівів від саранових розпочинають за масової появи личинок першого віку. Основну масу личинок стадних саранових слід ліквідувати до закінчення розвитку третього-четвертого віків, до окрилення саранчуків завершити хімічні заходи. Обробки проводять вранці та ввечері, коли комахи знаходяться на рослинах. Кулігу, що рухається обробляють на площі за 200-250 м від «голови», охоплюючи її по спіралі, що перевищує фронт куліги.

Для захисту посівів від саранових ефективні карате Зеон 050 CS, СК, 0,15 (нестадні саранові) та 0,4 л/га (стадні саранові), моспілан, ВП, 0,05-0,075 кг/га, інші, на землях несільськогосподарського призначення альтекс, КЕ, 0,2 л/га, енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га. За температури повітря вище 25°С ефективні фосфорорганічні інсектициди або суміші препаратів. На присадибних ділянках використовують дозволені препарати, які можуть бути ефективними проти саранових.

СТЕБЛОВИЙ (КУКУРУДЗЯНИЙ) МЕТЕЛИК

За даними весняних контрольних обстежень спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області гусеницями **стеблового метелика** в середньому було заселено – 6, максимально – 20 % рослинних решток з середньою чисельністю – 1,1, максимально – 2 екз. на рослинну рештку на 37 % обстеженої площі.

В третій декаді травня-першій червня відмічався початок заляльковування гусениць. В цей час переважала тепла з дефіцитом опадів погода. Сума опадів у вигляді дощу на більшій частині області складала 1-9 мм, що менше норми, 10-66 %. В крайніх західних та південних районах дощу випало 21-26 мм або в межах норми, 92-117 %. Добовий максимум опадів на півдні склав 18 мм, тобто одну декадну норму. Середня за декаду відносна вологість повітря становила 55-69 %, що на 6-12 % менше норми, в крайніх західних та північно-східних районах в межах норми. В більшості районів, крім північно-західних, крайніх західних та центральних, впродовж 1-5 днів, відмічалося зниження відносної вологості повітря в денні години до 30 % і нижче, що призвело к тому, що заляльковування гусениць в цих районах шкідника здебільшого не відбулося.

З 04-08 липня – початок льоту метеликів. З 01 липня відмічався початок яйцекладки. За даними спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області яйцекладками шкідника в середньому було заселено 3 % рослин кукурудзи, середня чисельність яєць в яйцекладці – 12, максимально – 19.

Липень характеризувався температурним режимом значно вищим від норми, особливо у другій декаді та суттєвим недобором опадів. Внаслідок надходження повітряних мас з районів Малої Азії та з півночі африканського континенту в період з 8 до 18 липня спостерігався аномально спекотний температурний режим. Впродовж 19-23 днів максимальна температура повітря вдень перевищувала позначку 30°. Впродовж 12-16 днів максимальна температура повітря досягала або перевищувала 35°. Це призвело до загибелі яєць від висихання у більшості центральних районах області.

Початок відродження гусениць шкідника відмічено з 09-25 липня. За даними спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області гусеницями шкідника на 12 % від обстеженої площі 32,99 тис.га обстежених в середній чисельності 1,4 екз. на заселену рослину в середньому заселено 3,8 % стебел, 6,5 % качанів кукурудзи, що дещо більше за торішні показники. Найбільша шкідливість стеблового метелика відмічалась в Олександрійському районі – на 5-10 % стебел, 5-15 % качанів.

Загибель за період зимівлі – в середньому 0-30 % гусениць від шкідників та хвороб, несприятливі погодні умови у весняно-літній період, проведення боротьби на площі 9,35 тис.га (з них біологічним методом – 3,85 тис.га) посівів кукурудзи стримували активний розвиток шкідника.

Тривала посуха другої половини вегетації кукурудзи зумовила передчасне дозрівання урожаю і засихання рослин, що в свою чергу, негативно вплинуло на розвиток шкідника.

У 2025 році за оптимальних умов перезимівлі та сприятливих умов у весняно-літній період, в разі непроведення боротьби агротехнічним та біологічним методами, стебловий (кукурудзяний) метелик шкодитиме посівам кукурудзи у крайніх західних та південно-східних районах області. В інших районах ймовірний спад чисельності шкідника.

Система захисту кукурудзи від шкідників та хвороб

(Рекомендації Інституту зернового господарства НААНУ)

Строк проведення заходу	Хвороби, шкідники	Зміст заходу, умови прийняття рішення	Хімічні і біологічні засоби
1	2	3	4
Допосівний період	Дротяники, несправжні дротяники, підгризаючі совки	Запобігання повторних посівів кукурудзи. Уникнення висіву протягом 3-х років по пласту багаторічних трав. Проведення ґрунтових розкопок. Не сіяти кукурудзу на площах, де виявлено на кв.м понад 10 дротяників і несправжніх дротяників	
	Пліснявіння, кореневі і стеблові гнилі, волотева сажка та насіннєва інфекція пухирчастої сажки	Інкрустування насіння з введенням у розчин одного з протруйників та мікроелементів – розчинних комплексонатів, 3 л/т або солей цинку, марганцю по 0,5-0,6 кг/т	Вітавакс 200 ФФ, 2,5-3 л/т, іншур Перформ, ТН, 0,5 л/т, максим Кватро 382,5 FS, ТН, 1-1,5 л/т, максим 025 FS, ТН або максим XL 035 FS, ТН, 1 л/т, гранівіт, ТН, 2,5-3 л/т, роялфло, ВСК, 2,5-3 л/т, февер 300 FS, ТН, 0,6-0,09 л/т
	Дротяники та інші шкідники сходів	Протруювання насіння за	Голкіпер, ТН, 6-9 л/т, контадор

		чисельності на кв.м понад 3 дротяників та інших ґрунтових шкідників	Макси, ТН, 5-9 л/т, космос 500, ТН, 6,5 л/т, круїзер 350 FS, ТН, 6-9 л/т, сідопрід, ТН, 8 л/т, форс 200 CS СК, 2,5-5 л/т, форс Зеа 280 FS, ТН, 5-6 л/т
1	2	3	4
Посівний і післяпосівний періоди	Комплекс шкідників і хвороб	Оптимальні строки, норми та глибина висіву	
	Личинки західного кукурудзяного жука та комплекс ґрунтових шкідників	Внесення в ґрунт під час сівби	Брігейд™ 3Rive 3D®, КС, 0,6-1,2 л/га
	Бур’яни	Дотримання технології застосування гербіцидів	Див. розділ “Основні види бур’янів ”
Сходи	Піщаний мідляк, довгоносики, озима совка (2 екз./кв.м), лучний метелик (10 екз./ кв.м)	Обприскування, крайове або суцільне	Данадим Мікс, КЕ, 0,8-1,5 л/га, контадор Дуо, КС, 0,07 л/га
Викидання волоті -формування зерна	Кукурудзяний метелик, бавовникова совка	Випуск трихограми на початку і вдруге – в період масового відкладання яєць кукурудзяним метеликом	Вогнівочна, совочна форми трихограми, 50-100 тис. самиць/га

	Кукурудзяний метелик, бавовникова совка	Обприскування посівів інсектицидом за наявності понад 18 % рослин з яйцекладками кукурудзяного метелика або 6-8 % рослин з гусеницями кукурдзяного метелика чи бавовникової совки I і II віків	Ампліго 150 ZC, ФК, 0,2-0,3 л/га, вантакор, КС, 0,035-0,050 л/га, децис f-Люкс 25 ЕС, КЕ, 0,4-0,7 л/га, карате 050 ЕС, КЕ або карате Зеон 050 CS, СК, 0,2 л/га, кораген 20, КС, 0,1-0,15 л/га, пірінекс Супер, КЕ, 0,75-1,25 л/га
	Західний кукурудзяний жук (діабротика)	Обприскування посівів	Данадим Мікс, КЕ, 0,8-1,5 л/га, карате Зеон 050 CS, СК, 0,3 кг/га, джалентра, КС, 0,2-0,3 л/га,
1	2	3	4
-,,-	-,,-	-,,-	кассент 400, КС, 0,08-0,1 л/га
	Гельмінтоспоріози, іржа	Обприскування посівів	Аканто Плюс 28, КС, 0,75-1,0 л/га, амістар Екстра 280 SC, КС, 0,5-0,75 л/га, коронет 300 SC, КС, 0,6-0,8 л/га, ретенго, КЕ, 0,5 л/га
Збирання врожаю і післязбиральний період	Кукурудзяний метелик	Низький зріз стебел (не вище 10 см)	
	Фузаріоз, бактеріоз і інші хвороби качанів	Стислі строки збирання, сушіння, уникання механічного травмування зерна	
	Комплекс хвороб та шкідників	Подрібнення і заорювання післяжнивних решток	

ГРУНТОВІ ШКІДНИКИ

За результатами весняних контрольних обстежень **дротяниками і несправжніми дротяниками** було заселено 29 % обстеженої площі з середньою чисельністю – 0,9, максимально – 2 екз. на кв.м. За зимовий період загинуло 0-1 % шкідника.

За контрастної з різким коливанням температурного режиму погоди травня 2024 року за достатнього та оптимального вологозабезпечння ґрунту, склалися переважно сприятливі умови для розвитку та життєдіяльності ґрунтових шкідників в Кропивницькому, Голованівському районах, де було в середньому пошкоджено 0,8 % рослин соняшнику в сильному ступені.

За даними осінніх ґрунтових обстежень спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області дротяниками і несправжніми дротяниками заселено 26 % обстеженої площі з середньою чисельністю – 0,6 екз. на кв.м. В порівнянні з даними обстежень 2023 року чисельність шкідника зменшилася на 0,1, заселена площа збільшилася на 11 %. Найбільша чисельність личинок шкідників – 1 екз. на кв.м відмічена в Голованівському, Кропивницькому, Новоукраїнському, Олександрійському районах.

У 2025 році за умов ранньої дружньої весни, сприятливого температурного режиму та достатнього зволоження ґрунту існує реальна загроза пошкодження сходів сільськогосподарських культур дротяниками та несправжніми дротяниками.

За результатами весняних контрольних обстежень личинками **хрущів** було заселено 6 % обстеженої площі з середньою чисельністю – 0,6, максимально – 1 екз. на кв.м. За зимовий період загибелі шкідника не виявлено.

За даними спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області шкідливість хрущів на сільськогосподарських рослинах в період вегетації не відмічалась.

За даними осінніх ґрунтових обстежень відмічається збільшення середньої чисельності шкідника з 0,8 екз. на кв. м в 2023 році до 0,9 в 2024 році. Рівень заселеності площ личинками хрущів збільшився з 3 % в 2023 році до 15 % в 2024 році. Найбільша чисельність личинок шкідників – 1 екз. на кв.м відмічена в Олександрійському районі, 1-2 екз. на кв.м – в Кропивницькому.

У 2025 році за умов доброї перезимівлі жуки та личинки хрущів можуть мати осередкову шкодочинність на площах, які межують з лісами та лісосмугами.

Заходи захисту сільськогосподарських рослин від ґрунтових шкідників

Надійно контролюють чисельність цих шкідників агротехнічні прийоми – дотримання сівозміни, лущення стерні, зяблева оранка, сівба в оптимальні строки, внесення добрив, міжрядні обробки, знищення бур’янів, використання аміачної води (500 л/га на глибину 12-14 см). Поля із значною кількістю ґрунтових шкідників слід відводити під посіви бобових, льону, гречки, проса чи під чорний пар. Ці культури та чорний пар погіршують умови живлення і розвитку шкідників,

насамперед, за багаторазової культивації запирієних площ. Ефективно обмежує чисельність шкідників міжрядний обробіток просапних культур, якщо він співпадає з найвразливішими стадіями розвитку (яйця, личинки та лялечки). Сівба проміжних культур (суміш озимої свиріпи з озимим житом, редька олійна) після попередника багаторічних трав та пізньоосіння оранка за умов переходу температури через 0ºС уможливлюють загибель 50-70 % популяції дротяників.

Ефективно захищає насіння обробка його інсектицидами або комбінованими препаратами за типом інкрустації. На насіннєвих заводах насіння цукрових буряків, соняшнику, кукурудзи обробляють космосом, ТН, криспусом Протект, ТН, 5-15 л/т, круїзером 600 FS, ТН, пончо Бета 453,3 FS, ТН, сідопрідом, ТН, іншими. В разі перевищення ЕПШ ґрунтових шкідників у 2-3 і більше разів, під час сівби цукрових буряків вносять у рядки форс 1,5 G, ГР, 4,5-6 кг/га.

Для захисту розсади овочевих культур від ґрунтових шкідників корені рослин перед садінням у відкритий грунт замочують у суспензії актари 25 WG, ВГ, 1,5 г/л води на 250 рослин за t^o 18-23ºС та експозиції 1,5-2 години. В лунки (рядки) під час сівби та посадки в грунт капусти, томатів, картоплі вносять 5-15 кг/га форсу 1,5 G, ГР.

У разі високої чисельності дротяників та несправжніх дротяників (більше 20 екз. на кв.м) за 2-3 тижні до сівби кукурудзи або висадки розсади овочів доцільно використовувати принадні посіви вівса або жита насінням, обробленим інсектицидами. Норма висіву такого насіння 20-25 кг/га.

Ефективні багаторазові розпушування міжрядь просапних культур під час вегетації. Закладанням гною в ґрунт восени до відходу капустянки на зимівлю з наступним розкиданням взимку знищується 80-90 % шкідника. Використовують інші нетрадиційні прийоми: механічні пастки, отруйні принади, настої, розчини.

ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР
ШКІДЛИВА ЧЕРЕПАШКА

За даними весняних контрольних обстежень спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області середня чисельність **шкідливих клопів** в місцях зимівлі становила – 1,8, максимально – 4 екз. на кв.м. Самок – 51 %, самців – 49 %. Середня вага самок – 116, максимально – 120 мг, самців – 108, максимально – 117 мг. За зимовий період в середньому загинуло – 0-12 % шкідника. Задовільний фізіологічний стан та статеве співвідношення особин клопа відповідали умовам формування популяції фітофага з високим біотичним потенціалом.

З 15 квітня по 19 травня відмічався початок виходу **хлібних клопів** у крайові смуги посівів озимої пшениці. Перезимувалим клопом на посівах озимої пшениці в середній чисельності 0,4 екз. на кв.м було заселено 6 % обстеженої площі 39,06 тис.га. В минулому році в цей час шкідником в середній чисельності 0,5 екз. на кв.м було заселено 8 % обстеженої площі 34,55 тис.га. Через контрастну, часом з заморозками погоду квітня-травня переселення клопів у посіви та розвиток їх

відбувався мляво. Це зменшило шкідливість перезимувалого клопа на добре розвинутих посівах пшениці.

З 11 травня по 13 червня відмічено початок яйцекладки, середня чисельність яких на початку червня становила 0,3-1 на кв.м, з них в середньому 5 % яйцекладок були теленомусними. З 03-11 червня відмічався початок відродження личинок. У фазу формування зерна середня чисельність личинок шкідника – 0,7, максимально – 3 екз. на кв.м (в минулому році – 0,8, максимально – 2 екз. на кв.м).

У другій декаді червня поточна фенологія розвитку клопа-черепашки (поява 15-30 % личинок III віків) дозволяла максимально ефективно застосувати заходи по захисту посівів від шкідника. Личинками в середній чисельності 0,8 екз. на кв.м було заселено 6 % обстежених площ 39,06 тис. га (в минулому році – 0,8 екз. на кв.м на 6 % обстежених площ 34,55 тис. га). З 25 червня відмічався початок окрилення. Обробки проти шкідника на площі 114,4 тис.га озимої пшениці стримували активний розвиток шкідника.

Прискорене дозрівання хлібів через вкрай жарке й сухе літо та збирання врожаю переважно в ранні строки прямим комбайнуванням не сприяли завершенню розвитку личинок пізніх строків відродження. Подальший розвиток личинок подекуди спостерігався на качанах кукурудзи.

Міграція в місця зимівлі відмічена з 07 жовтня. За даними осінніх обстежень спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області середня чисельність клопа-черепашки в місцях зимівлі – 2,1, максимально – 4 екз. на кв.м на 32 % обстежених площ лісів та лісосмуг (в минулому році – 1,3, максимально – 4 екз. на кв.м на 28 % обстежених площ). Стан клопів, що пішли в зимівлю: самок – 50 %, самців – 50 %. Середня вага самок – 120, максимально – 143 мг, самців – 111, максимально – 125 мг.

У 2025 році за переважно задовільного фізіологічного стану та доброї перезимівлі, за умов ранньої теплої весни і жаркого літа відбуватиметься масовий розвиток та шкодочинність, що викликатиме потребу в повсюдному захисті посівів, в першу чергу проведення боротьби з імаго шкідника в період його масового виходу, та проведення боротьби з личинками шкідника в період кінець цвітіння-початок молочної стиглості озимих та ярих зернових колосових культур.

Клоп-черепашка пошкоджує зернові культури, починаючи з перших днів появи її на посівах і до відльоту на зимівлю. При цьому розрізняють три різних періоди її шкідливості. Перший для озимої пшениці припадає на фазу виходу рослин у трубку і колосіння, для ярої – фазу сходів і кущіння, коли пшеницю пошкоджують клопи, що перезимували. Другий період – цвітіння-початок формування зерна, коли шкодять личинки молодших віків. Третій період починається з фази молочної стиглості зерна і триває до збирання врожаю. В цей час шкодять личинки старших віків і молоді клопи.

Для першого і другого періодів характерне кількісне зниження врожаю внаслідок пошкодження або повної загибелі головного стебла. Пошкодження стебла в фазу виходу рослин у трубку призводить до зниження врожаю на

50-54 %. Пошкодження колоса в період колосіння спричиняє повну або часткову білоколосицю, що призводить до значних втрат врожаю.

Під час третього періоду шкідливість черепашки проявляється у зниженні якості зерна. Навіть за незначного його пошкодження (2-3 %) істотно погіршуються технологічні, хлібопекарські і смакові якості. Тим часом і в роки депресії розмноження клопа пошкодженість зерна пшениці сягає 4-5 % і більше, що призводить до зниження сили борошна і вмісту клейковини на 30-40 і 50-60 % відповідно. При пошкодженості понад 12 % зерна відбувається повна деградація клейковини. Таким чином, навіть наявність 3-5 особин личинок на 1 $м^2$ вже небезпечна для збереження кондицій врожаю сильної й цінної пшениці. Живлення черепашки в цей період негативно позначається і на посівних якостях насіння. Так, при 6 %-ному пошкодженні зародка схожість насіння знижується на 22-25 %, а енергія проростання – на 18-21 %.

Під час виходу рослин озимої пшениці в трубку, для запобігання кількісним втратам урожаю зерна від клопа шкідливої черепашки – 2 і більше особин на кв.м у звичайні роки, 0,5-1 екз.на кв.м в посушливі роки проводиться вибіркове обприскування посівів, в першу чергу необхідно проводити крайові обробки, а особливо в насінницьких посівах одним із препаратів: дивитися „Система захисту зернових колосових культур" – IV-V етапи.

Необхідність збереження якості зерна виникатиме в першу чергу в посівах сортів твердих і сильних пшениць, яким слід уділити особливу увагу. Для збереження хлібопекарської якості і насіннєвих кондицій зерна на посівах сильних і цінних пшениць при чисельності 2 личинок і більше на кв.м, на решті посівів 4-6, на насіннєвому ячмені 8-10 личинок на кв.м проводиться обприскування зернових в строки ефективної боротьби. Оптимальний строк проведення захисних обприскувань – наявність 15-20 % личинок третього віку, що свідчить про повсюдне відродження шкідника. Обробку бажано провести за 9-12 днів, до появи личинок четвертого віку. Запізнення на 3-4 дні знижує ефективність захисту на 20 % і більше.

Оптимальним фенологічним строком захисту посівів зернових колосових культур від хлібних клопів та супутніх видів фітофагів є період формування зерна – початок молочної стиглості. В цей період, крім личинок клопів, переважно 2-го і частково 3-го віку, посіви масово заселятимуться злаковими попелицями (ЕПШ – 20-30 екз. на стебло), личинками пшеничного трипса (ЕПШ – 40-50 екз. на колос), хлібними жуками (ЕПШ – 3-8 екз. на кв.м). Застосування рекомендованих проти клопів інсектицидів забезпечить захист посівів і від вказаних видів фітофагів. Покращення якості зерна та підвищення рентабельності хімічного захисту забезпечується виконанням агротехнічних заходів вирощування цінних сортів пшениці, зокрема підживлення посівів внесенням азотних добрив та вирощування відносно стійких до ферментів клопів сортів пшениці.

Під час заготівлі високоякісного зерна пшениці чималу роль відіграють організаційно-господарські заходи. Це, насамперед, відбір зразків збіжжя з кожного поля і сорту окремо напередодні жнив для визначення його якості. З

метою скорочення періоду живлення, накопичення жирових запасів клопів і зниження їх шкідливості збирання врожаю по можливості проводять в оптимальні та стислі строки.

ЗЛАКОВІ ПОПЕЛИЦІ

З 31 березня, коли спостерігалася аномально тепла суха погода, відмічався початок відродження **злакових попелиць**. В цей час у озимої пшениці відмчалося кущіння та утворення вузлових коренів, на окремих площах рослини були у фазі сходів, місцями з'являлся третій листок. У фазу повні сходи шкідником в середній чисельності 3 екз. на стебло в середньому було заселено 1 % рослин озимої пшениці.

У фазу початок кущіння шкідником в середній чисельності 3 екз. на стебло в середньому було заселено 2 % рослин озимої пшениці.

Через контрастну з різким коливанням температурного режиму погодою травня, з опадами, часом з заморозками, місцями з посиленням вітру, проходило помірне заселення та пошкодження озимих культур шкідником. У деяких господарствах області зниження надпорогової чисельності їх забезпечували хімічні обробки проти супутніх фітофагів.

У фазу цвітіння попелицями в середній чисельності 7 екз. на стебло в середньому було заселено 6 % рослин зернових культур.

У фазу молочної стиглості злакових культур шкідником в середній чисельності 6 екз. на стебло в середньому було заселено 6 % рослин.

У 2025 році за сприятливих помірно-теплих погодних умов навесні і влітку, значного зимуючого запасу яєць та доброї їх перезимівлі, існує ймовірність масового розмноження і шкідливості злакових попелиць. В разі надпорогової чисельності фітофагів, насамперед у період формування – молочно-воскової стиглості зерна, проти них слід застосовувати захисні обприскування з урахуванням наявного у посівах комплексу шкідливих комах і корисних біоагентів. За теплої затяжної осені ймовірне масове розмноження й висока чисельність попелиць та інших сисних шкідників, передусім на ранніх посівах озимини. Це викликатиме необхідність проведення крайових або суцільних обробок, якими знешкоджуватимуться попелиці й обмежуватиметься поширення вірусно-мікоплазмових хвороб у посівах озимих культур.

Злакові попелиці висмоктуючи поживні речовини із рослин впливають на урожай зерна та його якість. Сильне пошкодження у період від появи сходів до виходу в трубку може призвести до загибелі рослин, перед колосінням – до повного або часткового невиколошування та пустоколосості. Втрати врожаю можуть становити 30-50 %. Пошкодження в пізніші строки розвитку рослин призводить до щуплозерності, що на 5-10 % знижує урожай. Знижуються і посівні якості зерна. Крім того, попелиці – перенощики вірусних хвороб типу мозаїк та карликовості.

Шкідливість їх найвідчутніша у період формування-молочної стиглості

зернівки, коли рослини пошкоджуються комплексом шкідників, проти яких слід передбачити проведення захисних заходів. Восени в разі теплої вологої погоди в період сходів – початку кущіння озимини і загрози масового заселення посівів сисними на іншими шкідниками виникатиме необхідність крайових або суцільних захисних обробок, які попереджуватимуть виникнення та розповсюдження вірусно-мікоплазмових хвороб, переносниками їх – віроформними попелицями та іншими комахами.

Шкодочинність цикадок призводить до ослаблення та пригнічення розвитку рослин, що сприяє розвитку грибних захворювань, зокрема борошнистої роси. Пошкодження ярих культур під час колосіння – формування зерна зменшує його масу. Цикадки є перенощиками вірусних хвороб типу мозаїки.

Профілактичні заходи. Дотримання сівозмін (краще нестерньові попередники), боротьба з падалицею, уникнення ранніх і надранніх строків сівби озимих та пізніх ярих культур, збалансоване внесення мінеральних добрив.

Якщо у фазі формування-молочної стиглості зерна захист зернових колосових від личинок шкідливої черепашки збігається із строками захисту від попелиці, то в осінній період, за теплої тривалої погоди, проводяться крайові або суцільні обробки добре розвинених посівів ранніх строків сівби на початку масового заселення цикадками, попелицями і злаковими мухами.

ХЛІБНИЙ ТУРУН (ЖУЖЕЛИЦЯ)

За результатами весняних контрольних обстежень личинками шкідника було заселено 7 % обстеженої площі озимої пшениці в середній чисельності – 0,5 екз. на кв.м. Личинки II-III віку становили 100 %. За зимовий період загинуло – 0-6 % шкідника. Навесні, за відновлення вегетації озимих культур та встановлення середньодобової температури повітря 7-8°С, продовжилося живлення та подальший розвиток туруна. На 17 % від обстеженої площі 3,38 тис.га озимих зернових культур за середньої чисельності шкідника 0,2-0,5 екз. на кв.м в середньому було пошкоджено 1-2 % рослин переважно в слабкому ступені. Віковий склад личинок: III – 100 %.

З 24 червня спостерігався початок виходу на колоски імаго шкідника. Жуки почали виходити на поверхню ґрунту у фазу воскової стиглості за середньої чисельності 0,2 екз. на кв.м та пошкодили 2 % колосків зернових колосових.

Внаслідок тривалої відсутності ефективних опадів (практично з травня й до 7-12 жовтня), на території області відбувалося поширення та поглиблення ґрунтової посухи, через що восени склалися несприятливі умови для вологонакопичення ґрунту та для сівби озимих культур під врожай 2025 року. Протягом літа було зафіксовано 12 температурних рекордів.

В вересні спостерігалася дуже тепла з дефіцитом опадів погода. Впродовж місяця на більшості площ призначених під посів озимої пшениці та на вже засіяних культурою вологозапаси орного шару ґрунту були переважно незадовільними 1-10 мм, місцями ґрунт був зовсім сухий. Лише на крайньому

заході, місцями в південно-західних та південних районах, внаслідок випадіння більш ефективних опадів в другій декаді вересня, вологозапаси збільшилися до недостатніх показників, 11-20 мм.

За таких погодних умов складалися вкрай несприятливі умови як для появи сходів озимих культур, так і для розвитку шкідника. Відомо, що вирішальним фактором для одержання сходів є забезпеченість ґрунту запасами продуктивної вологи в орному шарі: при зволоженні орного шару ґрунту на 5-10 мм – проростання зерна затримується, сходи зрідженні, при вологозапасах ґрунту менше 5 мм – зерно не проростає, сходи не утворюються. Дефіцит вологи у ґрунті згубно діє й на відродження личинок жужелиці. Вологість ґрунту нижче 9,8-12,6 % (запас вологи 12 мм) несприятлива для личинок – при вологості нижче 9,8 % (запас вологи 10 мм) на другий день після вилуплення з яйця відмічається загибель 95 % личинок, а на четвертий – 100 %.

Сівба озимини відбувалась з другої декади вересня по другу декаду жовтня. Більшість господарств, на свій страх та ризик, сіяли насіння у суху землю, не чекаючи опадів. На значній частині території області вони випали, коли вже оптимальні терміни сівби майже закінчилися.

Відродження личинок малої хлібної жужелиці розпочалося з першої декади жовтня на півдні Кропивницького та Олександрійського районів. В цей час у південних та крайніх західних районах області відмічалося проростання зерна та з’являлися сходи.

В другій декаді жовтня у озимої пшениці на більшості площ області після випадання ефективних опадів, відмічалося проростання зерна та з’являлися сходи. На крайньому заході та у південних районах області відмічалася поява третього листка. Запаси продуктивної вологи в орному шарі ґрунту на більшій частині території області збільшились до достатніх та оптимальних показників, 21-37 мм, в північно-західних та південно-західних були задовільними, 15-20 мм.

Жовтень в цілому виявився теплим з достатньою кількістю опадів в першій половині місяця. Така погода, при достатньому, оптимальному та задовільному зволоженні ґрунту стала сприятливою для появи сходів, початкового росту і розвитку озимих культур та для задовільного розмноження і розвитку личинок фітофага в тих районах, де вже розпочалося його відродження.

За інформацією спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській упродовж жовтня-першої половини листопада личинками хлібної жужелиці в середній чисельності 0,4 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 1,1 % рослин озимої пшениці переважно, в т.ч. в слабкому ступені – 88, середньому – 7, сильному – 5 % на 8 % від обстежених площ озимини 10,15 тис.га. Ці показники майже на рівні минулорічних. У зимівлю увійшли личинки з віковим складом: I – 17 %, II – 72 %, III – 11 %.

Зимуючий запас туруна за вибіркового обстеження на всіх полях сівозміни у 2024 році – 0,6 екз. на кв.м, що на 0,1 більше ніж торік. Шкідником заселено 7 % обстеженої площі проти 6 % у 2023 році. Заселеність площ озимих становила 18 %, що на 14 % більше ніж минулого року, за середньої чисельності личинок –

0,5 екз. на кв.м, як і торік. Найбільша чисельність шкідника – 1,5 екз. на кв.м відмічалась у Олександрійському районі.

Отже, за відповідних погодних умов (недостатня глибина промерзання ґрунту взимку, сприятливі для шкідника ГТК весняно-літнього періоду) та недотримання агротехніки (посів колосових по стерньовим попередникам) навесні 2025 року личинки туруна у південних та крайніх західних районах області можуть завдати значної шкоди. В залежності від теплового режиму та опадів у літньо-осінній період можливе збільшення чисельності, на окремих площах масовий розвиток і висока шкодочинність на сходах озимини по стерньовим попередникам. Провідну роль у боротьбі з хлібною жужелицею відіграють агротехнічні заходи, а саме сівба озимини у допустимо пізні строки, науково обґрунтована сівозміна, збирання врожаю в оптимально ранні та стислі строки, проведення лущення стерні, рання оранка, адже своєчасний обробіток ґрунту також знижує нагромадження шкідників. Потреба в хімічному захисті ймовірно виникатиме в крайових смугах чи інших осередках за надпорогової (ЕПШ понад 3-4 личинки на кв.м) чисельності фітофага, передусім в озимій пшениці, розміщеній після стерньових попередників.

Запобігти втратам врожаю зерна озимих від цього фітофага можна в разі дотримання сівозміни, максимальне обмеження використання стерньових попередників, обробка насіння перед сівбою, сівба озимих в допустимо пізні строки, а також своєчасне обприскування осередків шкідника інсектицидами.

ХЛІБНІ ЖУКИ

За даними весняних контрольних обстежень спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області личинками **хлібних жуків** було заселено 6 % обстеженої площі сівозмін в середній чисельності – 0,6, максимально – 1 екз. на кв.м. Личинки І року становили – 46 %, ІІ року – 54 %. За період зимівлі загибелі личинок хлібних жуків не виявлено.

З першої декади червня 2023 року відмічався початок виходу жуків на колоски в посівах озимої пшениці. В цей період, коли зерно зернових колосових культур досягло молочної стиглості, на посівах базових господарств шкідник виявлен на 5 % обстежених площ за середньої чисельності – 0,6, максимально – 1 екз. на кв.м. В порівнянні з минулорічними даними розповсюдженість шкідника збільшилася на 2 %, середня чисельність зменшилася у 13 разів.

За даними осінніх ґрунтових обстежень спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області шкідником заселено 9 % обстеженої площі, середня чисельність личинок – 0,6, максимально – 2 екз. на кв.м, личинки ІІ-го року складають 32 %. Найбільша чисельність шкідника нараховувалася в Олександрійському районі – 1-2 екз. на кв.м. В порівнянні з 2023 роком середня чисельність зменшилася на 0,4 екз. на кв.м, розповсюдженість зменшилася на 1 %.

У 2025 році за сприятливих умов перезимівлі та оптимальних для фітофага погодних умов наступної весни та літа (помірна тепла дощова погода, ГТК 0,6-1,0) ймовірне осередкове збільшення чисельності імаго шкідника у вищеназваних районах.

ХЛІБНІ П’ЯВИЦІ

З 03 квітня 2024 року відмічався початок заселення посівів озимої пшениці **злаковими п’явицями**. Дуже тепла з достатньою кількістю опададів погода квітня (хоча перша половина місяця та останній тиждень були сухими), при достатніх вологозапасах грунту в цілому була сприятливою для вегетації зернових колосових культур та заселенню й пошкодженню їх шкідником. Травень характеризувався контрастною з різким коливанням температурного режиму, з заморозками погодою. В період з 8 по 18 травня було холодно. В решту часу переважала тепла та дуже тепла погода. В цілому травень був в межах звичайного та сухим. Це стримувало активний розвиток шкідника.

В 2024 році в зв’язку з раннім розвитком весняних процесів сівба ярого ячменю розпочалася в середині березня, масово його сіяли впродовж першої декади квітня і в середині квітня майже закінчили сівбу. Зерно ярого ячменю проросло на 2-4 день. Сходи ярини з’явилися на 8-10 день. В другій половині квітня у ярого ячменя в залежності від строків сівби відмічався 3-й листок та утворення вузлових коренів, на кінець місяця – кущіння. В кінці першої декади травня у ярого ячменю розпочалося утворення нижнього вузла соломини, що на 1-2 тижні раніше середніх багаторічних строків. Холодна з заморозками погода протягом другої декади травня стримувала вегетацію ранніх зернових культур. Впродовж другої декади травня у ярого ячменю тривав ріст стебла та формування колосу. Протягом третьої декади травня у ярого ячменю тривав ріст стебла, в кінці декади розпочалося колосіння, що на півтора тижні раніше звичайних строків.

Внаслідок аномально теплої погоди, на більшій частині території області в період 24-29 лютого озимі культури відновили вегетацію, в південних районах слабкі вегетаційні процеси у рослин відмічалися в денні години, при підвищенні температури повітря вище 5°. В першій п’ятиденці березня у озимих культур на більшості площ тривала повільна вегетація. На деяких площах у рослин озимої пшениці відмічалося утворення вузлових коренів та розпочалося кущіння. Внаслідок різкого похолодання 7 березня озимі культури припинили вегетацію. 16-18 березня з підвищенням температурного режиму вище біологічного мінімуму розвитку, у рослин озимих культур відновилися ростові процеси, за умов достатнього та оптимального зволоження грунту. Озима пшениця остаточно відновила вегетацію у фазі 3-го листка, місцями кущіння, на окремих площах у фазі сходів, що в межах середніх багаторічних строків. На кінець другої декади березня, на окремих площах у рослин, які були у фазі сходів, відмічалася поява 3-го листка. До кінця березня у озимої пшениці відмічалося кущіння та утворення вузлових коренів, місцями з’являвся 3 листок. В кінці другої на початку третьої

декади квітня у озимих культур розпочалося утворення нижнього вузла соломини, що на тиждень раніше звичайних строків. На кінець квітня у озимої пшениці тривав ріст стебла, відбувалося формування колосу. Впродовж другої декади травня у озимої пшениці відмічалося колосіння, що на 1,5-2 тижні раніше звичайних строків.

З 07-15 травня відмічено початок яйцекладки злакових п’явиць. З 15-21 травня відмічено початок відродження личинок.

В посівах озимої пшениці в фази вихід в трубку-колосіння імаго шкідника в середній чисельності 0,5-0,6 екз. на кв.м та личинками в середній чисельності 1-1,5 екз. на заселену рослину було пошкоджено 2-3 % рослин в слабкому ступені на 3-4 % від обстеженої площі культури 39,06 тис.га.

Цього року в посівах ярого ячменю розвитку шкідника відмічено не було.

Чисельність шкідника стримувалась обробками проти шкідливих клопів.

У 2025 році за ранньої, теплої і помірно сухої погоди навесні скрізь у посівах зернових колосових культур, переважно в крайових смугах полів ярини, ймовірна осередкова шкідливість п’явиць за порогової чисельності (ЕПШ 10-30 екз. на кв.м). За сприятливої погоди (помірні температура і опади) під час живлення личинок п’явиць, насамперед, у фази трубкування-молочно-воскова стиглість ярих культур, шкідливість фітофага зростатиме. В цей період у посівах з осередками надпорогової (ЕПШ 150-200 і більше личинок на кв.м) чисельності п’явиць та наявності інших фітофагів доцільне застосування захисних обприскувань дозволеними інсектицидами.

ХЛІБНА СМУГАСТА БЛІШКА

В теплі сонячні дні першої декади квітня відмічено початок виходу **хлібних блішок** на посіви озимої пшениці. Аномально тепла та суха перша половина та останній тиждень квітня погода була сприятливою для розвитку шкідника. Контрастна з різким коливанням температурного режиму, з заморозками погода травня уповільнювала ріст та розвиток озимих, ранніх зернових культур й розвиток шкідника. Більш активний розвиток блішок відмічався в посівах кукурудзи за посушливої, переважно жаркої погоди червня-липня.

Фітофагом за середньої чисельності 4 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 6 % рослин озимої пшениці в слабкому ступені на 13 % від 39,06 тис.га обстежених площ. В посівах озимого яменю шкідником за середньої чисельності 3 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 5 % рослин в слабкому ступені на 7 % від 9,94 тис.га обстежених площ. В посівах проса шкідником за середньої чисельності 2 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 4 % рослин в слабкому ступені на 100 % від 0,11 тис.га обстежених площ. В посівах ярого ячменю блішками в середній чисельності 5 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 20 % рослин, в т.ч. в слабкому ступені – 37 %, середньому – 63 % на 21 % від обстежених площ 0,45 тис.га.

З третьої декади травня відмічався початок заселення жуками нового

покоління посівів кукурудзи. За період вегетації шкідником в середньому було пошкоджено 12 % рослин кукурудзи, в т.ч. в слабкому ступені – 72 %, середньому – 28 % за середньої чисельності 6 екз. на кв.м на 19 % від обстеженої площі 32,99 тис.га.

У 2025 році загроза від хлібних блішок ймовірна в разі сприятливих умов перезимівлі жуків, теплої та посушливої погоди навесні, насамперед, у період сходів-кущення ярого ячменю, кукурудзи, а також у крайових смугах слабкоррозвинених посівів озимини. Захисні заходи проти блішок будуть доцільними здебільшого у крайових смугах посівів зернових колосових, за надпорогової їх чисельності (ЕПШ – 30-40 екз. на кв.м) та наявності інших видів шкідливих комах.

ПШЕНИЧНИЙ ТРИПС

З 03 травня відмічався початок заселення посівів озимого ячменю імаго **пшеничного трипса**, з 10 червня відмічався початок відродження личинок.

На початку травня в фазу трубкування імаго шкідника в середньому було заселено 1 % колосків зернових колосових в середній чисельності 3 екз. на заселений колос.

В третій декаді травня-першій декаді червня в фазу масового формування зернівки личинками шкідника в середньому було заселено – 5, максимально – 12 колосків зернових колосових в середній чисельності – 4, максимально – 20 екз. на заселений колос.

Під час наливу зерна пшеничним трипсом в середньому заселено 6 % колосків озимої пшениці за середньої чисельності 5 екз. на колос на 3 % від обстеженої площі 39,06 тис.га. В посівах озимого ячменю шкідником заселено 2 % рослин за середньої чисельності 1 екз. на колос на 2 % обстежених площ 9,94 тис.га.

У 2025 році за умов доброї перезимівлі та теплої помірно вологої погоди весняно-літнього періоду слід очікувати активного заселення, зростання чисельності й шкідливості пшеничного трипса, в окремих районах можливий масовий розвиток.

ХВОРОБИ ЗЕРНОВИХ КОЛОСОВИХ КУЛЬТУР

КОРЕНЕВІ ГНИЛІ

Снігову плісняву відмічали за весняного кущення в посівах озимої пшениці в Кропивницькому та Олександрійському районах середньому на 1 % рослин на 0,6 % від обстежених в області площ.

У 2025 році за наявності первинного джерела інфекції в насінні, ґрунті та рослинних рештках можна очікувати проявлення кореневих гнилей. Інтенсивність ураження та її шкідливість буде залежати від вологості і температури ґрунту в

період сівби, фітосанітарного стану і кондиційності висіяного насіння та якості його передпосівного протруювання, вибору попередників, агротехнічних заходів спрямованих на підвищення стійкості та витривалості рослин (ранньовесняне боронування озимини, підживлення збалансованими мінеральними добривами тощо).

ПЛЯМИСТОСТІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Цього року ураженість рослин озимої пшениці **септоріозом** відмічалась на 3 % рослин з розвитком хвороби 1 % на 9 % обстежених площ 39,06 тис.га в фазу кущіння, на 3 % рослин з розвитком хвороби 1 % на 16 % обстежених площ в фазу трубкування та на 4 % рослин з розвитком хвороби 2 % на 21 % обстежених площ в фазу колосіння.

В посівах озимого ячменю розвиток **септоріозу** спостерігався на 3 % рослин з розвитком хвороби 1 % на 0,5 % обстежених площ 9,94 тис.га у фази кущіння-трубкування на 2 % обстежених в області площ у фазу колосіння.

Гельмінтоспоріоз був відмічен на 3 % рослин озимого ячменю з розвитком хвороби 1 % на 2 % обстежених площ в фазу кущіння та на 5 % обстежених площ в фазу трубкування, в фазу колосіння – на 3 % рослин з розвитком хвороби 2 % на 6 % обстежених площ.

Ринхоспоріоз мав розвиток в Кропивницькому районі у фазу колосіння на 3 % рослин озимого ячменю з середнім розвитком хвороби 1 % на 1 % обстежених в області площ.

У 2025 році за умов теплої дощової погоди весняного періоду можливий розвиток хвороб від слабкого до помірного.

БОРОШНИСТА РОСА

Розвиток **борошнистої роси** на озимої пшениці було відмічено у фази кущіння-трубкування – в середньому на 2 % рослин з середнім розвитком хвороби 1 %. Хвороба мала розповсюдження – 8 % від обстежених в області площ у фазу кущіння, 10 % – у фазу виходу в трубку.

У фазу колосіння хворобою в середньому було уражено 3 % рослин озимої пшениці з середнім розвитком хвороби 1 % на 15 % обстежених площ. Розповсюдженість хвороби в порівнянні з 2023 роком збільшилася на 4 %, ураженість рослин зменшилася на 1 %, розвиток хвороби зменшився на 2 %.

У фазі молочної стиглості хворобою в середньому було уражено 3 % рослин культури з середнім розвитком хвороби 2 % на 16 % обстежених площ.

У посівах озимого ячменю розвиток хвороби відмічався на 2 % рослин з розвитком хвороби 2 % на 3 % обстежених площ в фазу молочна стиглість.

У 2025 році слід очікувати ранній розвиток борошнистої роси в посівах зернових повсюдно, особливо по стерньовим попередникам. А за сприятливих погодних умов (відносна вологість повітря понад 80 %, температура 16-23ºС), в

загущених посівах з високим рівнем азотного підживлення ймовірний розвиток хвороби від помірного до сильного.

БУРА ЛИСТКОВА ІРЖА

Бура іржа мала розвиток у фазу виходу в трубку озимої пшениці в середньому на 3 % рослин з середнім розвитком хвороби 1 % на 6 % обстежених площ, у фазу колосіння – в середньому на 3 % рослин з середнім розвитком хвороби 2 % на 8 % обстежених площ, в фазу молочна стиглість – в середньому на 4 % рослин з середнім розвитком хвороби 2 % на 9 % обстежених площ.

У фазу наливу зерна хвороба зустрічалася на 9 % від обстежених площ, в середньому було уражено 4 % рослин озимої пшениці з середнім розвитком хвороби 2 %. Розповсюдженість хвороби, в порівнянні з 2023 роком, збільшилася на 2 %, ураженість рослин зменшилася на 3 %, розвиток хвороби зменшився на 3 %.

Розвиток **бурої іржі** на озимому ячмені було відмічено в Олександрійському районі у фазу виходу в трубку – в середньому на 3 % рослин з середнім розвитком хвороби 1 %, у фази колосіння-молочна стиглість – в середньому на 4 % рослин з середнім розвитком хвороби 2 %. Хвороба мала розповсюдження – 3 % від обстежених в області площ у фазу виходу в трубку, 4 % – у фазу колосіння, 5 % – у фазу молочна стиглость.

У 2025 році, враховуючи природний запас інфекції, слід очікувати раннє проявлення бурої іржі. За сприятливих погодних умов: температура 11-18°С, періодичне випадіння дощів під час виходу рослин в трубку, можливий розвиток хвороби від слабкого до помірного та сильного.

Втрати врожаю від бурої іржі залежать від строків максимального її розвитку, стійкості сорту, технології вирощування і можуть досягати від 3 до 10-15 ц/га і більше. При цьому значно погіршуються якісні показники і зменшується натура зерна, скловидність, вміст сирої клейковини, сила борошна.

Весняні оздоровлюючі заходи в озимині, за відновлення весняної вегетації, розпочинаються боронуванням посівів впоперек рядків з прикореневим підживленням азотними та іншими добривами. Боронування забезпечує краще провітрювання рослин, покращує аерацію ґрунту, а також стримує розвиток хвороб. Під час боронування обриваються нижні листки, на яких зимує урединіо-грибниця листкової іржі. Це зменшує можливість розповсюдження хвороби, оскільки на обірваних листках урединії не утворюються.

Найнебезпечнішим є масове захворювання зерна фузаріозом, наявність якого понад 1 до 10 % призводить отруєння людей і тварин. Таке зерно вимагає особливого режиму збору (пряме комбайнування), сушіння, очищення і складування з послідуючим аналізом на вміст токсичних речовин (вомітоксина). Без обмежень на продовольчі цілі приймаються партії зерна з вмістом фузаріозних зерен до 1 %.

Важливе значення мають строки і способи посіву пшениці, що забезпечує

менше ураження збудниками іржі, борошнистої роси, кореневих гнилей, септоріозу, бактеріальних, вірусних і мікоплазмових хвороб; вирощування стійких та витривалих сортів. До появи сходів озимої пшениці на всіх полях необхідно знищити сходи падалиці зернових колосових культур, які є джерелом патогенів багатьох хвороб.

За теплої затяжної осені повсюди озимина заселяється злаковими попелицями, цикадками, які шкодять безпосередньо висмоктуючи соки з рослин, а окремі з них є переносниками комплексу хвороб вірусно-мікоплазмової природи. В країні озиму пшеницю пошкоджує 10 видів попелиць, а найчастіше звичайна та велика злакові, ячмінна, черемхово-злакова попелиці та смугаста й шестикрапкова цикадки, які під час вегетації можуть переносити вірусні хвороби. Восени на листях озимої пшениці ознаки цих хвороб проявляються на 15-20-й день після появи сходів в разі їх пошкодження віроформними комахами. Уздовж жилок листя з'являються світло-зелені або лимонно-жовті смуги й штрихи (мозаїка), які добре помітні з нижнього боку листа.

Вірус жовтої карликовості ячменю, який може уражувати рослини озимої пшениці, переноситься від рослини до рослини попелицями, в тілі яких він здатен зберігатися протягом 120 годин. На уражених цією хворобою листках озимої пшениці восени з'являється золотисто-жовте забарвлення, яке розповсюджується зверху вниз переважно з країв листкової пластинки. Листки хворих рослин розташовані вертикальніше, ніж здорових.

Восени важливо захистити сходи озимини від шкідників і хвороб, створити умови для успішної перезимівлі посівів, не допустити погіршення фітосанітарного стану та недобору врожаю у подальшому.

Симптоми і наслідки ураження рослин озимої пшениці ВЖКЯ (вірус жовтої карликовості ячменю) залежать від строків зараження та ступеня розвитку хвороби. Найбільш шкодочинним є осіннє інфікування сходів, особливо якщо умови перезимівлі були несприятливі для рослин. При цьому сильно уражені рослини в подальшому гинуть, спричиняючи зрідження посівів.

Рослини, заражені восени, відстають у рості, жовтіють, пізніше, у фазах колосіння – цвітіння, частина з них гине. Колос формується, але насіння не зав'язується.

При весняному зараженні посівів ВЖКЯ уражені та здорові рослини майже не відрізняються. Ознакою ураження є тільки характерне забарвлення листя (пожовтіння та почервоніння, що починається з кінчика листка).

Колосся у таких рослин сформоване, але фізіологічно недорозвинене – спостерігається зниження озерненості колосся та виповненості насінин. Під кінець дозрівання уражене колосся виділяється у загальному посіві: воно щупле, часто прямостояче, чорніє за рахунок розвитку на ньому сапрофітної мікрофлори.

Падалиця – основний резерватор вірусних хвороб, а також зерно менше 2,4 мм як правило заражено мікоплазмовими хворобами. Вірусні хвороби можуть забирати до 50 ц/га, тому в осінній період треба боротися з шкідниками пересниками вірусних хвороб. Якщо на кв.м буде 20 попелиць і які на 5 % будуть

уражені вірусом, то в подальшому вірусами буде уражено до 60 % пшениці.

Заходи захисту від найбільш поширених вірозів

- Знищення падалиці не менш ніж за 7 днів до сівби.
- Сівба: уникати надранніх і ранніх строків посіву, у роки спалахів вірусних хвороб проводити сівбу в оптимально пізні строки.
- Комплекс агротехнічних заходів спрямованих на отримання дружніх сходів.
- Уникнення одностороннього внесення азотних добрив.
- Некореневі підживлення мікроелементами уражених посівів.
- Інсектицидний захист посівів від сисних шкідників.

ХВОРОБИ КОЛОСКІВ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

За даними моніторингу спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області цього року в посівах озимої пшениці були виявлені хвороби колосків: септоріоз – в середньому 4 % колосків з середнім розвитком хвороби 2 % на 1,21 тис.га при проведенні маршрутних обстежень, фузаріоз – в середньому 3 % колосків з середнім розвитком хвороби 2 % на 0,07 тис.га при проведенні маршрутних обстежень, борошниста роса – в середньому 6 % колосків з середнім розвитком хвороби 3 % на 0,31 тис.га при проведенні маршрутних обстежень.

При обстеженні посівів озимого ячменю на колосках виявлена борошниста роса – в середньому 3 % колосків з середнім розвитком хвороби 3 % на 0,3 тис.га при проведенні маршрутних обстежень.

При обстеженні посівів ярого ячменю в базових та інших господарствах хвороби колосків не виявлялись.

У 2024 році в товарних та насіннєвих посівах озимої пшениці, ярого та озимого ячменів прояву сажкових хвороб відмічено не було.

У 2025 році прояв сажкових хвороб у посівах зернових колосових культур малоймовірний.

Ураженість рослин можлива через наявність джерел інфекції, насамперед у насінні. Тому обов’язково потрібно уділять увагу високоякісному передпосівному протруєнню насіння правильно підібраним протруйником.

За теплої вологої осені ранні сходи озимих культур повсюди, передусім на доброму агрофоні можуть хворіти на **кореневі гнилі, борошнисту росу, буру листкову іржу, септоріоз** інші. Хворі рослини слабнуть і можуть загинути під час зимівлі. Ймовірність захворювання підсилюватиметься в разі сівби непротруєним насінням.

Насіння слід протруїти за 2-3 тижні до сівби-в день сівби протруйниками в залежності від їх фунгіцидної дії та рівнів захисної спроможності стосовно комплексу хвороб, визначених фітоекспертизою. Системні препарати краще використовувати перед сівбою. Широко практикується обробка насіння регуляторами росту рослин, до яких належать вермистим, гумісол, марс-У, які

підвищують енергію проростання та польову схожість насіння.

Система захисту зернових колосових культур від шкідників і хвороб

(Рекомендації Інституту захисту рослин НААНУ)

Комплексне поєднання організаційно-господарських, агротехнічних, селекційних, біологічних і хімічних заходів для регулювання фітосанітарного стану посівів на рівні, що забезпечує запобігання господарсько відчутних втрат урожаю зерна від шкідливих організмів і збереження його якості – важлива умова високої захисної спроможності системи.

Строк проведення заходу		Зона, шкідливі організми та умови проведення заходу (ЕПШ)	Зміст заходу, назви та норми витрати препаратів кг, л/га, кг, л/т
календарний	фенологічний		
1	2	3	4
Озимі зернові культури			
Березень-квітень	Відновлення весняної вегетації-кущіння (II-III етапи)	За умови проявлення снігової плісняви, помірного та сильного ураження посівів кореневими гнилями, борошнистою росою, іржастими та іншими хворобами і пошкодження хлібним туруном, опомізою пшеничною, гессенською, шведськими та інш. злаковими мухами	Обов’язкове раннє весняне боронування посівів впоперек рядків у залежності від стану посівів. Регенеративне прикореневе підживлення азотними та іншими мінеральними добривами з додаванням мікроелементів
1	2	3	4
-„-	Весняне кущіння (III етап)	Підвищення стійкості рослин до стресових умов	Обприскування посівів озимої пшениці рідкими комплексними добривами з вмістом мікро- та макроелементів та регуляторами росту
	Весняне кущіння (III етап)	Після колосових попередників в осередках личинок	Обприскування посівів альфагардом 100, КЕ, 0,1-0,15 л/га, нурелом Д,

		хлібного туруна за їх чисельності понад 3-4 екз. на кв.м	КЕ, 0,75-1 л/га, пірінексом Супер, КЕ, 1 л/га, фостраном, КЕ, 1,5 л/га, або аналогами, шаманом, КЕ, 1 л/га
Квітень-травень	Вихід у трубку (IV-V етапи)	Дорослі клопи шкідливої черепашки (2-4 екз. на кв.м і більше)	Обприскування посівів актарою 25 WG, ВГ, 0,1-0,14 кг/га, акцентом, КЕ, 1,5 л/га, альтексом, КЕ, 0,1-0,15 л/га, вантексом, Мк.с., 0,06-0,07 л/га, децис f-Люкс 25 ЕС, КЕ, 0,3-0,4 л/га, децисом 100 ЕС, КЕ, 0,1-0,15 кг/га, енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га, карате Зеоном 050 CS, СК, 0,15 л/га, карателем ЕС, КЕ, 0,15 л/га, нурелом Д, КЕ, 0,75-1 л/га, залпом, КЕ, 0,75-1,1 л/га, суперБізоном, КЕ, 1,0-1,5 л/га, фуфаноном 570, КЕ, 1,2 л/га, Бі-58 Топ, КЕ, 1,0-1,5 л/га, оперкотом, ЗП, 0,15 кг/га, фостраном, КЕ, 1,5 л/га, біммером, КЕ, 1-1,5 л/га та їх аналогами, шаманом, КЕ, 0,75 л/га
	Вихід у трубку (V-VII етапи)	Гусениці злакової листовійки: 50 екз. на кв.м – за теплої сухої і 100-150 екз. за помірно теплої і вологої погоди навесні	Обприскування крайових смуг посівів шириною до 150 м залпом, КЕ, 0,75-1,1, л/га, суперБізоном, КЕ, 1,0-1,5 л/га
1	2	3	4
Травень	Вихід у трубку (V-VI етапи)	Борошниста роса, бура листкова іржа, гельмінтоспоріозні плямистості та ринхоспоріоз за інтенсивності ураження 1%, септоріоз листя та	Обприскування посівів аканто Плюс 28, КС, 0,5-0,75 л/га, амістаром Екстра 280 SC, КС, 0,5-0,75 л/га, амістаром Тріо 255 ЕС, КЕ, 1 л/га, бампером Супер, КЕ, 0,8-1,2 л/га, вареоном 520, к.е., 0,6-1

		піренофороз – 3-5 %, церкоспорельоз – у разі появи хвороби, за умов достатнього зволоження і досягнення критичного початкового рівня ураження однією з комплексу або домінуючою в зоні хворобою. Оздоровлення рослин від супутніх хвороб забезпечується спектром захисної дії препаратів	л/га, дезарал, КС, 0,5 л/га та аналогами, дітаном М-45, ЗП, 2-3 л/га, доктором Кроп, КС, 0,3-0,5 л/га, заміром, ЕВ, 0,75-1,5 л/га, імпактом 25 SC, КС, 0,5 л/га та аналогами, ліндером, КЕ, 0,5-0,75 л/га, міражем, КЕ, 1 л/га, рексом Плюс, СЕ, 0,8-1,2 л/га, солігором 425 ЕС, КЕ, 0,7-0,9 л/га та аналогами, топсіном-М 500, КС, 1,2-1,4 л/га, фолікуром 250 EW, ЕВ, 0,5-1 л/га, штефікуром, КС, 1 л/га та аналогами, церкоштефом, к.с., 0,5 л/га
Травень-червень	Кінець фази виходу в трубку (поява прапорцевого листка)-колосіння (VII-VIII етапи)	Вищезгадані хвороби листя за поновлення і наростання їх розвитку після проведення обробки посівів фунгіцидами в період IV-VI етапів органогенеза	Обприскування посівів проти хвороб листя тими фунгіцидами, що й на IV-VI етапах
	Колосіння-цвітіння (VIII-IX етапи)	Хвороби колосся (фузаріоз, септоріоз, альтернаріоз) за умов теплої,	Обробка амістаром Екстра 280 SC, КС, 0,5-0,75 л/га, бампером Супер, КЕ, 0,8-1,2 л/га, заміром, ЕВ, 0,75-1,5 л/га та аналогами,
1	2	3	4
-„-	-„-	вологої, з частими дощами і тривалими росами погоди та ймовірного очікування їх розвитку	супрімом, ЕВ, 0,75-1,5 л/га, фолікуром 250 EW, ЕВ, 1 л/га, штефікуром, КС, 1 кг/га, фортецею Тотал ЕС, КЕ, 1 л/га

Червень	Формування-молочна стиглість зерна (IX-XI етапи)	Шкідлива черепашка – 2 і більше личинок на кв.м у посівах сильних і цінних сортів пшениці, на решті посівів – 4-6, в насіннєвому ячмені – 8-10 личинок, пшеничний трипс – 40-50 екз. на колос, злакові попелиці – 20-30 екз. на стебло	Обприскування посівів актарою 25 WG, ВГ, 0,1-0,14 кг/га, акцентом, КЕ, 1,5 л/га, альфагардом 100, КЕ, 0,1-0,15 л/га, біммером, КЕ, 1-1,5 л/га, Бі-58 Топ, КЕ, 1,0-1,5 л/га, блискавка, КЕ, 0,1-0,15 л/га, енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га, карате Зеоном 050 CS, СК, карателем ЕС, КЕ, 0,15-0,2 л/га, пірінексом Супер, КЕ, 0,4-1 л/га, протеусом 110 OD, МД, 0,5-1 л/га, фуфаноном 570, КЕ, 1,2 л/га, оперкотом, ЗП, 0,15 кг/га. Фосфорорганічні препарати застосовувати у сумішах
		Хлібні жуки – 3-8 екз. на кв.м	Обприскування посівів карате 050 ЕС, КЕ, 0,2 л/га, карате Зеоном 050 CS, СК, 0,2 л/га, оперкотом, ЗП, 0,15 кг/га, нурелом Д, КЕ, 0,75-1 л/га, фостраном, КЕ, 1,5 л/га та аналогами
Липень	Повна стиглість зерна (XII етап)	Запобігання погіршенню якості зерна від шкідливої черепашки, фузаріозу та інших хвороб колоса	Першочергове і в стислі строки збирання прямим комбайнуванням урожаю сильних і цінних сортів пшениці, насіннєвих посівів, а також посівів, заселених шкідливою черепашкою і уражених фузаріозом колоса та іншими хворобами
1	2	3	4
Липень-серпень	Післязбиральний період	Збереження якості зерна через створення несприятливих умов для перезараження і посилення	Очищення та просушування зерна в буртах на токах і в зерносховищах до вологості не вище 14 %, розміщення його окремими

		ураженості зібраного врожаю фузаріозом, пліснівінням і бактеріальними хворобами	партіями з однаковим ступенем ураженості фузаріозом
Липень-серпень	Допосівний період	Обмеження чисельності та шкідливості комплексу шкідливих організмів, зокрема, в початковий період росту й розвитку рослин (хлібний турун, злакові мухи й попелиці, цикадки, кореневі гнилі, борошниста роса, бура листкова іржа, септоріоз, вірусні та мікоплазмові хвороби)	Добір кращих попередників з урахуванням фітосанітарного стану кожного поля, структури посівних площ сільськогосподарських культур у сівозміні, максимальне обмеження колосових попередників, впровадження волого- і енергозберігаючих технологій обробітку ґрунту та оптимальної системи удобрення у відповідності з зональними рекомендаціями
Серпень-вересень	Передпосівний період (за 2-3 тижні до сівби - в день сівби)	Сажкові хвороби, кореневі гнилі, плямистості листя, пліснявіння насіння, снігова плісень, борошниста роса, бура листкова іржа, септоріоз. Вибір препаратів в	Протруєння насіння із зволоженням або водними суспензіями вінцит 050 CS, к.с., 2 л/т, вітавакс 200 ФФ, в.с.к., 2,5-3 л/т та аналогами, кінто Дуо, ТН, 2-2,5 л/т, ламардор Про 180 FS, ТН, 0,5-0,6 л/т, максим 025 FS, ТН, 1,5-2 л/т, максим Стар 025 FS, ТН,
1	2	3	4
		залежності від спектра фунгітоксичної дії та рівнів захисної спроможності стосовно комплексу	1-1,5 л/т та аналогами, оріус Універсал ES, ЕН, 1,75-2 л/т, селест Топ 312,5 FS, ТН, 1-2 л/т, сертікор 050 FS, ТН, 0,75-1 л/т, тебузан Ультра, ТН, 0,2 л/т,

		хвороб, видовий склад і господарську значимість яких визначають фітоекспертизою насіння, апробацією насіннєвих посівів, з урахуванням зональних та господарських особливостей вирощування зернових культур і окупності затрат на захист рослин	томагавк, ТН, 0,4-0,5 л/т. Системні протруйники краще використовувати безпосередньо перед сівбою
Вересень	За 1-5 днів до сівби	Хлібний турун, підгризаючі совки, інші ґрунтові шкідники в разі сівби після колосових попередників	Передпосівна обробка насіння вітаксом, ТН, 0,5-0,25 л/т, гаучо Плюс 466 FS, ТН, 0,3-0,6 (по стерньових попередниках 0,6-0,8) л/т, ПІКУС 600, ТН, 0,3-1,6 л/т та іншими дозволеними пестицидами
Вересень-жовтень	Період сівби	Обмеження розмноження багатьох видів шкідників (хлібний турун, злакові мухи, попелиці та ін.) і розвитку хвороб (кореневі гнилі, борошниста роса, бура листкова іржа, плямистості листя та ін.),	Маневрування строками сівби залежно від сортів, попередників, удобрення і умов зволоження ґрунту: після кращих попередників за умов достатнього зволоження сівбу проводять в другу половину оптимального періоду; після інших попередників і за нестачі вологи в ґрунті пов’язують
1	2	3	4
-„-	-„-	пошкодження ними насіння, проростків і сходів, формування повноцінного	з допустимим для сівби зволоженням ґрунту на глибині загортання насіння

		посіву з підвищеною стійкістю чи витривалістю проти комплексу шкідливих організмів	
	Сходи-початок кущіння (I-II етапи)	Крайові або суцільні обробки добре розвинених посівів ранніх строків сівби на початку масового заселення цикадками, попелицями і злаковими мухами за теплої погоди	Крайові або суцільні обробки посівів актарою 25 WG, ВГ, 0,1-0,14 кг/га, альфагардом 100, КЕ, 0,1-0,15 л/га, енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га, карате Зеоном 050 CS, СК, 0,15 л/га, карателем ЕС, КЕ, 0,15 л/га, Бі-58 Топ, КЕ, 1,0-1,5 л/га, залпом, КЕ, 0,75-1,1 л/га, суперБізоном, КЕ, 1,0-1,5 л/га, фостраном, КЕ, 1,5 л/га, фуфаноном 570, КЕ, 1,2 л/га
		Суцільні обробки посівів після колосових попередників проти личинок хлібної жужелиці у фази сходи-3-й листок за чисельності 1-2 екз. на кв.м, початок кущіння – 2-3 екз.на кв.м і більше	Обробки посівів одним з інсектицидів: альфагард 100, КЕ, 0,1-0,15 л/га, енжіо 247 SC, КС, 0,25-0,4 л/га, нурел Д, КЕ, 0,75-1 л/га, пірінекс Супер, КЕ, 1,0 л/га, фостран, КЕ, 1,5 л/га
Жовтень	Кущіння (II-III етапи)	Повсюди, особливо на посівах ранніх строків сівби. Борошниста роса, бура листкова іржа	Обприскування посівів проти хвороб листя тими ж фунгіцидами, що й у фазі виходу в трубку
1	2	3	4
-„-	-„-	за інтенсивності ураження 1 %, септоріоз листя – 5 %, у разі появи хвороби і за умов	-„-

		достатнього зволоження обприскування посівів системними фунгіцидами при досягненні критичного порогового рівня ураження однією з основних хвороб	
Осінь-зима	Кущіння (II-III етапи)	Полівки та інші мишоподібні гризуни (3-5 і більше колоній на га)	Розкладання в жилі нори брикетів бромакему, ПР (2-4 брикети на купі), зернову принаду бактоциду (3-5 г в нору), крисолов, принада, 10-20 г на нору тощо
Ярі зернові колосові культури			
Лютий - квітень	Допосівний період	Сажкові хвороби, кореневі гнилі, плямистості листя, пліснявіння насіння	Обов’язкове протруєння насіння тим же способом, що й озимих, антал, ТН, 0,3-0,4 л/т, вінцит 050 CS, к.с., 1,5-2 л/т, вітавакс 200 ФФ, в.с.к., 2,5-3 л/т та аналогами, абсолют, КС, 0,5 л/т та аналогами, кінто Дуо, ТН, 2-2,5 л/т, ламардор Про 180 FS, ТН, 0,6 л/т, максим Стар 025 FS, ТН, 1,5-2 л/т та аналогами, тебузан Ультра, т.к.с., 0,2 л/т, оріус Універсал, ЕН, 1,75-2,0 л/т, сертікор 050 FS, ТН, 0,75-1 л/т, томагавк, ТН, 0,4-0,5 л/т
Березень -квітень	Період сівби	Формування посіву з підвищеною	Сівба в ранні стислі строки за настання польової стиглості ґрунту
1	2	3	4
-„-	-„-	стійкістю чи витривалістю проти комплексу	-„-

		шкідливих організмів через створення оптимальних стартових умов для проростання насіння, появи сходів, росту і розвитку рослин	
Квітень -травень	Сходи – 3-й листок (I-II етапи)	Смугаста хлібна блішка 30-50 екз. на кв.м, шведські мухи 40-50 екз. на 100 помахів сачком, п’явиці 10-30 жуків на кв.м	Обприскування крайових смуг або всього посіву альфагардом 100, КЕ, 0,1-0,15 л/га, біммером, КЕ, 1-1,5 л/га, карате Зеоном 050 CS, СК, 0,15-0,2 л/га, фостраном, КЕ, 1-1,2 л/га, суперБізон, КЕ, 1,0-1,2 л/га
Травень-червень	Кущіння – вихід у трубку (III-IV етапи)	П’явиця в посівах пшениці, ячменю та вівса (150-200 і більше личинок на кв.м). Клоп шкідлива черепашка в посівах пшениці –1-2, ячменю – 3-4 екз. на кв.м, попелиця 5-10 екз. на стебло	Обприскування посівів в осередках шкідників акцентом, КЕ, 1,5 л/га, альфагардом 100, КЕ, 0,1-0,15 л/га, децис f-Люкс 25 ЕС, КЕ, 0,3-0,4 л/га, децисом 100 ЕС, КЕ, 0,1-0,15 кг/га, карате Зеоном 050 CS, СК, 0,15-0,2 л/га, пірінексом Супер, КЕ, 0,4-1,0 л/га, протеусом 110 OD, МД, 0,5-1 л/га
Травень-червень	Вихід у трубку (IV-VII етапи)	Гельмінтоспоріозні плямистості листя, ринхоспоріоз, борошниста роса, іржасті хвороби, септоріоз за таких умов, як в озимих зернових культурах	Обприскування посівів одним з фунгіцидів: амістар Екстра 280 SC, КС, 0,5-0,75 л/га, аканто Плюс 28, КС, 0,5-0,75 л/га, абсолют, КС, 0,5 л/т та аналогами, бампер Супер, КЕ, 0,8-1,2 л/га, імпакт 25 SC, КС, 0,5 л/га чи аналогами, фолікур 250 EW, ЕВ, 0,5-1 л/га та
1	2	3	4
-„-	-„-	-„-	аналогами; рекс Плюс, СЕ, 0,8-1,2 л/га чи аналогами, беназол, ЗП, 0,3-0,6 кг/га та

			аналогами, ліндер, КЕ, 0,5-0,75 л/га, солігор 425 ЕС, КЕ, 0,7-0,9 л/га
Червень-липень	Цвітіння-формування зерна (IX-X етапи)	Клоп шкідлива черепашка (личинки на кв.м): пшениця: 1-2 – тверді сорти; 4-6 – м'які сорти; ячмінь: 8-10 – насіннєві; 20-25 – товарні посіви, личинки трипсів – 40-50 екз. на колос, попелиці – 15-25 екз. на стебло	Вибіркове або суцільне обприскування посівів акцентом, КЕ, 1,5 л/га, альтексом, КЕ, 0,1-0,15 л/га, альфагардом 100, КЕ, 0,1-0,15 л/га, біммером, КЕ, 1-1,5 л/га, карате Зеоном 050 CS, СК, 0,15-0,2 л/га
Липень-серпень	Повна стиглість зерна-післязбиральний період	Зниження чисельності шкідників і розвитку хвороб у посівах, обмеження втрат урожаю і збереження якості зерна в буртах, на токах і зерносховищах	Організаційно-господарські заходи такі, як і для озимих культур

ХВОРОБИ КУКУРУДЗИ

Летюча сажка відмічена на 4 % від обстежених площ кукурудзи 32,99 тис.га. В середньому хворобою уражено 2 % рослин кукурудзи. Найбільшого поширення хвороба набула у Кропивницькому районі. Прояви хвороби стали помітними у фазі молочна стиглість за середньої ураженості 1 % рослин.

В 2025 році летюча сажка загрожуватиме повторним посівам, особливо в полях з накопиченням інфекції хвороби протягом попередніх років або ж при сівбі насінням, одержаним з уражених ділянок. Попередити появу хвороби можна уникненням повторних посівів та проведенням протруювання насіння лише системними препаратами.

За умов дотримання протисажкових заходів у 2025 році розвиток летючої сажки не перевищуватиме середнього багаторічного рівня.

Пухирчаста сажка на території області відмічалась на 9 % обстежених площ. В середньому пошкоджено 2 % рослин кукурудзи.

За інформацією спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області перші ознаки пухирчастої сажки відмічали на поодиноких рослинах у фазу цвітіння.

У 2025 році наростання ураженості рослин хворобою відбуватиметься за помірно посушливої погоди, короткочасних дощів під час листоутворення та цвітіння качанів. Обмеженню розповсюдження хвороби слугуватиме дотримання агротехнічних вимог вирощування кукурудзи, зокрема створення оптимального водного і кормового режимів, дотримання регламентів застосування страхових гербіцидів, уникнення механічних та пошкоджень рослин шкідниками.

Гельмінтоспоріозом в середньому уражено 2 % рослин на площі 0,1 тис.га (0,3 % обстежених площ). Хвороба була поширена у Олександрійському районі.

У 2025 році значного розвитку хвороби слід очікувати насамперед у цьогорічних осередках за вологої та теплої погоди у другій половині вегетації. Розвиток хвороби обмежуватиме знищення післяжнивних решток кукурудзи, уникнення повторних посівів, інкрустація насіння баковою сумішшю фунгіцидного протруйника та мікроелементів, внесення органічних і мінеральних добрив, сівба протруєним посівним матеріалом, обприскування посівів рекомендованими фунгіцидами.

З хвороб качанів у період повної стиглості проявилась **фузаріозна гниль**, якою в середньому було уражено 17 % качанів на 12 % обстежених площ під культурою у господарствах області.

У 2025 році за вологої погоди другої половини вегетації серед хвороб качанів найбільш шкідливим буде фузаріоз, пліснявіння та інші хвороби. Вогнища розвитку хвороби можуть виникнути в першу чергу на полях з порушенням технології вирощування. Зважаючи на еколого-паразитичну природу хвороби, найефективніше обмежуватимуть їх шкодочинність заходи з попередження екологічних і кормових стресів рослин, знищення післязбиральних решток минулорічної кукурудзи, інкрустація насіння, створення оптимального водного і харчового режимів, знищення ґрунтової кірки в досходовий період, захист посівів від стеблового метелика, бавовникової совки та інших шкідників, вчасне збирання урожаю, стислі строки його доопрацювання на токах, дотримання рекомендованих режимів зберігання.

ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ГОРОХУ

БУЛЬБОЧКОВІ ДОВГОНОСИКИ. З 12 квітня в посівах гороху відмічався початок живлення **бульбочкових довгоносиків**. У кінці травня відмічалося заселення багаторічних трав в середній чисельності – 2 екз. на кв.м. Чисельність шкідників у багаторічних травах регулювалось підкосом та вивезенням зеленої маси з полів.

У другій декаді квітня на сходах гороху шкідником в середній чисельності – 1,7, максимально 3 екз. на кв.м в середньому було пошкоджено – 1,5, максимально – 2 % рослин гороху в слабкому ступені.

Зимуючий запас жуків становить – 1, максимально – 2 екз. на кв.м, що майже на рівні минулого року.

У 2025 році за сприятливих умов перезимівлі та теплої погоди навесні з достатньою кількістю опадів під час відродження і розвитку личинок можливий масовий розвиток фітофага та створення ним загрози пошкодження сходів гороху, особливо в осередках з підвищеною їх чисельністю.

ГОРОХОВА ПОПЕЛИЦЯ. У 2024 році в Кіровоградській області розвитку **горохової попелиці** в посівах багаторічних трав відмічено не було.

За інформацією спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області у посівах гороху початок розвитку горохової попелиці відмічено в фазі ріст стебла на площі 0,11 тис.га (6 % від обстежених посівів площею 1,71 тис.га) в середній чисельності – 3 екз. на 100 п.с У фазу налив бобів горохова попелиця заселяла 17 % обстежених площ, середня чисельність шкідника – 49, максимальна – 60 екз. на 100 п.с.

На масовий розвиток і поширення популяції горохової попелиці впливали кліматичні фактори, застосування хімічних засобів, діяльність природних ентомофагів.

У 2025 році за сприятливих умов (температура повітря +18-22ºС, вологість 60-80 %) та доброї перезимівлі яєць існує ймовірність масового розмноження і шкідливості попелиць в посівах гороху і багаторічних трав.

У фазу сходів, бутонізації гороху розвиток **аскохітозу** не відмічався. У фазі цвітіння та наливу бобів слабкий розвиток хвороби відмічався на площі 0,12-0,23 тис.га, уражуючи в середньому 4 % рослин.

У 2025 році, зважаючи на існуючий запас інфекції в ґрунті, рослинних рештках, насінні та за сприятливих кліматичних умов (поєднання високої вологості повітря з оптимальною для хвороби температурою +20-25°С) можливе значне поширення аскохітозу. Розповсюдженню захворювання в значній мірі сприятиме пошкодження рослин бульбочковими довгоносиками та механічне травмування гороху.

ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ГОРОХУ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ

(Рекомендації Національного університету біоресурсів і природокористування України)

Строки проведення, фаза розвитку рослин	Шкідливі організми (ЕПШ)	Заходи захисту, назви, норми препаратів (кг, л/т, л, кг/га)
1	2	3
Допосівний період	Зимуючі стадії шкідників і хвороб	Дотримання сівозмін і вибір попередника, повернення поля під горох через 4-5 років. Підбір стійких

1	2	3
-„-	-„-	районованих сортів. Своєчасне післязбиральне лущення поля. Передпосівна обробка ґрунту. Внесення збалансованих норм добрив
Сівба	Кореневі гнилі, аскохітоз, пероноспороз, іржа, біла та сіра гнилі, пліснявіння	Передпосівна обробка насіння вітаваксом 200 ФФ, в.с.к., 2,5 л/т, максимом 025 FS, ТН, максимом XL 035 FS, ТН, 1 л/т, вінцитом 050 CS, к.с., 2 л/т з додаванням плівкоутворювачів. Сівба в оптимальні строки за температури ґрунту 2-4°С
Сходи	Бульбочкові довгоносики (10-15 жуків на кв.м)	Знищення кірки, культивація міжрядь. Обприскування посівів інсектицидом фаскорд, КЕ, 0,1 л/га
Бутонізація, початок цвітіння	Гороховий зерноїд (2-3 жука на 10 помахів сачком), горохова попелиця (250-300 екз. на 10 помахів сачком), гороховий трипс (2 екз. на квітку), горохова плодожерка, акацієва вогнівка (25-30 яєць на кв.м), гороховий комарик; аскохітоз, пероноспороз, іржа, гнилі (за перших ознак захворювання)	Обробка посівів інсектицидами: актара 25 WG, ВГ, 0,1 кг/га, фуфанон 570, КЕ, 0,5-1,2 л/га, карате Зеон 050 CS, СК, 0,125 л/га, акцент, КЕ, 0,5-1 л/га, біммер, КЕ, 0,5-1 л/га. Насіннєві ділянки проти хвороб обприскують амістаром Екстра 280 SC, КС, 0,5-0,75 л/га. Для підвищення стійкості рослин проти хвороб застосовують фосфорно-калійні добрива
Утворення бобів	Горохова плодожерка, акацієва вогнівка, листогризучі совки, лучний метелик	Випуск бурої та жовтої трихограм у період відкладання яєць (співвідношення 1:10)
Достигання насіння	Комплекс хвороб та шкідників	Десикація посівів реглоном Супер 150 SL, РК, везувієм, РК, 2-3 л/га (пожовтіння нижніх бобів та за
1	2	3

-„-	-„-	вологості зерна 45 %, за 7 днів до збору врожаю), раундапом Макс, РК, 2,4 л/га, вулканом Плюс, РК, 2,5 л/га (побуріння 70-75 % бобів, за 14 днів до збору врожаю), інші
Збирання врожаю	Комплекс шкідників та хвороб	Збирання зерна на насіння проводити в оптимальні строки із здорових посівів
Після збирання врожаю	Гороховий зерноїд (більше 10 екз. в 1 кг) та комплекс шкідників і хвороб	Оранка гороховища не пізніше 7-10 діб після збору врожаю. Очищення, сушіння, сортування насіння. Фумігація зерна ТОКСІФОС 560 ТАБ

ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ СОЇ

У 2024 році у Кіровоградській області **бульбочкові довгоносики** заселяли посіви сої у фазу сходів на площі 0,07 тис.га (1 % від обстежених площ 4,79 тис.га) за чисельності 0,5 екз. на кв.м (Кропивницький район) та пошкоджували 2 % рослин в слабкому ступені. У фазу цвітіння – 3 екз. на кв.м, пошкоджуючи 2 % рослин в слабкому ступені.

У 2025 році за сприятливого перебігу весняних процесів у період виходу жуків з ґрунту, слід очікувати подальшого збільшення щільності та шкодочинності бульбочкових довгоносиків, особливо за умов підвищеної температури повітря у міжфазний період сходи-поява 2-3 трійчастих листків. Наявність межуючих забур'янених полів, лісосмуг та насиченість сівозмін культурою може сприяти інтенсивному заселенню крайових смуг посівів сої фітофагом.

Цього року **павутинного кліща** вперше було виявлено у фазу формування бобів. В цей час середня чисельність шкідника становила 0,5 екз. на заселений листок на 3 % слабко пошкоджених рослин на площі 0,08 тис.га. У фазі дозрівання бобів фітофагом було заселено 0,22 тис.га (5 % обстежених площ), середня чисельність – 2, максимально – 4 екз. на заселений листок на 10 % пошкоджених рослин у слабкому ступені.

За сприятливих агрокліматичних умов у 2025 році (температура повітря 29-31°С та відносна вологість повітря у межах 45-55 %) у фазу формування бобів сої ймовірна масова поява павутинного кліща та підвищена шкідливість фітофага.

Акацієва вогнівка другої генерації у період формування-дозрівання бобів заселяла 0,08 тис.га (52 % обстежених площ) за середньої чисельності личинок 1 екз. на кв.м (Голованівський район), в середньому пошкодивши 3-4 % рослин в слабкому ступені.

У 2025 році за сприятливих для шкідника умов посушливої та помірно жаркої погоди, особливо у випадку розміщення посівів сої біля насаджень акації можливе зростання чисельності та шкодочинності вогнівки у посівах культури.

Початок розвитку **пероноспорозу** відмічено у фазу цвітіння сої на площі 0,15 тис.га (3 % від обстежених в області площ), коли ураженими виявилися 7 % рослин з середнім розвитком хвороби 15 %. У фазу формування-дозрівання бобів сої на площі 0,54-0,59 тис.га (11-12 % від обстежених в області площ) ураженими виявилися 6-9 % рослин з середнім розвитком хвороби 4-5 %.

Розвиток **септоріозу** у посівах сої відмічено у фазу цвітіння на площі 0,2 тис.га (4 % від обстежених в області площ), уражено 3 % рослин з середнім розвитком хвороби 2 %. На етапі формування та дозрівання бобів розвиток та поширення септоріозу досягли максимальних значень: хворобою охоплено 5-10 % обстежених площ під культурою (0,25-0,47 тис.га), уражено в середньому 5-7 % рослин з середнім розвитком хвороби 4 %.

У фазу дозрівання була відмічена **іржа** на 4 % площ (0,19 тис.га), на 3 % рослин сої з розвитком хвороби 2 %.

Альтернаріозом було уражено 3 % рослин з розвитком хвороби 1 % на 1 % обстежених площ (0,06 тис.га) у фази цвітіння-дозрівання культури.

Поява **аскохітозу** у 2024 році відмічена у фазі бутонізації на площі 0,07 тис.га (16 % обстежених посівів). Уражено 3 % рослин з розвитком хвороби 1 %. Надалі в період дозрівання бобів сої хвороба поширилася на 9 % обстежених площ (0,41 тис.га) уразивши 7 % рослин з середнім розвитком хвороби 5 %.

У 2025 році за умов сирої та прохолодної погоди навесні можливий розвиток сім'ядольного бактеріозу в усіх районах Кіровоградської області де вирощують сою. Низькі температури в період проростання насіння, ґрунтові та повітряні посухи у післясходовий період сприятимуть розвитку та поширенню фузаріоза. За умов підвищеної температури повітря (18…26ºС) та високої відносної вологості впродовж вегетації сої ймовірний розвиток та поширення пероноспорозу, септоріозу, аскохітозу, іржі, альтернаріозу, білої та сірої гнилей. Поширення вірусних хвороб залежатиме від активності сисних комах-переносників і забур’яненості посівів у літній період. Посів кондиційним насінням рекомендованих та стійких сортів сої (група ранньостиглих) в оптимальні строки при дотриманні сучасних технологій вирощування культури, дозволить покращити фітосанітарний стан та сприятиме отриманню високих врожаїв з якісним насінням.

ЗАХОДИ ЗАХИСТУ СОЇ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ

(Рекомендації ННЦ „Інститут землеробства НААНУ”)

Строки проведення, фаза розвитку рослин	Шкідливі організми (ЕПШ)	Зміст заходів, назви та норми витрати препаратів (кг, л/т; кг, л/га)
1	2	3
Допосівний період	Зимуючі стадії: а) в грунті: бульбочкові довгоносики, совки,	Дотримання сівозміни, повторні посіви через 4 роки. Не висівати сою після бобових культур і соняшника через

	кореневі гнилі	наявність спільних хвороб і шкідників.
1	2	3
-„-	-„-	Своєчасний і якісний обробіток ґрунту. Оптимальні дози добрив. Підбір відповідних зоні зареєстрованих сортів
	б) насіннєва інфекція: пероноспороз, церкоспороз, фомопсис, септоріоз, бактеріози та ін.; комплекс шкідників сходів	Протруювання насіння препаратами: авідо, ТН, 0,5-1 л/т, максим XL 035 FS, ТН, 1 л/т, февер 300 FS, ТН, 0,2-0,4 л/т та інші
Сівба	Кореневі гнилі	Висівають сортовим насінням в прогрітий до 10-12°С грунт. За пізньої сівби збільшується ураження рослин епіфітними хворобами. В день сівби проводять інокуляцію насіння симбіотичними азотфіксуючими бактеріями і одночасно обробляють мікродобривами: бором і молібденом (40-50 г на гектарну норму насіння). Сіють рядковим (міжряддя 15 см), або широкорядним (міжряддя 45 см) способами на глибину 3-5 см, 500-700 тис. схожих насінин на 1 га. У зріджених посівах через гілкування збільшуються втрати при збиранні, а в загущених – рослини вилягають і уражуються епіфітними хворобами
Сходи	Фузаріоз сходів, сім’ядольний бактеріоз	Розпушування кірки і знищення сходів бур’янів досходовим боронуванням і післясходовими культиваціями. Перед посівом, до або по сходах сої і до початку утворення першого трійчастого листка сої вносять гербіциди (див. відповідний розділ)
2-6 листочків	Бульбочкові довгоносики (8-15 жуків на кв.м), люцерновий клоп (2-5 екз. на рослину), попелиці (250-300 екз. на 10 помахів сачка)	Обприскування посівів препаратом: контадор Дуо, КС, 0,07 кг/га. На насіннєвих посівах обприскування проводити відразу після виявлення сисних шкідників для запобігання поширення вірусної інфекції
	Пероноспороз, церкоспороз	Видалення дифузно уражених рослин з насіннєвих посівів

1	2	3
Бутонізація - цвітіння	Пероноспороз, аскохітоз, септоріоз, церкоспороз, бактеріози	При виявленні перших ознак хвороб на насінницьких посівах рекомендується проводити обробку рослин розчинами дозволених фунгіцидів
	Вірусні хвороби	Видалення уражених рослин з насіннєвих посівів
Формування бобів	Акацієва вогнівка (1-2 гусениці на кв.м), листогризучі совки (1-3 гусениці на кв.м), лучний метелик (4-5 гусениць на кв.м), тютюновий трипс (10-15 екз. на рослину), павутинний кліщ (заселено 10 % рослин), бульбочкові довгоносики (50-60 жуків на кв.м)	Обприскування посівів препаратами: альфазол SL, РК, 0,25 л/га, ампліго 150 ZC, ФК, 0,2-0,4 л/га, белт 480 SC, КС, 0,1-0,15-л/га, каратель Плюс ЕС, КЕ, 0,2 л/га, контадор Дуо, КС, 0,07 кг/га, суперБізон, КЕ, 1,0 л/га, фастак, КЕ, 0,1-0,3 л/га
Дозрівання	Біла і сіра гнилі, фомопсис	В роки з підвищеною кількістю опадів, перед збиранням врожаю за вологості насіння 35-40 %, проводять десикацію посівів за 14 днів до збирання врожаю раундапом Макс, РК, 2,4 л/га, везувієм, РК, 2-3 л/га
Після збирання урожаю	Комплекс насіннєвої інфекції	Насіння сої очищають, перевіряють на вологість, за необхідності підсушують до 12 % вологості

Система захисту насіннєвої люцерни від шкідників і хвороб
(Рекомендації Національного університету біоресурсів і природокористування України)

Фаза розвитку рослин	Шкідливі організми	Технологічні операції (заходи)
1	2	3
У рік сівби		
Допосівний період	Ґрунтові шкідники (дротяники, несправжні дротяники), гусениці підгризаючих совок, збудники хвороб, бур’яни	Дворазове лущення стерні попередника, внесення добрив – фосфорних та калійних, відвальний або безвідвальний обробіток ґрунту, передпосівна його підготовка – вирівнювання поля, культивація на глибину

1	2	3
-„-	-„-	висіву насіння (2-3 см) з одночасним боронуванням, коткуванням. Скарифікація, протруювання насіння дозволеними препаратами. Обробка насіння мікроелементами (борна кислота, 0,4-0,5 кг/т, інші)
Сівба	-„-	Запровадження широкорядних (45-70 см), безпокривних посівів: норма висіву – 1-1,5 млн. насінин/га (2-2,5 кг/га). За ранньовесняної сівби обов'язкове внесення в ґрунт гербіцидів до сівби з негайним загортанням (розділ «Основні види бур'янів...»)
До сходів-сходи	Жуки довгоносиків (ЕПШ-5-8 екз. на кв.м), гусениці підгризаючих совок, бур'яни	Знищення кірки до сходів, обприскування актелліком 500 ЕС, КЕ, 1-1,5 л/га, карате 050 ЕС, КЕ, 0,15 л/га та ін. препаратами. Боротьба з бур'янами: культивація міжрядь на початку сходів, внесення гербіцидів (розділ «Основні види бур'янів...»)
Стеблування – бутонізація	Комплекс комах-фітофагів, збудники хвороб, бур'яни	Підкіс рослин у фазі бутонізації за ранньовесняної сівби 2 рази, за літньої 1 раз не пізніше, як за 3-4 тижні до перших заморозків
Другий і наступні роки		
До та під час відростання	Люцерновий квітковий комарик (пупарії), лялечки підгризаючих та листогризучих совок і п'ядунів, жуки жовтого тихіуса, яйця клопів та ін. шкідники; бур'яни	Рано навесні боронування в два сліди, компостування або спалювання рослинних решток, щілювання, долотування та міжрядний обробіток на глибину 8-10 см
Бутонізація	Жуки і личинки довгоносиків, гусениці совок і п'ядунів, попелиці, клопи; бур'яни	Підкіс люцерни для одержання насіння з проміжного укосу в фазу масової бутонізації, з другого – перед чи на початку цвітіння

1	2	3
Стеблування-бутонізація після підкосу	Жуки і личинки довгоносиків, гусінь листогризучих совок, клопи, попелиці, товстоніжки, комарики та ін. шкідники, бур'яни. ЕПШ: фітономуса (жуків – 5-8 екз. на кв. м, личинок – 20-30 екз. на 100 п.с.), жовтого тихіуса 20-30 жуків, гусениць совок – 8-10 екз. на кв.м, клопів сліпняків 15-20, люцернової товстоніжки 20-25, попелиць 500-600 екз. на 100 помахів сачком	Долотування загущених посівів, регулярні міжрядні культивації до повного змикання рядків, боротьба з повитицею раундапом, ін., обприскування через 7-10 днів після підкосу чи вогнищ аміачною селітрою. Обробка проти комах-фітофагів інсектицидами: актеллік 500 ЕС, КЕ, 1-1,5 л/га, карате 050 ЕС, КЕ, 0,15 л/га, інші. Одночасно з інсектицидами застосовують мікроелементи (борна кислота, молібдат амонію, 0,3-0,6 кг/га)
Цвітіння	Лускокрилі комахи-фітофаги	На початку відкладання яєць совками випускають трихограму (100-150 тис. особин на га), а в період масового відкладання (через 7-8 днів) випуск трихограми повторюють. Використання природних запилювачів домашніх бджіл і бджоли мегахіла ратундата для поліпшення запилення
Формування – дозрівання бобів	Гусінь совок і п'ядунів (ЕПШ 3-5 екз. на кв.м), товстоніжки, клопи, попелиця, інші	Обробіток посівів за чисельності шкідників понад ЕПШ вказаними вище інсектицидами. За побуріння 80-90 % бобів десикація реглоном Супер 150 SL, РК, 3 л/га, своєчасний збір урожаю насіння
Після збирання врожаю	Ґрунтові та ґрунтозаселяючі комахи-фітофаги, мишоподібні гризуни, збудники хвороб	Міжрядний обробіток, щілювання, внесення мінеральних добрив, боротьба з мишоподібними гризунами дозволеними родентицидами

ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР

Листкова бурякова попелиця. Зараженість попелиць ентомофторозом цього року не виявлено. Кількість яєць на 1 п.м гілок кущів-живителів (калина, жасмин) восени поточного року – 1 екз.

На початку квітня чисельність яєць **листкової бурякової попелиці** на погонному метрі калини, жасмину в середньому становила – 12, максимально – 40 штук. За зимовий період в середньому загинуло 0-15 % яєць шкідника.

Розвиток шкідника на цукрових буряках відмічено у другій декаді серпня. Протягом літнього періоду фітофагом заселено і пошкоджено 1,5 % рослин в крайових смугах та 1 % в середині поля на 11 % від обстеженої площі цукрових буряків 0,95 тис.га (в минулому році 4 % рослин в крайових смугах поля та 0,6 в середині поля на 15 % від обстеженої площі цукрових буряків 1,17 тис.га). Масовий розвиток шкідника стримували несприятливі погодні умови.

У 2025 році за умов теплої, помірно вологої погоди весняно-літнього періоду можливий більш масовий розвиток і значна шкідливість листкової бурякової попелиці.

Церкоспороз. За даними спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області церкоспорозом в середньому було уражено 5 % рослин цукрового буряка з середнім розвитком 2 %, що на 2 % менше показників минулого року. Розповсюдження хвороби – 22 % обстежених площ, що на 16 % менше ніж минулого року.

У 2025 році в багатьох районах області хвороба набуватиме інтенсивного розвитку за наявності рясних ранкових рос та невеликих теплих дощів за середньодобової температури 15-20°С у липні-серпні.

Фомоз. За даними спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області в поточному році розвиток фомозу відмічався на 5 % рослин цукрових буряків з розвитком хвороби 2 %, що на рівні показників минулого року, на 22 % від обстеженої площі 0,95 тис.га (торік 9 %).

У 2025 році ураженість посівів цукрових буряків фомозом стримуватиметься чітким виконанням агротехнічних вимог вирощування культури і достатнім забезпеченням рослин елементами живлення.

Система заходів захисту цукрових буряків від шкідників і хвороб
(Рекомендації Інституту цукрових буряків НААНУ)

Строк проведення	Шкідливі організми	Заходи	Прийоми, препарати, норми витрати (л, кг/т, л, кг/га)
1	2	3	4
Щорічні заходи в літньо-осінній та весняний періоди	Бурякові довгоносики (звичайний, сірий, чорний, інші), блішки, крихітка, попелиці; коренеїд, церкоспороз, альтернаріоз, пероноспороз, інші шкідники і хвороби; бур'яни	Організаційно-господарські та агротехнічні (сівозміна, підготовка ґрунту, підвищення його родючості, боротьба з бур'янами в полях сівозміні, впровадження стійких до хвороб сортів, дотримання технології вирощування культури, захисту рослин за рекомендаціями річного прогнозу розвитку і поширення шкідників, хвороб і бур'янів та фітосанітарного моніторингу посівів)	Повернення буряків на попереднє місце через 3-4 роки; кращі попередники – озима пшениця після чорного і зайнятого парів, гороху та багаторічних трав одного року користування; просторова ізоляція (1000м від насінників і буряковищ); внесення збалансованих до потреб поля органо-мінеральних та мікродобрив, гербіцидів у рекомендовані строки; вапнування кислих ґрунтів; основний і передпосівний обробіток ґрунту відповідно до зональних схем і типу забур'яненості полів; оптимальні норми висіву і глибина загортання насіння
	Бурякова нематода	За наявності в 100 куб. см ґрунту 4-10 цист із вмістом у них 200-700 личинок за 2-3 роки до висіву буряків вирощувати культури, які зменшують чисельність паразита	Кращі передпопередники – багаторічні бобові трави, горох, кукурудза на зелений корм або силос; попередники – озиме жито, озима пшениця та пожнивні капустові

			культури
1	2	3	4
Вересень-березень. Зберігання коренеплодів у кагатах	Кагатна гниль	Захист коренеплодів від підморожування, підв'ялення, задухи, травмування	Регулювання у кагатах температури в межах 1-3°С. Виявлення і знищення вогнищ кагатної гнилі
Впродовж 6 місяців до сівби	Комплекс наземних та грунтових шкідників сходів Коренеїд, пероноспороз, інші	Допосівна обробка кондиційного насіння композицією захисно-стимулюючих речовин на насіннєвих заводах	Максим XL 035 FS, ТН, 6 л/т, круїзер 350 FS, ТН, 10-15 л/т, круїзер 600 FS, ТН, 87,5 мл на одну посівну одиницю
Березень-квітень	Основні шкідливі види комах	Проведення контрольних обстежень у місцях зимівлі для прогнозування ступеня загрози сходам буряків	Відповідно до методичних рекомендацій
Квітень-вересень	Шкідники, хвороби	Фітосанітарний моніторинг посівів	-"-
Квітень-травень (до і після сівби)	Звичайний буряковий довгоносик, інші шкідники	За високого ступеня загрози сходам – обкопування буряковищ та прилеглих посівів буряків крайовими ловильними канавками	Механізоване викопування канавок глибиною 30-35 і шириною 15-16 см та колодязів у них глибиною 30-35 см через кожні 5-10 м. Систематичні обприскування їх дозволеними контактними препаратами
Квітень-травень (після сівби)	Коренеїд, бур'яни	Розпушування верхнього шару ґрунту за його ущільнення, утворення поверхневої кірки, наявності проростків бур'янів	Суцільне боронування плантацій через 4-5 днів після сівби, повторно (за прохолодної погоди)

			– за 2-3 дні до сходів
1	2	3	4
Квітень-початок травня. Розвинуті сім'ядольні – перша пара справжніх листків	Коренеїд, бур'яни	Післясходове розпушування міжрядь в разі необхідності	Система боронувань або культивацій залежно від ущільнення ґрунту і кількості рослин буряків на 1 м рядка
Сходи – 2-3 пари справжніх листків	Звичайний буряковий довгоносик, мідляк, блішки, щитоноски, крихітка, інші	Обприскування за ЕПШ: довгоносик звичайний – 0,2-0,3; сірий – 0,2-0,5; чорний – 0,3; мідляк –0,3-0,5; блішки – 3-7; щитоноски – 0,7-1,2 екз. на кв.м; крихітка – 1,5-2,5 екз. в куб. дм ґрунту, а також в разі сівби або пересіву культури нетоксикованим насінням	Актара 25 WG, ВГ, 0,08 кг/га, актеллік 500 ЕС, КЕ, 1-2 л/га, енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га, нурел Д, КЕ, 0,8 л/га, фуфанон 570, КЕ, 1-2,5 л/га, фастак, КЕ, 0,1-0,25 л/га, інші
Травень-липень з фази 2-3-х пар справжніх листків фабричних та утворення стебел у насінників буряків	Бурякова листкова попелиця, мінуючі мухи, павутинний кліщ, інші сисні шкідники	Обприскування крайових смуг чи всього поля за ЕПШ. Попелиці: заселено рослин у травні – 5 %, червні – 10 %, липні – 15 %; мухи: 30 % заселених рослин і 3-5 личинок на рослину. За співвідношення ентомофаг : попелиця 1:30 або ураження 30 % особин попелиці хворобами обробки інсектицидами недоцільні	Актара 25 WG, ВГ, 0,08 кг/га, актеллік 500 ЕС, КЕ, Бі-58 Топ, КЕ, 0,5-1 л/га, моспілан, ВП, 0,05 кг/га, фуфанон 570, КЕ, 1- 2,5 л/га, хлоргард 480, к.е., 0,8 л/га
Червень-серпень	Пероноспороз	Обприскування: за появи ознак хвороби;	Акробат МЦ, ВГ, 2 кг/га, аканто Плюс 28, КС, 0,5-0,75 л/га, карт, КС, 0,8-1 л/га

	Церкоспороз	за появи окремих плям на 3-5 % рослин;	Дітан М-45, ЗП, 2-3 л/га, замір, ЕВ, 0,75-1 г/га, фитал, РК, 1,5 л/га
1	2	3	4
-”-	Борошниста роса, фомоз, іржа, церкоспороз, інші хвороби листків	за ураження еризифозом 5-10 % рослин. За наростання хвороб – повторно (бажано ішим фунгіцидом) через 12-15	Аканто Плюс 28, КС, 0,5-0,75 л/га, амістар Екстра 280 SC, КС, 0,5-0,75 л/га, фалькон 460 ЕС, КЕ, 0,6 л/га
Червень-вересень	Совки листогризучі, підгризаючі, лучний метелик, мінуюча міль	Випуск трихограми на початку льоту метеликів і в період відкладання яєць, Застосування біопрепаратів проти гусені 1-2 віків	По 20-30 тисяч особин на гектар 2-3 рази через 4-6 днів
	Лускокрилі, бурякова нематода, коренева попелиця; гнилі, парша	Обприскування вогнищ гусениць за ЕПШ: совки підгризаючі 1-2 екз. на кв.м (у період змикання листків у рядках); листогризучі совки – 2-3 екз. на кв.м (перша генерація), 5-6 екз. на рослину (друга генерація); мінуюча міль – 2-3 екз. на рослину (червень-липень), 3-6 (серпень-вересень)	Бі-58 Топ, КЕ, 0,5-1 л/га, данадим Мікс, к.е., 1 л/га, данадим стабільний, КЕ, 0,5-1 л/га, децис 100 ЕС, КЕ, 0,1-0,25 кг/га. Обробки закінчувати за 30 днів до збирання врожаю
	-”-	Розпушування міжрядь з підгортанням і підживленням рослин	За технологічною схемою, в разі ущільнення, запливання ґрунту – обов’язково
Вересень-жовтень під час та після збирання врожаю	Гнилі, інші хвороби коренеплодів Зимуючі шкідники та збудники хвороб	Уникнення травмування, підв’ялення, підморожування коренеплодів. Обстеження місць зимівлі шкідників. Очищення поля від післязбиральних решток.	Відповідно до технології вирощування культури та методичних рекомендацій

		Глибока оранка	

ХВОРОБИ І ШКІДНИКИ СОНЯШНИКУ

У 2024 році поширення **білої гнилі (склеротініозу)** у базових господарствах відмічено в фазу цвітіння в прикореневій та стебловій формах у посівах соняшника на загальній площі 0,02 тис.га (0,3 % від обстежених площ 6,00 тис. га), де в середньому було уражено 2 % рослин з розвитком хвороби 1 %. В фазу наливу зерна уражено 3 % рослин з розвитком хвороби 1 % на 4 % обстежених площ. Наприкінці вегетації соняшника біла гниль відмічалася на площі 0,98 тис.га (16 % від обстежених) в середньому на 3 % рослин з середнім розвитком хвороби 1 %.

За результатами літньо-осінніх обстежень в області хворобою в середньому було уражено 3 % кошиків з розвитком хвороби 2 % на 11 % обстежених площ (3,14 тис.га). У минулому році біла гниль спостерігалась на 13 % обстежених площ (3,11 тис.га) на 3 % рослин з середнім розвитком хвороби 2 %.

На початку серпня у фазу наливу зерна відмічався розвиток **сірої гнилі** на посівах соняшника осередково у базових господарствах Олександрійського району на 0,11 тис.га (2 % від обстежених в області площ), уражено 3 % рослин з розвитком хвороби 1 %. У фазу дозрівання соняшника було уражено 5 % рослин з середнім розвитком хвороби на кошиках 3 % на 0,97 тис.га в Кропивницькому та Олександрійському районих, що складає 16 % обстежених в області площ.

За результатами літньо-осінніх обстежень в області хворобою було уражено 4 % рослин з середнім розвитком хвороби 2 % на 8 % обстежених площ (2,3 тис.га). В минулому році – 4 % рослин з середнім розвитком хвороби 2 % на 6 % обстежених площ (1,47 тис.га).

У 2025 році розвиток і шкідливість білої та сірої гнилей значною мірою залежатимуть від агрокліматичних умов вегетації, передусім під час дозрівання соняшнику (температура повітря 16-28°С, вологість повітря 80-100 %). За перебігу таких погодних умов від гнилей дуже потерпатимуть посіви, розміщені на площах з наявністю уражених решток, насіння, порушенні вимог агротехніки тощо.

У поточному році початок розвитку **пероноспорозу** соняшника відмічався на території базових господарств Кропивницького та Олександрійського районів. За інформацією спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області у фази 3 пари листків-утворення суцвіть в середньому було уражено 3 % рослин з середнім розвитком хвороби 1 % на 6 % від обстеженої площі. В подальшому розвиток хвороби проходив на 5 % рослин з розвитком хвороби 3 % у фазу цвітіння на 15 % обстежених площ, у фазу наливу зерна на 15 % обстежених площ, у фазу дозрівання на 12 % обстежених площ.

За результатами літньо-осінніх обстежень в області хворобою було уражено 4 % рослин з середнім розвитком хвороби 3 % на площі 1,17 тис.га (4 % обстежених площ). В минулому році уражено 3 % рослин з середнім розвитком

хвороби 2 % на площі 1,24 тис.га (5 % обстежених площ).

У 2025 році розвиток і поширення пероноспорозу прогнозується за умов випадання частих рясних опадів і помірної температури, насамперед у першій половині вегетації.

Розвиток **фомопсису (сірої плямистості)** відмічений у фазу дозрівання на посівах культури у базових господарствах Олександрійського району на 0,09 тис.га (2 % обстежених площ), в середньому уражено 7 % рослин, середній розвиток хвороби 6 %.

У 2025 році ймовірне поширення фомопсису на території Кіровоградської області за сприятливих погодних умов (підвищена температура 20…26°С та відносна вологість повітря 60-90 %), наявності інфекційного початку, недотримання належного рівня агротехніки, зокрема, загущення посівів та внесення надлишкових норм азотних добрив.

Фомоз соняшника розпочався у фазу утворення суцвіть на 0,4 тис.га, що складає 7 % обстежених площ базових господарств, на 8 % рослин з середнім розвитком 2 %. У фазу цвітіння хворобою в середньому було уражено 8 % рослин з середнім розвитком хвороби 4 % на 23 % обстежених площ, у фазу наливу зерна – 10 % рослин з середнім розвитком 6 % на 37 % обстежених площ. У фазу дозрівання захворювання поширювалося на 2,19 тис.га (37 % обстежених площ), уражено 16 % рослин з середнім розвитком хвороби 11 %.

У 2025 році розвиток фомозу ймовірний повсюди за оптимальних гідротермічних умов вегетації (високої відносної вологості повітря і температури 20…28°С), необхідних для первинного ураження і подальшого поширення хвороби, та накопичена інфекція в ґрунті, рослинних рештках, насінні, яка створює передумовами розвитку хвороби.

Початок розвитку та розповсюдження **іржі** соняшника у 2024 році спостерігався у період дозрівання осередково у Кропивницькому районі на 0,3 тис.га (5 % обстежених площ в області), коли в середньому ураженими були 7 % рослин з середнім розвитком хвороби 3 %.

У 2025 році слід очікувати поширення іржі на території Кіровоградської області за оптимальних погодних умов (помірно тепло та достатньо волого, наявність вітру) та недотримання технології вирощування культури, зокрема порушення сівозміни, недбале очищення насіння, наявність падалиці та бур’янів перед посівом соняшника.

Розвиток **білої іржі** спостерігався у фазу дозрівання соняшнику у базових господарствах Кропивницького району на 0,42 тис.га (7 % обстежених площ) в середньому на 10 % рослин з середнім розвитком хвороби 5 %.

Бура суха гниль спостерігалась у фазу дозрівання соняшнику у базових господарствах Кропивницького району на 0,42 тис.га (7 % обстежених площ) в середньому на 8 % рослин з середнім розвитком хвороби 5 %.

Розвиток **септоріозу** на території Кіровоградської області розпочався осередково у фазу утворення суцвіть на посівах культури у базових господарствах Кропивницького району на 0,09 тис.га (2 % обстежених в області площ), місцями

у фазу цвітіння – на 0,26 тис.га (4 % обстежених в області площ). В цей час хворобою в середньому було уражено 7-14 % рослин, середній розвиток хвороби 3-9 %. У фази налив зерна-дозрівання захворювання було виявлене в середньому на 12 % рослин з середнім розвитком хвороби 7 % на 0,68 тис.га (4 % обстежених в області площ).

У 2025 році септоріоз соняшнику, набуватиме поширення на території Кіровоградської області за сухої та жаркої погоди, при температурах повітря близько 22^0С у період цвітіння-дозрівання культури, враховуючи існуючий запас інфекції в рослинних рештках та ґрунті.

Сходи соняшника були заселені **дротяниками та несправжніми дротяниками** на загальній площі 0,4 тис.га (1 % від обстежених). Фітофагом середньою чисельністю 0,5 екз. на кв.м в середньому пошкоджено 0,8 % рослин соняшнику в сильному ступені.

У минулому році шкідником було заселено 1 % обстежених площ 0,32 тис.га, де за середньої чисельності 0,5 екз. на кв.м в середньому було пошкоджено 1,5 % рослин в сильному ступені.

У 2025 році можливе підвищення чисельності дротяників та загроза пошкоджень сходів сільськогосподарських культур, передусім за короткої і теплої весни з достатніми запасами вологи у ґрунті на площах з ранніми строками сівби ярих культур.

Шкодочинність **піщаного мідяка** відмічена на площі 1,76 тис.га (56 % від обстежених площ сходів соняшника), в т.ч. 0,59 тис.га у базових господарствах районів (10 % площ). За середньої чисельності 0,9 екз. на кв.м піщаний мідляк пошкоджував 4 % рослин в слабкому ступені. У 2023 році шкідник заселяв 5 % обстежених площ (1,22 тис.га) середньою чисельністю 1,1 екз. на кв.м та пошкоджував близько 3 % рослин в слабкому ступені.

У 2025 році за умов тривалої посухи навесні на території Кіровоградської області можливе підвищення чисельності і шкодочинності піщаного мідляка на сходах соняшнику.

Цього року **сірого бурякового довгоносика** виявлявся на площі 0,53 тис.га (2 % від обстежених площ), за середньої щільності 0,4 екз. на кв.м, пошкоджено 5 % рослин в слабкому ступені. Торік розвитку сірого бурякового довгоносика на сходах соняшнику не спостерігалось.

У 2025 році за сприятливих погодних умов весни існує ймовірність пошкодження сходів сільськогосподарських культур сірим буряковим довгоносиком на окремих площах, особливо у засмічених бур’янами (осот, берізка) посівах.

За інформацією спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області заселення посівів соняшника **попелицями,** а саме буряковою листковою попелицею, розпочалося у фазі росту стебла культури у першу декаду червня. По краю поля заселено – 10, в середині – 3 % рослин на 1,31 тис.га (5 % обстежених площ). Сонечками заселено

11 % рослин, на кожну заселену попелицями рослину в середньому припадає по 1 ентомофаг. Минулого року в цей час заселеність рослин по краю поля складала – 7, в середині поля – 3 %. Ентомофагами було заселено 8 % рослин, середня чисельність ентомофагів – 2 екз. на 1 заселену попелицею рослину.

У фазу утворення кошиків на посівах соняшника поступово почала з'являтися геліхризова попелиця. Фітофагом заселено 2,65 тис.га (9 % обстежених площ) за заселеності по краю посівів – 12, в середині поля – 6 % рослин. Ентомофагами заселено 20 % рослин, на кожну заселену попелицями рослину припадає по 1 ентомофагу. Торік попелицями у період утворення кошиків було заселено 1,93 тис.га, що становить 8 % від обстежених площ, заселеність по краю посівів – 10, в середині поля – 8 % рослин. Відсоток заселених ентомофагами рослин – 29, середня чисельність ентомофагів – 1 екз. на 1 заселену попелицею рослину.

У фазу цвітіння заселення соняшника попелицями досягло максимуму. Шкідниками заселено 3,48 тис.га (12 % обстежених площ), чисельність по краю посівів – 7, в середині поля – 4 особин на заселену рослину. Ентомофагами заселено 31 % рослин, на кожну заселену попелицями рослину припадає по 1 ентомофагу. У минулому році під час цвітіння посіви соняшнику були заселені попелицями на площі 3,11 тис.га, або 13 % від обстежених площ, за заселеності по краю посівів – 13, в середині поля – 7 % рослин. Ентомофагами заселено 25 % рослин, на кожну заселену попелицями рослину припадало по 2 ентомофагів.

У 2025 році за доброї перезимівлі, помірно вологої й теплої погоди навесні (помірно тепло 18…22°С, опади не зливового характеру, до 15 мм), а також беручи до уваги високу потенційну плодючість шкідника, існує ймовірність підвищення щільності попелиці у посівах соняшнику, що регулюватиметься діяльністю ентомофагів та захисними обробками культури.

Заходи захисту соняшнику від хвороб і шкідників
(Рекомендації Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААНУ)

Строк проведення	Шкідливі організми	Заходи	Прийоми, препарати, норми витрати (л, кг/т, кг/га)
1	2	3	4
Щорічні заходи в осінній та ранньовесняний періоди	Бурякові довгоносики (звичайний, сірий, чорний, інші), дротяники, несправжні дротяники, чорниші, пилкоїди, личинки пластинчастовусих	Організаційно-господарські та агротехнічні (сівозміна, підготовка ґрунту, підвищення його родючості, знищення бур'янів,	Повернення соняшнику на попереднє місце через 8-10 років; кращі попередники – зернові колосові, кукурудза та інші просапні, горох, ріпак (через 3-4 роки), насичення сівозміни цією культурою до 10 %; просторова ізоляція

	жуків, шипоноска; пероноспороз, біла та сіра гнилі, фомопсис, фомоз, інші шкідники і	впровадження стійких до хвороб сортів і гібридів,	(віддаленість на 1000 м насінницьких посівів від товарних та від посівів зернобобових культур); внесення збалансованих
1	2	3	4
-„-	хвороби; бур’яни	дотримання технології вирощування культури)	до потреб ґрунту органо-мінеральних та мікродобрив, гербіцидів у рекомендовані строки; основний і передпосівний обробіток ґрунту відповідно до зональних схем і типу забур’яненості полів; оптимальні норми висіву і глибина загортання насіння; проведення фітосанітарної експертизи насіння посівних партій
Березень-квітень	Основні шкідливі види комах	Проведення контрольних весняних обстежень у місцях зимівлі для прогнозування ступеня загрози сходам соняшнику	Відповідно до методичних рекомендацій
Квітень-вересень	Шкідники і хвороби	Фітосанітарний моніторинг посівів	-„-
Квітень (перед сівбою)	Пероноспороз, біла, сіра та фузаріозна коренева, бура, суха ризопусна, вугільна гнилі, фомопсис, фомоз, вертицильоз, пліснявіння	Знезаражування насіння від збудників хвороб	Акробат, ЗП, 2 кг/га, апрон XL 350 ES, ТН, 3 л/т, вінцит 050 CS, к.с., 2 л/т, максим XL 035 FS, ТН, 6 л/т

	насіння		
	Дротяники та комплекс наземних шкідників сходів	Протруювання насіння для захисту проростків та сходів	Голкіпер, ТН, 6-10 л/т, космос 500, ТН, 6,5 л/т
1	2	3	4
Від посіву-до змикання рядків	Знищення ґрунтової кірки, бур'янів, шкідників, покращення фізіологічного стану рослин	Розпушування верхнього шару ґрунту за його ущільнення та появи сходів бур'янів відповідно до технології вирощування культури	Суцільне боронування посівів на 3-4 день після сівби; боронування за появи 2-3 пар листків поперек або по діагоналі поля. За потреби проводять міжрядні культивації: 1-шу – на глибину 6-8 см, 2-гу – 8-10 см
Сходи – 1-2 пара справжніх листків	Сірий (понад 2 екз. на кв.м) та інші довгоносики, піщаний мідляк	Обробка посівів інсектицидами	Ефективні суміші фосфорорганічних і піретроїдних препаратів у половинних нормах витрат
Фаза 2-4 пари справжніх листків	Несправжня борошниста роса	На ділянках гібридизації – видалення і спалювання уражених рослин	
	-„-	Обробка фунгіцидами	Аканто Плюс 28, КС, 0,5-1 л/га, амістар Екстра 280 SC, КС, 0,75-1 л/га, дезарал, КС, 1,5 л/га
	Під час масового відкладання яєць лускокрилими	Проведення обстежень посівів	Випуск трихограми (за рекомендаціями)
	Гусениці І-го покоління лучного метелика 8-10 екз. на кв.м	Обробка інсектицидами	Децис f-Люкс 25 ЕС, КЕ, 0,3-0,5 л/га, кораген 20, КС, 0,15 л/га
	Попелиці – в разі заселення понад 10 % рослин	-„-	Енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га, фуфанон 570, КЕ, 0,6 л/га

Перед цвітінням	Попелиці – в разі заселення понад 20 % рослин і наявності на кожній 40-50 екз. та за відсутності ентомофагів;	-„-	-„-
1	2	3	4
-„-	клопи (ягідний, люцерновий, польовий) – 2 екз. на 1 кошик	-„-	-„-
	За умов очікування епіфітотії: гнилей кошиків, фомопсису, несправжньої борошнистої роси	Обробка посівів: (перша – на початку цвітіння, друга – через 14 діб після першої)	Аканто Плюс 28, КС, 0,5-1 л/га, амістар Екстра 280 SC, КС, 0,75-1 л/га, дезарал, КС, 1,5 л/га, корнет, КС, 0,6-0,8 л/га
Цвітіння	Виявлення квітконосів вовчка	Після проведення обстежень обробка посівів	Випуск мухи фітомізи (за рекомендаціями)
	Під час масового відкладання яєць совками, лучним метеликом		Випуск трихограми (за рекомендаціями)
Налив насіння	Клопи (ягідний, люцерновий, польовий, інші) 2 екз. та соняшникова вогнівка і люцернова совка – 3 гусениці на 1 кошик	-„-	Обробки за рекомендаціями: фуфанон 570, КЕ, 0,6 л/га, інші
	Гусениці ІІ-го покоління лучного метелика 20 екз. на кв.м, саранові (за	Знешкодження вогнищ	Децис f-Люкс 25 ЕС, КЕ, 0,3-0,5 л/га, моспілан, ВП, 0,05-0,075 кг/га, фуфанон 570, КЕ, 0,6 л/га

	рекомендаціями)		
На початку побуріння кошиків	За високої вологозабезпеченості (ГТК>1,5) і вологості насіння 25-30 %	Десикація	Аргумент, РК, вулкан Плюс, РК, 3 л/га, баста 150 SL, РК, 2 л/га (за вологості насіння 33-37 %), везувій, РК, 2-3 л/га, раундап Макс, РК, 2,4 л/га тощо
1	2	3	4
Перед збиранням урожаю	За умов помірного розвитку білої та сірої гнилей кошиків, несправжньої борошнистої роси	Видалення та знищення уражених рослин в насіннєвих ділянках	
Збирання урожаю	Для обмеження розвитку білої та сірої гнилей на кошиках	За побуріння 75-85 % кошиків та вологості насіння 12-14 % через 7-10 днів після десикації	
Після збирання урожаю	Основні шкідники та збудники хвороб	Для зменшення кількості інфекції збудників хвороб та чисельності шкідників	Подрібнення та заорювання післязбиральних решток, видалення й спалювання залишків у місцях обмолоту і доробки насіння. Очищення, підсушування насіння до вологості 7 % (посівне) і 12 % (товарне)

ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ РІПАКУ

Хрестоцвіті блішки у фазу сходів озимого ріпаку заселяли 8 % від обстежених площ культури 14,04 тис.га, де за середньої чисельності – 3, максимально – 8 екз. на кв.м пошкодили в середньому 7 % рослин.

Беручи до уваги значний зимуючий запас жуків, у 2025 році за умов доброї перезимівлі та теплої сухої весни шкідник може становити загрозу для рослин озимого ріпаку, які відростатимуть.

Ріпаковий листкоїд осередково розвивався в посівах озимого ріпаку та набув найбільшої чисельності у фазу бутонізації на 0,17 тис.га, що складає 1 % від обстежених в області площ, за середньої чисельності – 0,6, максимально – 1 екз. на кв.м та в середньому пошкодив 5 % рослин.

В 2025 році за сприятливих погодних умов можливе формування осередків підвищеної чисельності та шкідливості фітофага.

За даними спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області **ріпаковий квіткоїд** в середньому заселяв 2-7 % обстежених площ в період бутонізації-цвітіння за середньої чисельності 1,4-1,7 екз. на рослину і в середньому пошкодив 3-5 % рослин та 1-2 % квіток.

За даними літньо-осінніх обстежень у фазу бутонізації, цвітіння квіткоїдом за середньої чисельності – 1,9, максимально – 3 екз. на заселену рослину в середньому пошкоджено 5 % рослин озимого ріпаку на 10 % обстежених площ. В минулому році в цей час шкідником за середньої чисельності – 1, максимально – 6 екз. на заселену рослину в середньому було пошкоджено 5 % рослин озимого ріпаку на 9 % обстежених площ.

За умов доброї перезимівлі фітофага і теплої посушливої погоди навесні 2025 року існує висока ймовірність його масового розвитку та значної шкодочинності жуків на посівах озимого ріпаку у Кіровоградській області. Його шкідливість значною мірою залежатиме від своєчасності та ефективності обробок проти ряду шкідників ріпаку.

Оленка волохата заселяла 10 % (1,51 тис. га) обстежених площ у фазу цвітіння озимого ріпаку, за середньої чисельності – 2, максимально – 8 екз. на рослину, в середньому пошкодивши 4 % рослин та 2 % квіток.

У 2025 році за доброї перезимівлі та сприятливих для розвитку погодних умов у весняний період можливі осередки підвищеної шкідливості фітофага.

Розвиток **ріпакового пильщика (трача)** у міжфазний період 2-4 листка-утворення листкової розетки проходив на 1-3 % обстежених площ за середньої чисельності – 0,4-0,8, максимально – 1 екз. на заселену рослину, личинки пильщика в середньому пошкодили – 2-3 % рослин у слабкому ступені. Чисельність шкідника на рівні минулого року.

У 2025 році осередки підвищеної чисельності ріпакового пильщика можливі за умов доброї перезимівлі та теплої сонячної погоди у період льоту та відкладання яєць фітофагом.

Капустяний стебловий прихованохоботнику фазу утворення розетки озимого ріпаку за середньої чисельності – 1,5, максимально – 4 екз. на рослину, пошкодив 2 % рослин на 4 % обстежених площ (0,55 тис.га). У фазу початок бутонізації шкідник заселяв 4 % площ (0,57 тис.га), коли за середньої чисельності – 4, максимально – 14 екз. на рослину в середньому пошкоджено 4 % рослин у слабкому ступені. У фазу кінець бутонізації було заселено 5 % площ (0,77 тис.га), середня чисельність – 1,3, максимально – 4 екз. на рослину, пошкоджено 4 % рослин у слабкому ступені.

За доброї перезимівлі та сприятливих для розвитку погодних умов у 2025 році у весняний період можливі осередки підвищеної шкідливості фітофага.

За даними спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області **ріпаковий насіннєвий прихованохоботник** під час міжфазного періоду цвітіння-формування стручків заселеність шкідником становила 3 % обстеженої площі, середня чисельність – 1-3, максимально – 12 екз. на заселену рослину, личинками та жуками пошкоджено 3 % рослин та 2 % стручків.

За даними літньо-осінніх обстежень у фазу бутонізації, цвітіння ріпаковим насіннєвим прихованохоботником за середній чисельності – 3, максимально – 12 екз. на заселену рослину в середньому пошкоджено 4 % рослин озимого ріпаку, в т.ч. в слабкому ступені на 9 % обстежених площ. В минулому році в цей час шкідником за середньої чисельності – 3, максимально – 8 екз. на заселену рослину в середньому було пошкоджено 4 % рослин озимого ріпаку, в т.ч. в слабкому ступені на 8 % обстежених площ.

У 2025 році за сприятливих погодних умов перезимівлі та під час вегетаційного періоду можливе наростання чисельності насіннєвого прихованохоботника. Шкідливість та поширеність фітофага у значній мірі залежатиме від своєчасних та ефективних заходів по захисту посівів озимого ріпаку від шкідників.

Капустяна стручкова галиця (комарик) у період формування стручків спостерігалася на 1 % обстежених в області площ озимого ріпаку, за середньої чисельності – 6, максимально – 8 екз. на стручок, на 7 % рослин та на 6 % стручків.

Пероноспороз (несправжня борошниста роса) розвивався на 18 % обстежених площ базових господарств, уразив 3 % рослин за розвитку хвороби 2 %.

У 2025 році, враховуючи запас інфекції у рослинних рештках, у ґрунті, зараженому насінні і хворих рослинах озимого ріпаку з осені, за умов прохолодної дощової погоди навесні – у першій половині літа ймовірний розвиток хвороби до помірного, особливо на площах після хрестоцвітих попередників.

Альтернаріоз розповсюджувався в посівах озимого ріпаку на 42 % обстежених площ базових господарств, хвороба охопила 5 % рослин за розвитку хвороби 3 %.

Окрім існуючого запасу інфекції у рослинних рештках та насінні, розвиток хвороби у 2025 році залежатиме від погодно-кліматичних умов вегетаційного періоду. У разі сприятливих погодних умов в період наливу та дозрівання насіння (висока вологість повітря, зливи з вітрами після тривалих засух; температура повітря вище 22ºС, випадіння рясних рос уночі та інш.) зростатиме ймовірність епіфітотійного розвитку хвороби, насамперед, у загущених, забур'янених, полеглих посівах озимого ріпаку.

Фомоз спостерігався на 3 % обстежених площ базових господарств, хвороба

охопила 2 % рослин озимого ріпаку за розвитку хвороби 1 %.

У наступному році ймовірний розвиток і поширення фомозу на культурі, передусім у загущених посівах за умов підвищеної вологості повітря та частих опадів у фази цвітіння-формування стручків, механічних пошкоджень, зокрема хрестоцвітими блішками, ріпаковим квіткоїдом.

СИСТЕМА ЗАХОДІВ ЗАХИСТУ РІПАКУ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ

(Рекомендації Національного університету біоресурсів і природокористування України)

Строки проведення, фаза розвитку	Шкідники, хвороби, ЕПШ	Заходи	Препарат, норма витрати, л, кг/га, кг, л/т
1	2	3	4
Щорічно	Шкідливі організми	Організаційно-господарські та агротехнічні: насичення сівозміни буряко- та капустовими культурами не більше 25 %, вирощування ріпаку після цих та інших культур через 4-5 років, кращі попередники – одно- і багаторічні бобові трави, зернові колосові, чистий і зайнятий пари, відстань від минулорічних полів капустових культур 1 км, підготовка поля до сівби за типової для даної зони системи обробітку ґрунту, внесення добрив, гербіцидів. Контроль фітосанітарного стану посівів	
Липень (озимий ріпак) Січень-лютий (ярий ріпак)	Основні шкідники (хрестоцвіті блішки, попелиця, квіткоїд, листкоїди, пильщик, совки, прихованохоботники, бурякова нематода) і хвороби (пліснявіння, чорна ніжка, фомоз, альтернаріоз,	Протруювання очищеного і каліброваного кондиційного насіння, використання регуляторів росту	Круїзер OSR 322 FS, ТН, 15 л/т, контадор Макси, ТН, 3,0-6,0 л/т, модесто Плюс 510 FS, ТН, 16,7 л/т, максим XL 035 FS, ТН, 5 л/т, сідопрід, ТН, 4,0 л/т

	бактеріоз, пероноспороз, гнилі)		
Кінець серпня – початок вересня Сходи озимого ріпаку	Чорна ніжка	Розпушування міжрядь, боронування	
	Хрестоцвіті блішки 3-5 екз. на кв. м за сухої погоди, t^o>15°C	Обприскування інсектицидами	Альфагард 100, КЕ, 0,1-0,15 л/га, альфа Супер, КЕ, 0,1 л/га, біскайя 240 OD, МД, 0,3-0,4 л/га, децис f-Люкс 25 ЕС, КЕ,
1	2	3	4
-„-	-„-	-„-	0,25-0,5 л/га, драгун ЕС, КЕ, 0,5-0,6 л/га, пірінекс Супер, КЕ, 0,4-0,75 л/га, протеус 110 OD, МД, 0,5-0,75 л/га, суперкіл 440, КЕ, 0,6 л/га
Вересень-жовтень, 2-4 листки – утворення розетки озимого ріпаку	Ріпакові пильщик і листкоїд – 3 екз; капустяні білан і совка – 2 гусениці на кв.м, хрестоцвіті клопи, інші	Обприскування інсектицидами	Децис 100 ЕС, КЕ, 0,1-0,15 л/га, карате Зеон 050 CS, СК, 0,15 л/га, шаман, КЕ, 0,5-0,6 л/га, каліпсо 480 SC, КС, 0,15 л/га
	Несправжня борошниста роса, альтернаріоз, сіра гниль, септоріоз, ін.	Обробка фунгіцидами (за появи ознак хвороби)	Альєтт 80 WP*, ЗП, 1,2-1,8 кг/га, замір, ЕВ, 1-1,5 л/га, ридоміл Голд МЦ 68 WG, ВГ, 2,5 кг/га, фитал, РК, 2-3 л/га
4-5 листків культури	Альтернаріоз, циліндроспоріоз, фомоз, склеротиніоз	Обприскування фунгіцидами за наявності інфекції та для стримування росту листя і підвищення стійкості до екстремальних погодних умов	Аканто Плюс 28, КС, 0,5-1,0 л/га, фортеця Тотал ЕС, КЕ, 1 л/га, тіовіт Джет 80 WG, в.г. 6,0-8,0 кг/га

5-6 листків культури	-„-	Для запобігання переростання та покращення перезимівлі	Фолікур 250 EW, ЕВ, 0,5-0,75 л/га
Навесні. Відновлення вегетації озимого і поява сходів ярого ріпаків	Чорна ніжка, бактеріоз, снігова плісень	Розпушування міжрядь. Боронування, підживлення азотними добривами (озимого). Використання протягом вегетації регуляторів росту	
1	2	3	4
Сходи – 2-4 листки	Хрестоцвіті блішки, 3-5 екз. на кв.м	Обприскування інсектицидами	Шаман, КЕ 0,6 л/га та зазначені на сходах озимого ріпаку
	Фомоз, несправжня борошниста роса, альтернаріоз та ін.	Обробка фунгіцидами (за появи хвороб)	Аканто Плюс 28, КС, 0,5-0,1 л/га, альєтт 80WP, ЗП, 1,2-1,8 кг/га, ридоміл Голд МЦ 68 WG, ВГ, 2,5 кг/га, штефікур, КС, 0,5-1,5 л/га (на ярому)
Утворення розетки – початок бутонізації	Ріпаковий пильщик, прихованохоботники, клопи, листкоїди	Обприскування інсектицидами (за показниками ЕПШ в озимому ріпаку)	Див. „Вересень-жовтень, 2-4 листки – утворення розетки озимого ріпаку”
Бутонізація	Капустяна совка, білани	Випуск трихограми на початку та за масового відкладання яєць у 2-3 строки по 20-30 тис. особин на га з інтервалом 5-7 днів	
	Гусінь 1-2-го віків, 2-3 екз. на кв.м	Застосування біопрепаратів	
Наприкінці бутонізації	Ріпаковий квіткоїд, стебловий хрестоцвітий і насіннєвий прихованохоботники (5-6 жуків на рослину), ріпаковий	Обприскування інсектицидами посівів (насіннєвих та призначених на технічні цілі) з дотриманням санітарних строків останньої обробки до	Альфа Супер, КЕ, 0,15 л/га, вантекс, мк.с., 0,04-0,06 л/га, каліпсо 480 SC, КС, 0,15-0,2 л/га, карате Зеон 050 CS, СК, 0,15

	пильщик, капустяна попелиця, клопи	збирання врожаю	л/га, моспілан, ВП, 0,1-0,12 кг/га, нурел Д, КЕ, 0,5-0,6 л/га, пірінекс Супер, КЕ, 0,4-0,75 л/га, фуфанон 570, КЕ, 0,6-0,8 л/га та препарати, вказані вище проти блішок, пильщика, совок
Перед збиранням (за 14 днів)	Альтернаріоз, фомоз, сіра гниль	Десикація за побуріння 70 % стручків і вологої погоди	Вулкан Плюс, РК, 3 л/га, реглон Супер 150 SL, РК, 2-3 л/га
Збирання	Пліснявіння, альтернаріоз, фомоз, гнилі, капустяна стручкова галиця, опалена вогнівка	За рівномірного фізіологічного дозрівання рослин (вологість насіння в побурілих стручках центрального стебла 25 %) – роздільний спосіб, за технічної стиглості рослин і вологості насіння 12-14 % – пряме комбайнування	
Після збирання	Збудники хвороб, насіння бур'янів	Глибока оранка на зяб. Підсушування, очищення та калібрування насіння	

*Забороняється використовувати солому на корм тваринам, олію – в харчових цілях.

ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ КАРТОПЛІ

З 08 травня відмічався початок виходу поодиноких екземплярів **колорадського жука**. З 14 травня відмічався початок яйцекладки. Станом на 25 травня імаго колорадського жука в середній чисельності 2 екз. на кущ пошкодили 40 % кущів картоплі, яйцекладками в середній чисельності 1 шт. на рослину в середньому заселено 14 % кущів. З 24 травня відмічено початок відродження личинок, масове відродження личинок першого покоління відбувалось в першій декаді червня. В третій декаді червня в фазу цвітіння картоплі імаго шкідника за середньої чисельності 1 екз. на заселену рослину в середньому заселяли і пошкоджували 3 % кущів картоплі в слабкому ступені. Яйцекладками в середньому заселено 6 % кущів, в середньому 1 яйцекладка на заселений кущ. Личинками шкідника за середньої чисельності 5 екз. на заселену рослину в середньому заселено і пошкоджено 6 % кущів картоплі. В цей період господарствами області проводилися масові хімобробки. Високу біологічну ефективність показав препарат Енжіо 247 SC, КС – 85 %.

Початок виходу жуків другого покоління відмічався з 10 липня, імаго в

середньому було заселено 3 % кущів картоплі в слабкому, середньому та сильному ступені в середній чисельності – 1,1, максимально – 2 екз. на заселений кущ. З 20 липня відмічався початок яйцекладки, якими в середньому було заселено 2 % кущів. З 01 серпня відмічено відродження личинок другого покоління, якими в середньому було заселено 4 % кущів картоплі, в середньому 4 екз. на заселений кущ.

За результатами осінніх ґрунтових обстежень середня чисельність зимуючих жуків на картоплянищах в середньому становить 1 екз. на кв.м, що в порівнянні з показником минулого року менше на 0,5.

У 2025 році за умов доброї перезимівлі, колорадський жук залишається небезпечним шкідником пасльонових культур.

Поява **фітофторозу** на картоплі була відмічена в Кропивницькому районі в кінці травня-на початку червня в фазах бутонізації-цвітіння на 4 % рослин ранньої картоплі з розвитком хвороби 1-2 %. В період дозрівання хворобою в середньому було уражено 18 % рослин з середнім розвитком хвороби 8 % на 19 % обстежених площ.

По результатам осіннього аналізу ураженість бульб картоплі була такими хворобами: кільцева гниль, фітофтороз, звичайна парша, суха гниль.

У 2025 році за визначеного в бульбах та значного запасу інфекції в рослинних рештках фітофтороз розвиватиметься повсюдно, передусім в ранніх насадженнях картоплі, за умов прохолодної дощової погоди, температури повітря 12-20 оС, відносної вологості повітря понад 70 %. У разі утримання такої погоди протягом 10-12 днів ознаки хвороби проявлятимуться на середньостиглих і пізніх сортах культури.

Система заходів захисту картоплі від шкідників і хвороб

(Рекомендації Інституту картоплярства НААНУ)

Строки та умови проведення	Шкідники, хвороби	Заходи
1	2	3
Планування, розміщення посівів у полях сівозміни	Комплекс хвороб, шкідники	Повернення картоплі на попереднє місце не раніше, ніж через 4 роки. Кращі попередники: озимі зернові, зернобобові, оборот пласта багаторічних трав, цукрові буряки. Просторова ізоляція понад 500 м від інших пасльонових культур. Внесення збалансованих доз до потреб поля органо-мінеральних та мікродобрив, гербіцидів у рекомендовані строки: вапнування кислих ґрунтів, основний і

		передпосівний обробіток ґрунту відповідно до зональних схем і типу забур'яненості полів, оптимальні норми посадки і глибина загортання бульб. Вирощування сортів стійких до основних шкідливих організмів
Сівба жита озимого – сидерату з обов'язковим протруюванням зерна	Пригнічення розвитку збудників фузаріозу, гельмінтоспоріозів, ризоктоніозу, інших гнилей	Престиж 290 FS, ТН, 1,0 л/т
1	2	3
Восени перед закладанням картоплі на зберігання. Навесні до пророщування і перед садінням	Фітофтороз, кільцева, мокра і суха гнилі, звичайна парша, стеблова нематода	Перебирання та сортування картоплі з вибраковуванням уражених і пошкоджених бульб
За 15-30 днів до садіння	Фітофтороз, кільцева, мокра, суха гнилі, чорна ніжка, стеблова нематода	Пророщування бульб для ранньої вигонки (25-30 днів). Температуру підтримують 6-7 днів на рівні 20°С, потім знижують до 12-14°С; можливе також прогрівання насіннєвого матеріалу протягом 12-15 днів за температури 15-18°С. Після пророщування бульби перебирають і видаляють хворі
За 1-3 дні до садіння або з садінням	Дротяники і несправжні дротяники, личинки хрущів і колорадського жука, переносники вірусних хвороб (цикадки, попелиці, трипси); ризоктоніоз	Протруювання бульб препаратами престиж 290 FS, ТН, 1 л/т. Витрата робочого розчину 25-70 л/т, залежно від способу протруювання
	Ризоктоніоз	Обробка бульб суспензією препарату дітан М-45, ЗП, 2-2,5 кг/т (якщо не оброблялись престижем)

	Суха та мокра гнилі, ризоктоніоз, звичайна парша, фомоз	Обробка бульб перед садінням максимом 025 FS, ТН, 0,75 л/т
До садіння картоплі	Колорадський жук, хвороби	Знищення всіх відходів картоплі біля сховищ, буртів, сортувальних пунктів, місць перебирання. Спалювання соломи, обприскування 5 % розчином мідного купоросу, переорювання місць буртування на глибину 20-30 см
Садіння картоплі на глибину 10 см за температури ґрунту 6-8°С	Чорна ніжка, ризок-тоніоз, фітофтороз	Садіння в оптимальні строки за густоти на 1 га: в насіннєвих ділянках – 60-70, товарних – 50-60 тис. бульб
1	2	3
До сходів-за появи сходів	Бур’яни, ризоктоніоз, фітофтороз, інші хвороби	Боронування, розпушування міжрядь, високе підгортання в період вегетації
За повних сходів – перша прочистка, під час цвітіння – друга	Чорна ніжка, кільцева гниль, зморшкувата та смугаста мозаїки, скручування листків, готика	Прочистка насіннєвих посівів від хворих рослин і домішок рослин інших сортів
За масового з’явлення личинок першого-другого віків (I, II, подекуди III генерації жука), їх чисельності 10-20 екз. на кущ картоплі за 8-10 % їх заселення. На ранніх сходах в разі заселення жуком 10 % рослин	Колорадський жук, картопляна міль, попелиці*	Для профілактики резистентності почергові обробки одним із препаратів з різними діючими речовинами: актара 25 WG, ВГ, 0,07-0,09 кг/га; дантоп 50, ВГ, 0,03-0,035 кг/га; *каліпсо 480 SC, КС, 0,1-0,2 л/га, моспілан, ВП, 0,05 кг/га; *номолт, КС, 0,15 л/га, конфідор 200 SL, РК, 0,15-0,2 л/га, бомбардир Аква, РК, 0,2-0,25 л/га; біскайя 240 OD, МД, 0,2 л/га, ратибор Біо, РК, 0,15-0,2 л/га, рімон, КЕ, 0,25-0,3 л/га, кораген 20, КС, 0,05-0,06 л/га; енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га, інші; з біопрепаратів – актофіт, КЕ, 0,3-0,4 л/га

У фазі бутонізації-цвітіння проводять профілактичні обробки посівів фунгіцидами системно-контактної дії. Після цвітіння застосовують контактні препарати. В першу чергу обприскують посіви ранніх сортів, а пізніших строків достигання через 7 діб після обробки ранніх. За пізнього і слабкого розвитку	Фітофтороз, альтернаріоз	Обприскування одним із препаратів з різними діючими речовинами, почергово: системно-контактні: ридоміл Голд МЦ 68 WG, ВГ, 2,5 кг/га, акробат МЦ, ВГ, 2 кг/га; скор 250 ЕС, КЕ, 0,5 л/га; інфініто 61 SC, 687,5, КС, 1,2-1,6 л/га; дітан М-45, ЗП, 1,2-1,6 кг/га; контактні: антракол 70 WG, ВГ, 1,5 кг/га, купроксат, КС, 3-5 л/га, ширлан 500 SC, к.с., 0,3-0,4 л/га. Норма витрати робочої рідини за наземного обприскування – 300-400 л/га
1	2	3
фітофторозу застосовують тількі контактні фунгіциди	-„-	-„-
Скошування картоплиння за 1-14 днів до збирання врожаю	Від грибної інфекції накопиченої у рослинах у період вегетації та покращення їх лежкості	Для захисту насіннєвих бульб нового врожаю. Проводиться при великій масі картоплиння за максимального накопичення стандартних насіннєвих бульб
Обробіток посівів картоплі фунгіцидами контактної дії через 24 години після скошування	Грибні хвороби. Поліпшення лежкості бульб та зберігання	Для останньої обробки перед збиранням урожаю рекомендується фунгіцид ширлан 500 SC, к.с., 0,3-0,4 л/га, так як він має період очікування 14 діб і ефективно знищує спори грибів
При непроведенні скошування, за 10-14 днів до збирання врожаю картоплі проводять десикацію посівів	Фітофтороз, альтернаріоз, інші хвороби	Обприскування посівів реглоном Супер 150 SL, РК, 1,5-2 л/га. Норма витрати робочої рідини – 200-300 л/га, вищий ефект за додавання одного з контактних фунгіцидів
Збирання в суху погоду. Закладання бульб на насіння в тимчасові бурти на	Грибні та бактеріальні хвороби	Обсушування бульб (при потребі) впродовж 2 днів. Закладання бульб проводять або в тимчасові бурти, або в складські ємності

18-20 днів, сортування та укладання на постійне зберігання		насипом
Після закінчення лікувального періоду	Уражені грибними і бактеріальними хворобами, стебловою нематодом та шкідниками бульб	Обробка урожаю картоплі: відокремлення землі, рослинних решток, нестандартних, травмованих та хворих бульб, шляхом їх видалення. Сортування та укладання бульб на постійне зберігання, зокрема в дерев'яні контейнери
Протягом періоду зберігання	Мокра та суха гнилі, стеблова нематода, інші хвороби та шкідники	Дотримання оптимальних умов зберігання. Зниження температури в насипу на 0,5°С за добу з відхиленням на 1°С за добу. Температура повітря, що подається на 2-5°С нижче, ніж у масі бульб. Зимовий (основний) оптимальний
1	2	3
-„-	-„-	режим зберігання (температура 2-4°С та відносна вологість повітря в сховищах 90-95 %)

*Застосування ефективніше під час масового відкладання яєць.

ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР

Капустяна попелиця з'явилась в третій декаді травня на ранній капусті, де за середньої чисельності – 10, максимально – 20 екз. на заселену рослину в середньому заселено і пошкоджено – 17, максимально – 20 % рослин в слабкому ступені. На середній капусті шкідник за середньої чисельності –15, максимально – 25 екз. на заселену рослину в середньому пошкодив – 70, максимально – 80 % рослин в т.ч. в слабкому ступені – 98, середньому – 2 %. На пізній капусті шкідник розвивався за середньої чисельності – 56, максимально – 100 екз. на заселену рослину в середньому було пошкоджено – 55, максимально – 90 % рослин, в т.ч. в слабкому ступені – 98, середньому – 2 %.

Для стримування шкодочинності попелиць упродовж періоду вегетації проводились хімічні обробки. Подекуди чисельність та шкідливість попелиць контролювалась діяльністю ентомофагів.

У 2025 році розмноження та чисельність капустяної попелиці зумовлюватиметься оптимальністю гідротермічного режиму весняно-літнього періоду. Висока плодючість фітофага за сприятливих погодних умов (тепла весна та помірно вологе літо) уможливить зростання чисельності та відчутної шкідливості фітофага на культурі усіх строків дозрівання. Враховуючи високу

потенційну плодючість попелиці за середньодобової температури 18-20ºС, опадів незливового характеру влітку ймовірний повсюдний масовий розвиток та шкідливість її на капусті усіх строків дозрівання.

За результатами весняних контрольних обстежень середня чисельність лялечок **капустяної совки** на капустянищах становила 0,5 екз. на кв.м. За зимовий період загибелі шкідника не виявлено.

Гусениці капустяної совки з'явилися на середній капусті в другій декаді липня, на пізній – в другій декаді серпня. Шкідником за середньої чисельності – 1,1, максимально – 2 екз. на заселену рослину в середньому було пошкоджено 5 % рослин переважно в слабкому ступені.

За результатами осінніх ґрунтових обстежень середня чисельність лялечок шкідника – 0,7 екз. на кв.м на 2 % обстеженої площі. В порівнянні з показниками минулого року зимуюча стадія шкідника збільшилася на 0,2, відсоток розповсюдження – збільшився у два рази.

У 2025 році за умов доброї перезимівлі та помірної вологості повітря, поступового наростання температур, наявності квітучих рослин влітку ймовірне утворення вогнищ високої чисельності й шкідливості капустяної совки у посівах капусти та інших культур.

За результатами весняних контрольних обстежень середня чисельність **хрестоцвітих блішок** в місцях зимівлі становила 3 екз. на кв.м. За зимовий період загибелі шкідника не виявлено.

Умови поточної вегетації були сприятливими для активного розвитку шкідника. В посівах середньої капусти в середньому було пошкоджено – 70, максимально – 75 % рослин в слабкому ступені за середньої чисельності – 4, максимально – 8 екз. на заселену рослину. На пізній капусті шкідником в середньому було пошкоджено – 70, максимально – 80 % рослин в слабкому і середньому ступені за середньої чисельності – 4, максимально – 8 екз. на заселену рослину.

У 2025 році за умов доброї перезимівлі та посушливої теплої весни слід очікувати високої чисельності та істотних пошкоджень посівів капусти всіх строків дозрівання.

У поточному році відмічався активний розвиток **білокрилки капустяної**. Початок льоту спостерігався з третьої декади травня, і тривав до першої декади вересня. Шкодочинність білокрилки на ранній капусті: в середньому – 16, максимально – 32 екз. на рослину в середньому на 100 % рослин, пошкодження в слабкому ступені. Шкодочинність на середній капусті: в середньому – 20, максимально – 40 екз. на рослину в середньому на 90 % рослин, пошкодження в слабкому ступені. На пізній капусті шкідником за середній чисельності – 32, максимально – 40 екз. на рослину в середньому заселено і пошкоджено – 55, максимально – 70 % рослин, в т.ч. в слабкому ступені – 23, середньому – 77 %.

Впродовж останніх років всі фази розвитку білокрилки добре адаптувалися до кліматичних умов Кіровоградщини, задовільно перезимовують у затишних місцях, навіть у щілинах ґрунту, попри низькі температури (від -7 до -15°С) і

незначний сніговий покрив, що свідчить про акліматизацію та подальше поширення шкідника. За м'якої зими, а також посушливої погоди з бездощів'ям у вегетаційний період слід очікувати подальшого поширення шкідника, підвищення його чисельності, заселеності ним культур і шкодочинності.

У поточному році розвиток **біланів** був відмічений на пізній капусті в середньому на – 4, максимально – 5 % рослин за середній чисельності – 6, максимально – 7 екз. на рослину. Пошкодження в слабкому ступені.

У 2025 році загроза пошкоджень посівів капусти біланами залишається в усіх зонах вирощування культури. Масового розвитку цих фітофагів в цілому не очікується, але за сприятливої перезимівлі та помірної вологості, оптимальних температур (20-26°С) під час вегетації можлива поява осередків підвищеної чисельності та шкідливості біланів.

Фітофтороз у посадках томатів проявився в першій декаді липня в середньому на – 12, максимально – 15 % рослин, 1-2 % плодів з середнім розвитком хвороби – 7 %. Масове ураження томатів фітофторозом припало на першу декаду вересня, коли після випадання невеликих та помірних опадів, хвороба розвивалась в середньому на – 38, максимально – 90 % рослин томатів, в середньому на – 8, максимально – 9 % плодів з середнім розвитком хвороби 22 %.

У 2025 році масове поширення й розвиток хвороби ймовірні за високої вологості повітря (понад 87 %), температури 15-22°С, рясних рос і тривалих туманів періоду вегетації.

Заходи захисту овочевих культур від шкідників і хвороб
(Рекомендації Інституту овочівництва і баштанництва НААНУ)

Строки, періоди проведення	Шкідники, хвороби	Заходи
1	2	3
Капуста		
До та на початку вегетації	Агротехнічні заходи, що попереджують зараження хворобами і заселення шкідниками	Сівозміна: повернення капусти на поля, заражені збудниками бактеріозів через 5, фузаріоза – 6-7 років. Дискування полів з-під капусти з наступною глибокою оранкою. Оптимальні строки сівби і посадки, 2-3 весняні культивації, розпушування міжрядь у період заляльковування капустяної совки
Перед сівбою	Грибна і бактеріальна інфекції (чорна ніжка, пероноспороз, бактеріози)	Передпосівна термічна дезинфекція насіння у воді за температури 45-50°С протягом 20-25 хвилин, висушування і

		протруювання насіння. За три дні до висіву насіння або пікірування розсади знезаражують ґрунт у парниках і розсадниках. Під час вирощування розсади не допускати різких коливань температури повітря й грунту вдень і вночі, перезволоження, згущення рослин, поливати водою 18-20°С
Висадження розсади	*Капустяна муха, ґрунтові шкідники	Перед висадженням розсади в ґрунт видаляють уражені і пошкоджені рослини, замочують корені рослин в суспензії актари 25 WG, ВГ, 1,5 г/л води на 250 рослин за t° 18-23°С та експозиції 90-120 хв.
	Комплекс грунтових шкідників	Внесення в рядки під час сівби та висадки в грунт форсу 1,5 G, ГР, 5-15 кг/га
1	2	3
-„-	Кила капусти	Полив ґрунту вапняним молоком з розрахунку 0,5 л на кв.м. Витрата робочої рідини 8000 л/га. Під зяблеву оранку в боротьбі з килою вносять 9-12 тонн вапна на га
Період вегетації	Капустяна муха, хрестоцвіті блішки, листкоїди, клопи. ЕПШ капустяної мухи – 10 % заселених рослин з чисельністю 6-10 яєць на рослину, хрестоцвітих блішок – 5-10 % заселених рослин, 3-5 жуків на рослину	Крайові або суцільні обробки посівів: воліам Флексі 300 SC, КС, 0,3-0,4 л/га, енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га, фуфанон 570, КЕ, 1,2 л/га, інші
	Капустяна, інші листогризучі совки, капустяний і ріпаковий білани, капустяна міль,	На початку та в період масового відкладання яєць метеликами совок та біланів проводять випуск трихограми з розрахунку

	ріпаковий пильщик. ЕПШ капустяної совки 1-2 гусениці на рослину ранньої чи 5 гусениць на рослину пізньої капусти, якщо заселено 5 % рослин і більше	в перший строк 20 тис. самиць на га, в другий-третій – одна самиця трихограми на 20 яєць шкідника на кв.м 3 хімічних препаратів застосовують: децис f-Люкс 25 ЕС, КЕ, 0,3 л/га, децис 100 ЕС, КЕ, 0,08 кг/га, димілін 480, КС, 0,35-0,5 л/га, номолт, КС, 0,3 л/га, суперкіл 440, КЕ, 0,45-0,75 л/га, альтекс, КЕ, 0,1-0,15 л/га, матч 050 ЕС, КЕ, 0,4 л/га, інші
	Капустяна попелиця (в разі заселення 5-10 % рослин)	Обприскування одним з препаратів: актара 25 WG, ВГ, 0,06-0,08 г/л, ампліго 150 ZC, ФК, 0,3-0,4 л/га, ваєго 200 SC, КС, 0,05-0,1 л/га, верімарк, КС, 0,375-0,5 л/га, ексірель, СЕ, 0,5-1,0 л/га
	Пероноспороз, альтернаріоз, фомоз	Обприскування капусти інфініто 61 SC, 687,5, КС, 1,2-1,6 л/га, луна Експірієнс 400 SC, КС, 0,5-
1	2	3
-„-	-„-	0,75 л/га, натіво 75 WG, ВГ, 0,3-0,4 кг/га
Томати		
Перед сівбою	Бактеріальний рак, альтернаріоз, чорна бактеріальна плямистість, фузаріозне в’янення та інші	Використовувати насіння від здорових рослин та плодів. Передпосівна термічна дезинфекція насіння у воді за температури 48-50° С – 20 хв. з охолодженням у воді 2-3 хв. Протруювання насіння трихоПлантом, КС (біопрепарат фунгіцидної дії), 2 л/кг
	**Кореневі гнилі	Полив, після висівання насіння превікуром Енерджі 840 SL, РК з розрахунку 3 мл на 2 л води на кв.м, повторно полив – через 7-10 днів після першого використання
Висаджування розсади	Комплекс шкідників і хвороб (з метою попередження)	Перед висаджуванням розсади коріння замочують в суспензії актари 25 WG, ВГ, 1,5 г/л води на

		250 рослин за температури 18-23°С та експозиції 90-120 хв. В ґрунт вносять форс 1,5 G, ГР, 5-15 кг/га
До цвітіння	Колорадський жук (вогнища)	Обприскують актарою 25 WG, ВГ, 0,07-0,09 л/га, карате 050 ЕС, КЕ, карате Зеоном 050 CS, СК, 0,1 л/га (ці препарати застосовують і на баклажанах), конфідором 200 SL, РК, 0,15-0,2 л/га, корагеном 20, КС, 0,2 л/га
До цвітіння і плодоутворення	Бавовникова, помідорна (карадрина), інші совки	Ефективні воліам Флексі 300 SC, КС, 0,3-0,4 л/га
Період вегетації	Підгризаючі совки	Обприскування протеусом 110 OD, МД, 0,5-0,75 л/га, белтом 480 SC, КС, 0,1 л/га, децисом f-Люкс 25 ЕС, КЕ, 0,25-0,5 л/га
	Фітофтороз, макроспоріоз, чорна гниль плодів	У парниках розсаду обробляють 0,1 % мідним купоросом за 5-7 днів до і після висаджування в грунт, наступні за необхідності. За появи перших ознак хвороб на
1	2	3
-„-	-„-	картоплі плантації томатів обробляють одним із препаратів: акробат МЦ, ВГ, 2 кг/га; дітан М-45, ЗП, 1,2-1,6 кг/га, ридоміл Голд МЦ 68 WG, ВГ; квадріс Топ 325 SC, КС, 0,75-1 л/га, скор 250 ЕС, КЕ, 0,5 л/га; фитал, РК, 2-2,5 л/га, інші. Витрата робочої рідини 500 л/га
	Стовбур. Проти цикадок – носіїв інфекції, зокрема, березкової	Систематично вести боротьбу з бур’янами резерваторами інфекції – молочай, березка, бузина трав’яниста
Цибуля		
До початку вегетації	Профілактичні заходи, що попереджують зараження хворобами і заселення шкідниками	Сівозміна. Попередники: рання капуста, огірки, томати, напівпарові культури, чорний пар. Збалансовані дози добрив, РН- ґрунту 6-7, фосфорно-калійні добрива

		прискорюють дозрівання цибулі, підвищують стійкість до хвороб
Перед сівбою	Пероноспороз, шийкова гниль, цибулева муха, кліщі	Знезаражування насіннєвого матеріалу. За 10-14 днів до посадки цибулю-ріпку прогрівають за t 41°С 8 годин. Гідротермічна аерація насіння киснем протягом 18 годин за t 20-25°С, що підвищує його польову схожість
Сівба-відростання насінників	Пероноспороз, іржа, інші	Обприскування одним із препаратів: альєтт 80WP, ЗП, 1,2-2 кг/га, ридоміл Голд МЦ 68 WG, ВГ, 2,5 кг/га, акробат МЦ, ВГ, 2 кг/га, фитал, РК, 2-2,5 л/га, кабріо Дуо, к.е., 2,5 л/га, сігнум, ВГ, 1-1,5 кг/га, інші
Період вегетації	Цибулева муха (ЕПШ 3-4 яйця на 10 % заселених рослин), попелиця, трипси, інші шкідники	Сівозміна, ранні строки сівби і посадки цибулі. Обприскування посівів (крім цибулі на перо) карате Зеоном 050 CS, СК, 0,2 л/га, ратибором, РК, 0,25 л/га, енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га
1	2	3
Огірки		
Перед сівбою	Комплекс шкідників і хвороб. Пероноспороз, інші плямистості	Вирощувати огірки в сівозміні після кращих попередників і повертати на попереднє місце через 3 і більше років. Протруювання насіння апроном XL 350 ES, ТН, 2,5 мл/кг, іншуром Профі, ТН, 1-2 г/кг
У фазі 2-3 справжніх листків	Бактеріоз, пероноспороз, інші плямистості	Для попередження розвитку хвороб обприскування інфініто 61 SC, 687,5, КС, 1,2-1,6 л/га, медяном Екстра 350 SC, к.с., 2-2,5 л/га
Період вегетації	Пероноспороз, інші плямистості	Через 10-12 днів після попередньої обробки обприскують посіви системними препаратами: альєтт 80 WP, ЗП, акробат МЦ, ВГ, 2 кг/га; енергодар, РК, 3

		л/га, ридоміл Голд МЦ 68 WG, ВГ, 2,5 л/га; фитал, РК, 2-2,5 л/га, інші. Наступні третю і четверту обробки посівів проводять через 8-10 днів
	Бактеріоз, антракноз	Обприскування медяном Екстра 350 SC, к.с., 2-2,5 л/га
	Борошниста роса	Окреме обприскування посівів джеком Пот, КЕ, 0,25 л/га, захисником, КС, 1,2-1,5 кг/га, кабріо Дуо, к.е., 2,5 л/га, топазом 100 ЕС, КЕ, 0,125-0,15 л/га, інфініто 61 SC, 687,5, КС, 1,2-1,6 л/га, луна Експірієнс 400 SC, КС, 0,35-0,75 л/га
	Попелиця, павутинний кліщ, білокрилка, трипси	Застосування карате 050 ЕС, КЕ, карате Зеону 050 CS, СК, 0,1 л/га; актелліка 500 ЕС, КЕ, 0,3-1,5 л/га, інших дозволених препаратів

* Замочування коренів розсади перед висаджуванням (капуста, томати, баклажани, перець солодкий) в суспензії актари 25 WG, ВГ, 1,5 г/л води на 250 рослин за t 18-23°С та експозиції 90-120 хв. проти капустянки, дротяників, несправжніх дротяників, інших шкідників.

** Полив превікуром Енерджі 840 SL, РК, з розрахунку 3 мл на 2 л води на кв.м застосовують проти кореневих гнилей розсади огірків, кавунів, томатів, перцю, баклажанів.

ШКІДНИКИ І ХВОРОБИ ПЛОДОВИХ НАСАДЖЕНЬ

Сірий брунькоїд в середній чисельності – 2, максимально – 3 екз. на дерево в середньому заселив 50 % дерев та в середньому пошкодив 2 % бруньок.

Яблуневий квіткоїд в середній чисельності 3 екз. на дерево в середньому заселив 40 % дерев. Шкідник в середньому пошкодив 2 % квіток.

Зимуючий запас яблуневого квіткоїда виявлений на 10 % заселених дерев в середній кількості 1 екз. Враховуючи високий рівень шкідливості (за температури 10-12°С один жук брунькоїду за добу може пошкодити більше 50 % бруньок на саджанці), при умові сприятливої перезимівлі слід очікувати підвищену заселеність і шкодочинність яблуневого квіткоїда в Кропивницькому районі в наступному році.

В поточному році відмічався розвиток **яблуневої плодожерки** першого і другого поколінь. Навесні шкідником було заселено 100 % площ, в середньому – 34, максимально – 50 % дерев за середньої чисельності – 1,2, максимально – 2 екз.

на дерево.

З 20-21 травня відмічено початок льоту метеликів першого покоління, початок відродження гусениць відмічався з 10 червня. В липні в середньому було пошкоджено – 7, максимально – 30 % плодів падалиці ранніх сортів яблуні. З 20 липня відмічено початок льоту метеликів другого покоління. Гусеницями другого покоління в середньому пошкоджено – 8, максимально – 10 % плодів падалиці пізніх сортів яблуні.

Осінніми обстеженнями садів встановлено, що гусеницями яблуневої плодожерки в середньому заселено 50 % дерев за середньої чисельності 1,8 екз. на дерево на 100 % обстежених площ (у 2023 році в середньому було заселено 50 % дерев за середньої чисельності 1,4 екз. на дерево на 100 % обстежених площ).

У 2025 році яблунева плодожерка за доброї перезимівлі може масово розмножуватись та за відсутності захисту в значній мірі пошкоджувати плоди зерняткових культур повсюди.

Яблуневою горностаєвою міллю навесні було заселено 57 % площ, в середньому 10 % дерев за середньої чисельності 1 щиток на 2 п.м.г.

Влітку в Кропивницькому районі шкідником було заселено 20 % дерев. Середня чисельність гнізд – 1 шт. на дерево (минулого року – 10 % дерев, 1 гніздо на дерево). В середньому пошкоджено 3 % листків, в т.ч. в слабкому ступені – 72, середньому – 25, сильному – 3 %. Фітофаг заселив 10 % від обстежених в області площ (в минулому році 11 %).

Зимуючий запас молі – в середньому 1 щиток на 2 п.м.г. на 10 % дерев, що на рівні показників минулого року.

У 2025 році шкідник масово розвиватиметься і завдаватиме значної шкоди листковому апарату дерев, передусім у занедбаних насадженнях районів з надпороговою кількістю зимуючого запасу.

Яблуневою зеленою попелицею навесні було заселено в середньому – 26, максимально – 30 % дерев на 71 % обстежених площ, в середньому 2 % бруньок, в середній чисельності – 5, максимально – 6 яєць/п.м.г. Влітку середня чисельність попелиць становила 4 екз. на листок. В середньому пошкоджено 5 % листків в слабкому ступені в середньому на 50 % дерев на 24 % обстежених площ. Зимуючий запас попелиць складає 10 яєць на п.м.г. на 40 % дерев.

За доброї перезимівлі та сприятливих погодних умов вегетації у 2025 році можливі спалахи чисельності шкідника повсюди.

Прояв **парші яблуні** на листках та плодах спостерігався в Кропивницькому районі з першої декади червня. Найбільшого розвитку хвороба набула в першій декаді вересня. Ураження листя в середньому становило – 7, максимально – 13 % за середнього розвитку хвороби – 5, максимально – 10 % в середньому на 25 % дерев. Ураження плодів в середньому становило – 4, максимально – 7 % за середнього розвитку хвороби – 3, максимально – 5 % в середньому на 25 % дерев.

У 2025 році через достатній інфекційний запас збудників парші яблуні й груші в разі затяжних дощів і прохолодної погоди у весняно-літній період на сприйнятливих до хвороби сортах слід очікувати значного розвитку хвороби.

Стримуватиме поширення хвороби своєчасне проведення профілактичних обприскувань, зокрема, до та відразу після цвітіння.

В поточному році розвиток **борошнистої роси яблуні** було відмічено в Голованівському районі в третій декаді травня. Хвороба отримала розвиток в середньому на – 5, максимально – 8 % листя з середнім розвитком хвороби 5 % на 40 % дерев яблуні на 2 % від обстежених в області площ насаджень.

Якщо взимку температура не знижуватиметься до -20°С, а весна і літо не характеризуватимуться сухою жаркою погодою, то борошниста роса яблуні матиме значне поширення, передусім на сприйнятливих сортах і завдаватиме значної шкоди. Для запобігання поширення хвороби необхідно максимально видаляти з дерев уражені пагони та своєчасно і якісно проводити оздоровлення насаджень протягом весняно-літнього періоду, зокрема сприйнятливих до хвороби сортів.

Плодова гниль зерняткових культур мала розвиток на 14 % від обстежених в області площ і уразила в середньому – 23, максимально – 35 % плодів падалиці під 83 % обстежених дерев.

У 2025 році за прохолодної, дощової погоди в весняно-літній період та відсутності своєчасного агротехнічного догляду і хімічного захисту садів, хвороба може масово поширитися в садах повсюди, що призведе до знищення значної частини врожаю.

ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ПЛОДОВИХ НАСАДЖЕНЬ ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ

(Рекомендації інститутів садівництва та зрошуваного садівництва НААНУ)

Строк, умови, фази розвитку рослин	Шкідники і хвороби	Заходи
1	2	3
Зерняткові культури		
У фазу набрякання бруньок (температура повітря не нижче +4°С)	Каліфорнійська та інші щитівки, акацієва і сливова несправжньощитівки, бурий плодовий і червоний яблуневий кліщі, попелиці, листоблішки, листокрутки, молі та ін.	У насадженнях яблуні обробка за 3-4 дні до початку відродження личинок 1-2 покоління адміралом, КЕ, 0,6-0,8 л/га
На початку розпускання	Сірий бруньковий довгоносик, квіткоїд,	Обприскування актарою 25 WG, ВГ, 0,14 л/га, енжіо 247 SC, КС,

бруньок	білан жилкуватий, золотогуз, листокрутки, яблунева міль, парша, борошниста роса та ін.	0,18 л/га, пірінексом Супер, КЕ, 1,25-1,5 л/га з додаванням проти парші та інших хвороб хоруса 75 WG, ВГ, 0,2-0,25 кг/га або чемп Ультра DP, ВГ, 2 кг/га, чемпіону, ЗП, 1,5-2 кг/га, косайду 2000, ВГ, 2-2,5 кг/га. За обробки сортів, що уражуються борошнистою росою, додають також тіовіт Джет 80 WG, в.г., 8 кг/га, алмаз 100, КЕ, 0,3-0,4 л/га
У фазу відокремлення бутонів – рожевий бутон	Квіткоїди, пильщики, мінуючи молі, глодова кружкова міль, листокрутки, шовкопряди, медяниці, попелиці, парша, плодова гниль, борошниста роса	Обприскування енжіо 247 SC, КС, 0,18 л/га, нурелом Д, КЕ, 1-1,5 л/га, з додаванням проти хвороб антраколу 70 WP, ЗП, 1,5-2 кг/га, дітану М-45, ЗП, 2-3 кг/га, натіво 75 WG, ВГ, 0,3-0,35 кг/га дотримуючись чергування препаратів
Відразу після закінчення	Яблунева міль, п’ядуни, кліщі, попелиці, парша,	Обприскування біммером, КЕ, 0,8-2 л/га чи конфідором 200 SL,
цвітіння (коли опаде 75 % пелюстків)	плодова гниль, борошниста роса	РК, 0,2-0,3 л/га з додаванням проти парші, борошнистої роси та інших хвороб флінта Стар 520 SC, КС, 0,4-0,5 л/га, скору 250 ЕС, КЕ, 0,15-0,2 л/га
1	2	3
Через 10-12 днів після попереднього	Яблуневий пильщик, листокрутки, парша, плодова гниль, борошниста роса та ін.	Обприскування вказаними вище інсектицидами і фунгіцидами, дотримуючись чергування препаратів. За необхідності проти рослиноїдних кліщів додають аполло, КС, 0,4-0,6 л/га або ніссоран, ЗП, 0,3-0,6 кг/га
При відлові феромонними пастками протягом 7 днів спостережень 5 метеликів яблуневої або одного східної плодожерок, на	Плодожерки яблунева і східна, молі мінуючі, гусениці білана, кліщі, червиця в’їдлива, парша, борошниста роса	Обприскування вказаними вище інсектицидами з додаванням проти парші та інших хвороб мерпану, ВГ, 1,9-2,5 кг/га, малвіну 80, ВГ, 1,8-2,5 кг/га чи дітану М-45, ЗП, 2-3 кг/га, а також тіовіту Джет 80 WG, в.г., 8 кг/га проти борошнистої роси

початку відкладання ними яєць		
У період масового відкладання яєць, на початку відродження гусениць першого покоління яблуневої плодожерки	Плодожерки яблунева і східна, молі верхньо- і нижньобокові мінуючі, кліщі, парша, борошниста роса	Обприскування дурсбаном Ультра, КЕ, 2 л/га, нурелом Д, КЕ, 1-1,5 л/га з додаванням проти парші та борошнистої роси вказаних вище фунгіцидів, дотримуючись чергування препаратів
У період масового льоту метеликів грушевої плодожерки, орієнтовно через 40 днів після цвітіння пізніх сортів груші	Яблунева, грушева, східна плодожерки, листоблішки, парша, плодова гниль, борошниста роса, та інші	Обприскування шаманом, КЕ, 1-1,5 л/га з додаванням проти парші малвіну 80, ВГ, 1,8-2,5 кг/га або дітану М-45, ЗП, 2-3 кг/га, а також проти борошнистої роси тіовіту Джет 80 WG, в.г., 8 кг/га, дотримуючись чергування препаратів
При відлові феромонними пастками 3 і більше метеликів яблуневої або одного східної плодожерок за 7 днів спостережень,	Плодожерки яблунева, грушева та східна, молі мінуючі, кліщі, рухомі личинки щитівок, несправжньощитівок, червиця в'їдлива, парша, плодова гниль, борошниста роса та ін.	Обприскування вищевказаними інсектицидами з додаванням проти парші, плодової гнилі, борошнистої роси та інших хвороб вказаних вище фунгіцидів, дотримуючись чергування препаратів
1	2	3
не раніше втрати токсичності пестицидами попереднього обприскування	-"-	-"-
Зимові сорти яблуні та груші наприкінці липня – на початку серпня	Яблунева плодожерка, парша, плодова гниль, борошниста роса	Обприскування нурелом Д, КЕ, 1-1,5 л/га або іншими інсектицидами з додаванням проти парші, плодової гнилі та інших хвороб акіри, КС, 2,5-3 кг/га, Блу Голд, 44 % КС, 3 кг/га
Зимові сорти яблуні не пізніше, як за 20 днів до початку збору	Парша, плодова гниль, інші хвороби плодів під час зберігання	Обприскування топсіном-М 500, КС, 1,4-1,6 л/га або світчем 62,5 WG, ВГ, 0,75-1 кг/га проти парші, плодової гнилі та інших хвороб

врожаю		
Кісточкові культури		
На початку набрякання бруньок	Каліфорнійська та інші щитівки, несправжньощитівки, кліщі, попелиці, листокрутки, моніліоз, кокомікоз, клястероспоріоз та інші	Обприскування препаратом 30 Д, КЕ, 300-400 мл на 20 л води з витратою робочого розчину: молоді дерева – 3 л на дерево, дерева середнього віку – 3-8 л на дерево, старі дерева – 8-10 л на дерево
На початку розпускання бруньок, у фазу рожевого бутона (персик, абрикос)	Моніліальний опік, кучерявість листків персика, клястероспоріоз, плодова гниль	Обприскування хорусом 75 WG, ВГ, 0,2-0,3 кг/га, світчем 62,5 WG, ВГ, 0,75-1 кг/га або сігнумом, ВГ, 1-1,25 кг/га
Під час висування та відокремлення бутонів черешні, вишні, сливи (перед цвітінням)	Моніліоз, плямистості, плодова гниль, листогризучі шкідники, довгоносики, попелиці, пильщики, несправжні щитівки, інші	Обприскування хорусом 75 WG, ВГ, 0,2-0,3 кг/га або луна Сенсейшн 500 SC, КС, 0,25-0,35 л/га з додаванням на сливі конфідору 200 SL, РК, 0,2-0,3 л/га, на вишні, черешні каліпсо 480 SC, КС, 0,2-0,3 л/га
Після закінчення цвітіння	Кокомікоз, кучерявість листків персика, клястероспоріоз, плодова гниль, листокрутки, попелиці, пильщики, кліщі, товстоніжка сливова, інші	Обприскування хорусом 75 WG, ВГ, 0,2-0,3 кг/га з додаванням на сливі, черешні та вишні каліпсо 480 SC, КС, 0,2-0,3 л/га
1	2	3
Через 10 днів після попереднього, на початку відродження гусениць сливової плодожерки	Сливова плодожерка, товстоніжка, кліщі, східна плодожерка, кокомікоз	Обприскування персика та абрикоса карате 050 ЕС, КЕ, 0,3 л/га, карате Зеон 050 CS, СК, 0,3 л/га з додаванням хоруса 75 WG, ВГ, 0,2-0,3 кг/га, світчу 62,5 WG, ВГ, 0,75-1 кг/га або сігнуму, ВГ, 1-1,25 кг/га дотримуючись чергування препаратів
У період масового льоту вишневої мухи (початок цвітіння білої акації) сорти вишні й черешні	Вишнева муха, кокомікоз, плодова гниль	Обприскування актелліком 500 ЕС, КЕ, 0,8-1,2 л/га або каліпсо 480 SC, КС, 0,2-0,3 л/га з додаванням світчу 62,5 WG, ВГ, 0,75-1 кг/га або сігнуму, ВГ, 1-1,25 кг/га

середнього і пізнього строків достигання		
Через 10-12 днів після попереднього сорти вишні й черешні пізнього строку достигання, але не пізніше, як за 20 днів до початку збору врожаю	Вишнева муха, кокомікоз, плодова гниль, сливова плодожерка	Обприскування вишні й черешні актелліком 500 ЕС, КЕ, 0,8-1,2 л/га з додаванням світчу 62,5 WG, ВГ, 0,75-1 кг/га або сігнуму, ВГ, 1-1,25 кг/га. На сливі – конфідор 200 SL, РК, 0,2-0,3 л/га
Після збору врожаю і ще один-два рази з інтервалом 10-12 днів	Кокомікоз (вишня, черешня)	Обприскування хорусом 75 WG, ВГ, 0,25-0,3 л/га або іншими, дотримуючись чергування препаратів
У кінці літа (серпень-вересень)	Вишневий слизистий пильщик, попелиці (вишня, черешня)	Обприскування каліпсо 480 SC, КС, 0,2-0,3 л/га

Примітка: хімічні засоби, як одні з важливих складових системи інтегрованого захисту плодових культур від шкідників і хвороб, забезпечують належну ефективність за умов застосування їх на фоні високої агротехніки з обов’язковим моніторингом фітосанітарної ситуації в насадженнях і врахуванням еколого-токсикологічних особливостей препаратів.

ОСНОВНІ ВИДИ БУР'ЯНІВ У ПОСІВАХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР І ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З НИМИ

(Рекомендації ННЦ „Інституту землеробства НААНУ" та Інституту фізіології рослин і генетики НАНУ)

В Україні 90-98 % посівів польових культур забур'янені в середньому і сильному ступенях (15 шт. на кв.м і більше), що призводить до зниження продуктивності культур на 20 % і більше.

Ступінь забур'яненості полів визначається за 5-бальною шкалою в шт. на кв.м.

1 бал (дуже слабкий) – 1-5 шт. всіх видів вегетуючих бур'янів
2 бал (слабкий) – 6-15 –"–
3 бал (середній) – 16-50 –"–
4 бал (сильний) – 51-100 –"–
5 бал (дуже сильний) – більше 100 –"–

Застосування гербіцидів доцільне за наявності 3-36 і більше шт. бур'янів на кв.м, залежно від переважаючого виду їх. Для бур'янів, які здатні утворювати значну надземну біомасу, пороговий показник менший.

Зернові колосові культури частіше засмічуються двосім'ядольними бур'янами – свиріпою звичайною, триреберником непахучим, волошкою синьою, талабаном польовим, підмаренником чіпким, гречкою березкоподібною, лободою білою, осотом (рожевим, польовим), березкою польовою. Частина посівів забур'янена однорічними злаковими – курячим просом і мишіями та багаторічними – пирієм повзучим. В озимих культурах збільшується чисельність метлюгу звичайного, фіалки триколірної, підмаренника чіпкого, осотів.

Боротьбу з бур'янами необхідно починати в літньо-осінній період, після збирання попередника. Залежно від видового складу агрофітоценозу проводять 2-3 разове лущіння для знищення коренепаросткових бур'янів лемішними лущильниками та плоскорізними знаряддями (перше – на глибину 6-8 см, друге через 2-3 тижні на 10-12, третє на 14-16 см при з'явленні перших проростків бур'янів). Кореневищні (пирій повзучий) знищуються пожнивним лущінням дисковими боронами на глибину 12-15 см у двох напрямках та оранкою на глибину орного шару при з'явленні білих проростків.

За умов сильного засмічення попередника багаторічними бур'янами краще застосовувати хімічне прополювання. Для цього використовують один з гербіцидів суцільної дії (гліфоган, РК, раундап, РК та інші), які вносять при відростанні бур'янів, але не пізніше, як за 2 тижні до сівби культури.

Навесні для знищення зимуючих та озимих бур'янів в посівах озимих культур в залежності від їх стану, щільності і механічного складу ґрунту, необхідно проводити боронування середніми або важкими боронами. Досить ефективними на ґрунтах усіх типів є застосування голчастих борін.

Ярі зернові культури засмічуються, переважно, однорічними двосім'ядольними бур'янами – редькою дикою, триреберником непахучим, лободою білою, щирицями, гірчаком, підмаренником чіпким, гречкою

березковидною; злаковими – просом курячим, мишіями; багаторічними – осотом рожевим та березкою польовою; кореневищними – пирієм повзучим.

Велике значення в боротьбі з бур'янами в посівах ярих культур мають агротехнічні заходи. Так, різноглибинний обробіток дисковими та лемішними лущильниками і високоякісна оранка сприяють знищенню до 70 % коренепаросткових і 40 % однорічних бур'янів. Часто вони не забезпечують оптимальної чистоти посівів, тому виникає необхідність застосування гербіцидів.

Строки застосування гербіцидів слід диференціювати в залежності від видового складу агрофітоценозу. Якщо домінують однорічні двосім'ядольні бур'яни, посіви обробляють на початку кущіння, багаторічні коренепаросткові – у фазі повного кущіння. Засмічені багаторічними злаковими та коренепаростковими бур'янами площі обробляють до сівби одним з гербіцидів на основі гліфосату – раундап, гліфоган та інші.

Зернові культури (пшениця, жито, ячмінь, овес, просо)

Види бур'янів	Культури	Назва гербіциду	Норма витрати препарату, кг, л/га	Спосіб, строки обробки, обмеження, фази розвитку культури, бур'янів
1	2	3	4	5
Однорічні двосім'я дольні	Пшениця озима та яра, ячмінь, овес, жито	Агрітокс, РК, грантокс, РК	1-1,5	Обприскування посівів від фази кущіння до виходу в трубку культури
		2М-4Х 750, РК	0,9-1,5	
	Просо	Агрітокс, РК, грантокс, РК	0,7-1,7	-„-
		2М-4Х 750, РК	0,5-1,1	
	Ячмінь з підсівом конюшини	2М-4Х750, РК	0,6-1	Обприскування посівів після розвитку першого трійчастого листка конюшини (фаза кущіння зернових)
		Агрітокс, РК, грантокс, РК	0,8-1,4	
Однорічні двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до 2,4-Д	Пшениця, ячмінь	Гроділ Максі 375 OD, МД	0,09-0,11	Обприскування посівів від фази 2-3 листків до появи

				прапорцевого листка культури
1	2	3	4	5
	Пшениця озима	Хармоні 75, ВГ + ПАР Тренд 90	15-20 г/га +200 мл/га	Обприскування посівів у фазі кущіння культури
	Пшениця озима	Формула, ВГ + ПАР „Тандем”	15 г/га + 200 мл/га	Обприскування посівів з фази 2-3 листків до появи прапорцевого листка культури
	Ячмінь ярий	Формула, ВГ + ПАР „Тандем”	10-15 г/га + 200мл/га	Обприскування посівів від фази 2-3 листків до виходу в трубку культури
	Пшениця озима	Футурин, ВГ	0,15-0,2	Обприскування посівів від кущіння культури до виходу в трубку
	Пшениця, ячмінь (ярі)	Хармоні 75, ВГ + ПАР Тренд 90	10-15 г/га + 200 мл/га	Обприскування посівів від фази 2-3 листків до початку кущіння культури
Однорічні двосім’ядольні, в т.ч. стійкі до 2,4-Д та МЦПА	Пшениця озима та яра, жито, ячмінь, овес	Базагран, РК	2-4	Обприскування посівів у фазі кущіння культури
	Просо	Базагран, РК	2-4	Обприскування посівів у фазі 3 листків культури
	Ярі зернові, (пшениця, ячмінь, овес) з підсівом люцерни	Базагран, РК	2	Обприскування посівів у фазі кущіння зернових, після розвитку 1-2 справжніх листків люцерни
Однорічні двосім’ядольні,	- конюшини	Базагран, РК	2-4	- після 1-го трійчастого

в т.ч. стійкі до 2,4-Д та МЦПА				листка конюшини
1	2	3	4	5
-„-	Пшениця озима	Дикамба Форте, РК	0,8	Обприскування від фази кущіння до початку виходу в трубку
	Ячмінь ярий	Дикамба Форте, РК	0,5-0,7	
	Пшениця озима та яра, ячмінь ярий	Логран 75 WG, ВГ	6,5-10 г/га	-„- в ранні фази розвитку однорічних бур'янів і фази розетки (5 см) у багаторічних бур'янів
Однорічні та деякі багаторічні двосім'ядольні	Пшениця озима, ячмінь ярий	Ультра Плюс, КЕ	0,6-0,8	Обприскування посівів від фази кущіння до виходу в трубку культури
	Пшениця озима, ячмінь ярий	Альфа-Дикамба, РК	0,15-0,3	-„-
	Пшениця озима	Рішення, РК	0,15-0,3	-„-
		Дікопур Топ 464, РК	0,6-0,8	-„-
	Пшениця яра і озима, ячмінь	Томіган, КЕ	0,5-0,7	Обприскування посівів від фази кущіння до фази прапорцевого листка культури (після появи березки польової)
	Пшениця й ячмінь (озимі та ярі), жито, тритикале	Старане Преміум 330 ЕС, КЕ	0,3-0,5	Обприскування посівів від 2-х листків до закінчення фази прапорцевого листка у зернових

Однорічні та деякі багаторічні двосім'ядольні стійкі до 2,4-Д	Пшениця озима, ячмінь ярий	Діанат, ВРК	0,15-0,3	Обприскування посівів від фази кущіння до виходу в трубку культури
1	2	3	4	5
Однорічні двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до 2,4-Д та багаторічні коренепаростковi	Пшениця озима, ячмінь ярий	Легіон, ВГ	0,06-0,12	Обприскування посівів з фази кущіння до виходу в трубку культури
	Пшениця озима та яра, ячмінь ярий та озимий	Лонтрел Гранд, ВГ	0,12	
	Пшениця озима	Вільямс, ВГ	0,06-0,12	Обприскування посівів від фази кущіння до виходув трубку
Однорічні та багаторічні двосім'ядольні	Пшениця озима	ПІК 75 WG, ВГ	15-20 г/га	Обприскування посівів від фази 3-4 листків до фази прапорцевого листка включно
	Пшениця, ячмінь (ярі та озимі)	Естет 905, КЕ	0,5-0,7	- від фази кущення до виходу в трубку
	Пшениця, ячмінь (ярі і озимі), жито, тритикале	Пріма, СЕ	0,4-0,6	Обприскування посівів від фази кущіння до утворення 1-2 міжвузлів культури
	Озима пшениця, ячмінь ярий і озимий	Мушкет Універсал 460 OD, МД	0,5-0,9	
	Пшениця озима	Діален Супер 464 SL (мікодин), РК	0,8	Обприскування посівів від фази кущіння до виходу в трубку культури
	Пшениця озима та яра, ячмінь ярий	Оптимум, РК	0,15-0,3	
	Просо	Пріма, СЕ ПІК 75 WG, ВГ	0,4-0,6 15-20 г/га	-„-

	Пшениця озима	Амінка, РК	0,7-1,2	-„-
	Пшениця, ячмінь (ярі та озимі)	Дербі 175, КС	0,05-0,07	Обприскування посівів від фази кущіння до появи прапорцевого листка
1	2	3	4	5
Однорічні та багаторічні двосім'ядольні	Ячмінь ярий	Діален Супер 464 SL (мікодин), РК Дікопур Топ 464, РК	0,5-0,7 0,5-0,7	Обприскування посівів від фази кущіння до виходу в трубку культури
	Пшениця	Лінтур 70WG, ВГ	0,15-0,18	Обприскування посівів від фази 4 листків до кінця кущіння культури
	Ячмінь	Лінтур 70WG, ВГ	0,12-0,15	Обприскування посівів від фази 3 листків до кінця кущіння культури
	Пшениця, ячмінь (ярі та озимі)	Гурон, ВГ	30-40 г/га	Обприскування посівів у фазі 2-3 листків до появи прапорцевого листка
	Пшениця озима, ячмінь ярий	Гербілан Плюс, ВГ	8-10 г/га	Обприскування посівів у фазу кущіння культури
	Пшениця озима, ячмінь ярий	2,4-Д Актив, КЕ	0,6-0,8	Обприскування посівів у фазу кущіння культури
	Пшениця озима	Римакс Плюс 750, ВГ	25-30 г/га	Обприскування від фази кущіння до появи прапорцевого листка у культури
	Ячмінь ярий	Римакс Плюс 750, ВГ	20-25 г/га	
Однорічні та	Пшениця	Камео 75, ВГ +	20-25 г/га	Обприскування

багаторічні двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до 2,4-Д	озима, ячмінь озимий	ПАР Тренд 90		посівів починаючи з фази 2-3 листків
	Пшениця озима	Сміт, ВГ + ПАР «Йорк»	15-20г/га + 200 мг/га	до появи прапорцевого листка культури включно
1 -"-	2 -"-	3	4	5
		Вебб, меркурій, гренадер, ВГ	15-25г/га	-„-
		Тризлак, ВГ	20-25г/га	
		Шериф, РГ	20-25г/га	
		Грізний, ВГ	20-25г/га	Обприскування посівів у фазу 2-4 листків у однорічних, розетки – у багаторічних бур'янів
		Голд Стар, ВГ	20-25г/га	Обприскування посіві з фази кущення культури до появи прапорцевого листка
		Гранік, ВГ	20-25г/га	
	Ячмінь озимий і ярий	Вебб, ВГ	15-25г/га	-до виходу в трубку
	Ячмінь ярий	Сміт, ВГ + ПАР «Йорк»	10-15г/га +200 мг/га	- від фази 2-3 листків до виходу в трубку культури
	-„-	Тризлак, ВГ	15 г/га	-від фази 2-3 листків до появи прапорцевого листка культури включно
	Пшениця озима, яра, ячмінь ярий	Калібр 75, ВГ	30-60 г/га	
	жито, овес	-„-	-„-	-до виходу в трубку культури

	Пшениця, ячмінь (ярі)	Пойнтер, ВГ + ПАР Тренд 90	15 г/га	Обприскування посівів від фази 2-3 листків до виходу в трубку культури
	Пшениця, ячмінь (ярі та озимі)	Гранстар Голд 75, ВГ + ПАР Тренд 90	20-35 г/га	-„-
1	2	3	4	5
-„-	Ячмінь ярий	Грізний, ВГ	15 г/га	- у фазу 2-4 листків однорічних, розетки – у багаторічних бур’янів
	Пшениця озима, ячмінь ярий	Сарацин, ЗП	8-10г/га	від фази кущення культури до фази виходу в трубку
	Пшениця, ячмінь озимі	Пойнтер 75, ВГ +ПАР Тренд 90	20-25 г/га	Від початку кущіння до появи прапорцевого листка (включно)
Однорічні злакові та багаторічні дводольні	Пшениця, ячмінь (ярі і озимі)	Ланцелот 450 WG, ВГ	33 г/га	- від фази кущіння до утворення 1-2 міжвузлів у культури
Однорічні злакові та дводольні	Пшениця яра, озима	Еверест, ВГ	35-100 г/га	У фазі 1-3-х листків у бур’янів
	Пшениця озима, ячмінь ярий	Аксіал 050 ЕС, КЕ	1	Від початку кущіння до появи прапорцевого листка (включно)

Однорічні злакові та окремі види дводольних	Пшениця яра, озима	Паллас 45 OD, МД	0,15-0,4	Обприскування посівів від початку до середини фази кущіння злакових бур'янів, незалежно від фази розвитку культури
- метлюг звичайний	-„-	-„-	0,15-0,2	
- вівсюг звичайний	-„-	-„-	0,3-0,4	
1	2	3	4	5
Однорічні і багаторічні злакові і двосім'ядольні	Пшениця озима	Монітор, ВГ + ПАР «Генамін»	13-26 г/га + 0,6	Обприскування посівів від фази кущіння до виходу в трубку культури

В дослідах Інституту фізіології рослин і генетики НАН України ефективні суміші:

1	2	3	4	5
Однорічні та багаторічні двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до 2,4-Д, та однорічні злакові (вівсюг, метлюг)	Пшениця озима	Дербі 175, КС + аксіал 050 ЕС, КЕ	0,07 л/га + 1 л/га	Обприскування посівів по вегетуючих бур'янах, починаючі з фази кущіння до фази прапорцевого листка культури

Кукурудза. Конкурентоспроможність цієї культури, зокрема, на перших етапах розвитку, низька, а тому переважна більшість (90 %) її площ забур'янюється в середньому і сильному ступенях. Домінуючими в усіх регіонах вирощування кукурудзи є однорічні злакові бур'яни – просо куряче, мишій сизий та зелений.

У Лісостепу шкодочинні осоти (рожевий та жовтий), березка польова, лобода біла, просо куряче, мишій сизий та зелений, щириця, гірчак шорсткий, молочай верболистий, дескурайнія Софії.

Види бур'янів	Назва гербіциду	Норми витрати препарату, кг, л/га	Спосіб, строки обробки, обмеження, фази розвитку культури, бур'янів
1	2	3	4

Однорічні двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до 2,4-Д	Хармоні 75, ВГ + ПАР Тренд 90	10 г/га + 200 мл/га	Обприскування посівів від фази 3-7 листків культури
	Формула, ВГ + ПАР Тандем або без ПАР	10 г/га + 200 мл/га 15 г/га	-„-
	Футурин, ВГ	0,2-0,25	-„-
	Сміт, ВГ + ПАР «Йорк» або без ПАР	10 г/га+ 200 мл/га 15 г/га	-„-
1	2	3	4
Однорічні двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до 2,4-Д	Базагран, РК	2-4	Обприскування посівів у фазі 3-5 листків культури
Однорічні та деякі багаторічні двосім'ядольні	Рейтар, КС	2-4	Обприскування ґрунту до сівби, під час сівби, після сівби, але до сходів культури
	Нельсон, КС	2-4	
	Діален Супер 464 SL, (мікодин), РК	1-1,25	Обприскування посівів у фазі 3-5 листків культури
	Квін, РК	1,5	
	Амінка, РК	0,7-1,2	
	Каллісто 480 SC, КС + ПАР Сайд Кік ПАР Атплюс або ПАР Брек Тру	0,2-0,25+ 0,25 л/га 1,0 л/га 0,2 л/га	Обприскування посівів у фазі 3-8 листків культури
	Старане Преміум 330 ЕС, КЕ	0,5-0,6	Обприскування посівів у фазі 3-7 листків культури
двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до 2,4-Д	Діанат, ВРК	0,4-0,8	Обприскування посівів у фазі 3-5 листків культури
Однорічні двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до 2,4-Д та деякі багаторічні двосім'ядольні	Дикамба Форте, РК	1-1,2	Обприскування посівів у фазі 3-5 листків культури

Однорічні та багаторічні двосім'ядольні	2,4-Д Актив, КЕ	0,7	Обприскування посівів у фазі 3-5 листків культури
	Дікопур Топ 464, РК	1-1,25	
	Естет 905, КЕ	0,6-0,7	
	Лонтрел Гранд, ВГ	0,12-0,2	
	Фактор, КЕ	0,6-0,7	
	Оптимум, РК	0,8	
	Ультра Плюс, КЕ	0,7-0,8	
	Дікам Плюс, РК	1,5	
	ПІК 75 WG, ВГ	15-20г/га	Обприскування посівів у фазі 8 листків у культури
	Пріма, СЕ	0,4-0,6	Обприскування посівів від 3 до 7 листків культури (включно)
	Гроділ Максі 375 OD, МД	0,1	
1	2	3	4
- та однорічні злакові	Стеллар Плюс, РК	0,8-1,25	-"- (бур'яни у ранній фазі їх розвитку)
Однорічні злакові та деякі двосім'ядольні	Дуал Голд 960 ЕС, КЕ	1-1,6	Обприскування ґрунту до сівби але до появи сходів культури (в зонах недостатнього зволоження із загортанням)
	Тайфун, КЕ	1,6-2,1	
	Фронтьєр Оптіма, КЕ	0,8-1,4 (максимальна норма на грунтах із вмістом гумусу понад 3,5 %)	Обприскування ґрунту до сівби, після сівби, але до появи сходів культури
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Харнес, КЕ	1,5-3	Обприскування ґрунту до сівби, під час сівби, після сівби,але до сходів культури
	Сахара, (піонер 900, екстрем, атлантікс, герб 900), КЕ	1,5-3	
	Сапфир, КЕ	1,5-3	- за недостатнього зволоження із загортанням

	Примекстра Голд 720 SC, КС Примекстра TZ Голд 500 SC, КС	2,5-3,5 4-4,5	Обприскування ґрунту до сівби, під час сівби, після сівби,але до сходів, або сходах у фазі 3-5 листків культури
	Екран Тотал ЕС, КЕ Мерлін 750 WG, ВГ Аденго 465 SC, КС	1,5-3 0,1-0,15 0,35-0,5	Обприскування ґрунту до сівби але до появи сходів культури
	Стомп 330, КЕ	3-6	Обприскування ґрунту до появи сходів
Однорічні злакові та багаторічні дводольні	Ланцелот 450 WG, ВГ	33 г/га	Обприскування посівів у фазі 3-7 листків у культури
Однорічні та багаторічні злакові і деякі двосім’ядольні	Муссон, КС	1-1,25	Обприскування у фазі 4-10 листків культури (2-6 листків у однорічних та 10-25 см у багаторічних бур’янів
1	2	3	4
-“-	Мілагро 040 SC, КС	1-1,25	Обприскування у фазі 4-10 листків культури
	Консультант, КС	1-1,25	
	Нукойл, МД	1-1,25	-“- 3-10 листків культури
Однорічні та багаторічні злакові та двосім’ядольні	Тітус 25 (райфл 25), ВГ + ПАР Тренд 90	40-50г/га + 200 мл/га	Обприскування посівів у фазі 1-7 листків кукурудзи (у фазі кущіння однорічних злакових і висоти багаторічних бур’янів 10-15 см)
	Тітус Екстра 75,ВГ + ПАР Тренд 90	30-50г/га + 200 мл/га	
	Крейсер, ВГ + ПАР Флокс	40-50г/га + 200 мл/га	
	Базис 75, ВГ + ПАР Тренд 90	20-25г/га + 200 мл/га	Обприскування посівів у фазі 2-5 листків культури
	Апач, ВГ + ПАР Флокс	0,4-0,5 кг/га + 0,2 л/га	-“-

В дослідах Інституту фізіології рослин і генетики НАН України ефективні суміші:

1	2	3	4
Однорічні та багаторічні злакові та однорічні двосім’ядольні, в т.ч.	Тітус 25, ВГ + Пріма, СЕ + ПАР	40 г/га + 0,4 + 200 мл/га	Обприскування посівів у фазі 3-6 листків кукурудзи

лобода біла	Тренд 90		
Однорічні та багаторічні злакові та двосім'ядольні, в т.ч. лобода біла, паслін чорний, осоти рожевий та жовтий, березка польова	Тітус 25, ВГ + Пріма, СЕ + ПАР Тренд 90	40 г/га + 0,6 л/га + 200 мл/га	Обприскування посівів у фазі 3-6 листків кукурудзи

Зернобобові культури сильно засмічуються всіма видами однорічних і багаторічних бур'янів через низьку конкурентоспроможність на ранніх фазах розвитку.

Ефективним заходом боротьби з бур'янами в посівах однорічних бобових культур є до- і післясходове боронування. Перше проводиться через 3-6 днів після сівби, коли довжина проростка не перевищує 1,5 см, друге за висоти бур'яну 8-10 см у фазі 3-4 листків гороху; 3-4 трійчастих листків люпину; першого трійчастого листка сої.

Боронування після з'явлення сходів проводять легкими або середніми боронами на невеликій швидкості руху агрегату, поперек рядків. Як правило, боронують у суху погоду і в другій половині дня, коли у рослин спадає тургор.

Горох

1	2	3	4
Однорічні злакові та деякі двосім'ядольні	Дуал Голд 960 ЕС, КЕ	1,6	Обприскування ґрунту до сівби або до сходів культури (в зоні недостатнього зволоження із загортанням)
	Фронтьєр Оптіма, КЕ	0,8-1,2	Обприскування ґрунту до сівби, після сівби, але до появи сходів культури
Однорічні двосім'ядольні та злакові	Гезагард 500 FW (грінфорт ПМ 500), КС	3-5	Обприскування ґрунту до сходів культури
	Стомп 330, КЕ	3-6	
Однорічні двосім'ядольні та злакові	Пульсар 40, РК	0,75-1,0	Обприскування посівів у фазі 2-5 справжніх листків культури
Однорічні двосім'ядольні	Агрітокс (агростар), РК	0,5	Обприскування посівів у фазі 3-5 листків культури
	Бентагран SL, РК (грінвіч, РК)	3	Обприскування посівів у фазі 5-6 листків культури
-"-, в т.ч. стійкі до МЦПА	Базагран, РК (горох на насіння)	3	Обприскування посівів у фазі 5-6 листків культури
-"-, в т.ч. стійкі до 2,4-Д	Ефес, РК	3	Обприскування посівів у фазі 5-6 листків культури
Однорічні злакові	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,2-0,4 + 0,6-1,2	Обприскування посівів у фазі 2-4 листків бур'янів (незалежно від фази розвитку культури)
	Пантера, КЕ	1-1,5	Обприскування по вегетуючій культурі у фазі 3-4 листків бур'янів
	Агіл (шогун), КЕ	0,6-0,9	Обприскування культури по вегетації
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	Обприскування культури у фазі 2-4 листків бур'янів
Багаторічні злакові	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,4-0,8 + 1,2-2,4	За висоти бур'янів 10-15 см (незалежно від фази розвитку культури)
	Пантера, КЕ	1,75-2	
	Агіл (шогун), КЕ	1-1,2	Обприскування посівів за висоти пирію 10-15 см

1	2	3	4
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	Обприскування культури за висоти бур’янів 10-15 см

Соя

1	2	3	4
Однорічні злакові і деякі двосім’ядольні	Дуал Голд 960 ЕС, КЕ	1-1,6	Обприскування грунту до сівби або до сходів культури
	Фронтьєр Оптіма, КЕ	0,8-1,2	Обприскування грунту до чи після сівби, але до появи сходів культури
Однорічні злакові та двосім’ядольні	Трифлурекс, КЕ	2-5	Обприскування грунту з негайним загортанням до сівби, під час сівби або до сходів культури
	Харнес, КЕ	1,5-3	Обприскування грунту до висівання, під час висівання, після висівання, але до появи сходів культури
	Примекстра TZ Голд 500 SC, КС	4-4,5	
	Олрайт, КЕ	1,5-3	
	Кратос, КЕ	1,5-3	
	Екстрем, КЕ	1,5-3	
	Піонер 900, КЕ	1,5-2,5	
	Герб 900, КЕ	1,5-3	-“- у зонах недостатнього зволоження – із загортанням
	Стомп 330, КЕ	3-6	Обприскування ґрунту до сходів культури
	Пульсар 40, РК	0,75-1	Обприскування посівів у фазі 1-3 трійчастих листків культури
Однорічні злакові	Тарга Супер, КЕ	1-2	Обприскування вегетуючої культури у фазі 2-4 листків бур’янів (незалежно від фази розвитку культури)
	Ачіба 50 ЕС, КЕ	1-2	
	Лемур, КЕ	1	
	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,2-0,4+ 0,6-1,2	
	Пантера, КЕ	1	
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	
	Шквал, КЕ	0,4-0,8	
	Блейд, КЕ	0,4-0,8	Обприскування посівів за висоти бур’янів 3-5 см, незалежно від фази розвитку

			культури
1	2	3	4
Однорічні злакові	Агіл (шогун), КЕ	0,8-0,9	Обприскування вегетуючої культури
Однорічні двосім'ядольні	Хармоні 75, ВГ + ПАР Тренд 90	6-8 г/га + 200 мл/га	Обприскування посівів у фазі 1-2 справжніх листків культури (в ранні фази розвитку бур'янів)
	Формула, ВГ + ПАР „Тандем"	6-8 г/га + 200 мл/га	Обприскування посівів у фазі 2-3 справжніх листків культури (в ранні фази розвитку бур'янів)
	Базагран (грінвіч, бентагран SL), РК	1,5-3	Обприскування посівів у фазі 1-3 справжніх листків культури
-„-, у т.ч. стійкі до 2,4-Д	Ефес, РК	1,5-3	
Багаторічні злакові	Ачіба 50 ЕС, КЕ	2-3	Обприскування культури за висоти бур'янів 10-15 см (незалежно від фази розвитку культури)
	Лемур, КЕ	1,5-2	
	Тарга Супер, КЕ	2-3	
	Шквал, КЕ	0,8-1,2	
	Блейд, КЕ	1,4-1,8	
	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,4-0,8 + 1,2-2,4	
	Норвел, КЕ	2-3	
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	
	Пантера, КЕ	1,5-2	
	Агіл (шогун), КЕ	1-1,2	Обприскування вегетуючої культури за висоти пирію 10-15 см

В дослідах Інституту фізіології рослин і генетики НААН України ефективні суміші:

Соя

1	2	3	4
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Пульсар 40, РК + Хармоні 75, ВГ	0,5 л/га + 3 г/га	Обприскування у фазу 2-3 справжніх листків культури

Люпин

1	2	3	4
Однорічні злакові та	Трифлурекс, КЕ	1,5	Обприскування ґрунту (з

двосім’ядольні			негайним загортанням) до сівби культури

Люцерна. Посіви цієї культури, зокрема, широкорядні насіннєві весняного строку сівби, в перший рік життя дуже засмічуються однорічними злаковими (просом курячим, мишієм сизим) і двосім’ядольними бур’янами – редькою дикою, лободою білою, щирицею білою і звичайною, галінсогою дрібноквітковою, гірчаком почечуйним та розлогим, гречкою березкоподібною. Найшкодочиннішим у Лісостепу є просо куряче, засміченість яким часто складає 90 % і більше. За даними Інституту землеробства НААНУ, за щільності рослин курячого проса 5 шт. на кв. м захисної зони рядка урожай насіння люцерни зменшується на 46,7 %, а за 13-ти гине повністю. Боротьбу з бур’янами на таких посівах необхідно починати в літньо-осінній період, відразу після збирання попередника, ретельно поєднуючи агротехнічні заходи з хімічними.

1	2	3	4
Однорічні злакові та двосім’ядольні	Трифлурекс, КЕ	3	Обприскування ґрунту (з негайним загортанням) до сівби покривної культури
Однорічні двосім’ядольні	Агрітокс, РК	0,5-0,75	Обприскування посівів у фазі 1-2 трійчастого листка культури
Повитиця	Гліфоган, РК	0,6-0,9	Обприскування через 7-10 днів після укосу

Люцерна 2-го і наступніх років вегетації

1	2	3	4
Повитиця	Гліфоган, РК	0,6-0,9	Обприскування через 7-10 днів після укосу

Ріпак, зокрема, озимий, частіше засмічується багаторічними коренепаростковими (осотами), кореневищними (пирій повзучий), озимими та зимуючими бур’янами. В разі застосування окремих гербіцидів забороняється використання соломи на корм тваринам, олії – в харчовій промисловості.

1	2	3	4
Однорічні і багаторічні злакові та двосім’ядольні	Раундап Екстра, РК	2-3,5	Обприскування вегетуючих бур’янів навесні за 2 тижні до сівби (до обприскування виключити всі механічні обробки, крім ранньовесняного закриття вологи)
	Гліфоган, директор, РК	2-5	
	Гліфовіт, РК	2-6	
Однорічні злакові та двосім’ядольні	*Фелікс, ВГ	2-2,5	

	Гліфоголд, гліфоган, РК	2-4	Обприскування вегетуючих бур’янів восени після збирання попередника
1	2	3	4
-„-	Каліф Мега, ФК	2,5-3	Обприскування ґрунту до висівання, під час висівання, після висівання, але до появи сходів культури
Однорічні та багаторічні злакові	Норвел, КЕ	1-3	- у фазі 2-4 листків у однорічних бурянів та висоти багаторічних 10-15 см
Багаторічні злакові та двосім’ядольні	Гліфоголд, гліфоган, РК	4-6	Обприскування вегетуючих бур’янів восени після збирання попередника
Однорічні злакові і деякі двосім’ядольні	Дуал Голд 960 ЕС, КЕ	1,6	Обприскування грунту (в зонах недостатнього зволоження із загортанням) до сівби, під час сівби або до сходів культури
	Тайфун, КЕ	1,6-2,6	
	Трифлурекс, КЕ	1,5-2	
Однорічні злакові (ріпак ярий та озимий)	Оберіг, КЕ	0,6-0,9	Обприскування у фазі 2-4 листків бур’янів
	Лемур, КЕ	1-1,25	
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	
	Цетодим, КЕ + ПАР Фофір	0,2-0,4+ 0,6-1,2	Обприскування вегетуючих бур’янів у фазі 2-6 листків (незалежно від фази розвитку культури)
	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,2-0,4+ 0,6-1,2	Обприскування вегетуючих бур’янів у фазі 2-4 листків (незалежно від фази розвитку культури)
	Ньюпорт (дарвін, шквал), КЕ	0,4-0,8	
	Блейд, КЕ	0,4-0,8	Обприскування посівів за висоти бур’янів 3-5 см незалежно від фази розвитку культури
	Ачіба 50 ЕС, КЕ	1-1,5	
	Пантера, КЕ	1-1,25	Обприскування

			культури у фазі 3-4 листків бур’янів
Однорічні злакові (ріпак озимий)	Тарга Супер, КЕ	1-1,5	Обприскування культури у фазі 3-5 листків бур’янів
1	2	3	4
Однорічні злакові, в т.ч. падалиця зернових (ріпак озимий)	Агіл (шогун), КЕ	0,6-0,9	Обприскування посівів в період вегетації
Багаторічні злакові, в т.ч. падалиця зернових (ріпак озимий)	Агіл (шогун), КЕ	1-1,2	Обприскування культури в період вегетації за висоти пирію 10-15 см
Багаторічні злакові (ріпак ярий та озимий)	Дарвін, КЕ	1,4-1,8	Обприскування посівів за висоти бур’янів 15-20 см, незалежно від розвитку культури
	Шквал, КЕ	0,8-1,2	Обприскування посівів за висоти бур’янів 10-15 см
	Пантера, КЕ	1,75-2	
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	
	Лемур, КЕ	1,75-2	
	Оберіг, КЕ	1,0-1,5	-„-
	Ачіба 50 ЕС, КЕ	2-3	
	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,4-0,8+ 1,2-2,4	-„- незалежно від фази розвитку культури
	Блейд, КЕ	1,4-1,8	
	Цетодим, КЕ+ ПАР Фофір	0,4-0,7+ 1,2-2,1	Обприскування бур’янів, за висоти багаторічних 10-15 см (незалежно від фази розвитку культури)
-„- (озимий ріпак)	Тарга Супер, КЕ	2-3	Обприскування по вегетуючої культурі у фазі 3-6 листків у бур’янів
Однорічні злакові та двосім’ядольні (ріпак ярий і озимий)	Комманд 48 (командир, каліф), КЕ	0,15-0,2	Обприскування ґрунту до сходів культури

Однорічні двосім'ядольні та багаторічні коренепаросткові бур'яни (ріпак ярий і озимий)	Галера Супер, РК	0,2-0,3	Обприскування посівів від фази 2-4 листків до появи квіткових бутонів у культури
1	2	3	4
-„- (ріпак озимий)	Штефклорам, РК	0,3-0,35	Обприскування культури у фазі 6-8 листків однорічних бур'янів, фазі розетки-початку формування генеративного пагону 2-8 см у осотів
Однорічні та багаторічні двосім'ядольні (ріпак ярий та озимий)	Лонтрел Гранд, ВГ	0,12-0,2	Обприскування культури у фазі 6-8 листків у однорічних бур'янів, фазі розетки-початку формування генеративного пагону 2-8 см у осотів
	Вільямс, ВГ	0,12-0,2	
	Мікадо, РК, істилайк 334, РК	0,3-0,35	Обприскування посівів від фази 3-4 листків до появи квіткових бутонів у культури

* Забороняється використання ріпаку на корм тваринам та олії і в харчовій промисловості

В дослідах Інституту фізіології рослин і генетики НАН України ефективні суміші:

1	2	3	4
Однорічні та багаторічні двосім'ядольні (в т.ч. осоти рожевий та жовтий) та однорічні злакові	Галера Супер, РК + Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,3л/га + 1л/га	Обприскування посівів восени (озимий ріпак) або навесні від фази 3 справжніх листків до фази подовження стебла
Однорічні та багаторічні дводольні, в т.ч. осоти рожевий та жовтий, та однорічні і багаторічні злакові, в т.ч. пирій повзучий	Галера Супер, РК + Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,3л/га + 2л/га	включно у культури в момент, коли осоти досягають фази розетки-початку стеблування, а злакові бур'яни: однорічні – фази

			2-4 листків, багаторічні – висоти 15-20 см
Однорічні, в т.ч. з родини капустяних (гірчиця, талабан, кучерявець Софії) та багаторічні двосім'ядольні	Галера Супер, РК + Сальса 75, ЗП + ПАР Тренд 90	0,3л/га + 0,025 кг/га + 200 мл/га	Обприскування посівів восени (озимий ріпак) або навесні від фази 2 справжніх листків до фази подовження стебла включно у культури на ранніх стадіях розвитку однорічних бур'янів

Льон-довгунець засмічується однорічними і багаторічними бур'янами. На початку вегетації в посівах через повільний ріст льону домінують двосім'ядольні бур'яни (редька дика, лобода біла та інші), пізніше з'являються теплолюбні злакові – просо куряче та мишії, забур'яненість якими становит 80-90 % загальної кількості. Злісними для льону в Лісостепу є осоти. За умов несвоєчасного проведення заходів боротьби з бур'янами втрати льонопродукції можуть досягати 50-70 % і більше.

1	2	3	4
Однорічні злакові і двосім'ядольні	Трифлурекс, КЕ	1,6-2	Обприскування ґрунту (з негайним загортанням) до сівби, під час сівби, після сівби але до появи сходів культури
Однорічні та багаторічні злакові	*Тарга Супер, КЕ	2-3	Обприскування посівів у фазі „ялинки" культури за висоти пирію повзучого 10-15 см
	*Ачіба 50 ЕС, КЕ	2-3	
Однорічні злакові	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,2-0,4 + 0,6-1,2	Обприскування посівів у фазі 2-4 листків бур'янів, незалежно від фази розвитку культури
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	Обприскування посівів у фазі 2-4 листків бур'янів
	Агіл (шогун), КЕ	0,8-0,9	Обприскування посівів культури по вегетації
	Пантера, КЕ	1-1,5	Обприскування вегетуючої культури у фазі 3-4 листків бур'янів
Багаторічні злакові	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,6-0,8 + 1,2-2,4	- за висоти бур'янів 10-15 см (незалежно від фази розвитку

			культури)
	Агіл (шогун), КЕ	1-1,2	Обприскування посівів культури (за висоти пирію повзучого 10-15 см)
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	Обприскування вегетуючої культури за висоти бур'янів 10-15 см
	Пантера, КЕ	1,75-2	
Однорічні двосім'ядольні	Агрітокс, РК	0,7-1,2	Обприскування культури у фазі „ялинки" (за висоти культури 3-10 см)
1	2	3	4
Однорічні двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до МЦПА та багаторічні двосім'ядольні	ПІК 75 WG, ВГ	20 г/га	-"-
	Лонтрел Гранд, ВГ	0,04-0,12	Обприскування у фазі „ялинки" культури
Однорічні двосім'ядольні, в т.ч. стійкі до МЦПА	Базагран, РК Формула, ВГ	3 10-15 г/га	Обприскування у фазі «ялинки» культури

* Забороняється використання олії для харчування і в харчовій промисловості

Цукрові буряки. Повсюди поширені багаторічні види бур'янів: пирій повзучий, осоти рожевий і польовий (жовтий), кульбаба лікарська, березка польова, куколиця біла; в зоні недостатнього зволоження – свинорий пальчастий і гумай (сорго алепське), калачики низькі; в зоні достатнього зволоження – м'ята польова. З однорічних переважають злакові – куряче просо, мишії сизий і зелений, елевзина індійська, з двосім'ядольних – види щириць, лободи, гірчаків, спориш звичайний, ромашка польова, жабрій звичайний, галінсога дрібноквіткова, інші. Одночасно з появою сходів цукрових буряків сходять капуста польова, редька дика, грицики звичайні, талабан польовий, зірочник звичайний, фіалка польова, рутка лікарська.

Рекомендується знищувати багаторічні бур'яни у посівах попередників культури, зокрема зернових колосових, гранстаром Голд, 2,4-Д Активом, лонтрелом Гранд, а після їх збирання залежно від складу бур'янів, типу ґрунту застосовувати напівпаровий або поліпшений тип основного обробітку.

(Рекомендації Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААНУ)

1	2	3	4
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Суперклін 480, РК	2-4	Обприскування вегетуючих бур'янів восени після збирання попередника

Однорічні злакові та деякі двосім'ядольні	Дуал Голд 960 ЕС, КЕ	1-1,6	Обприскування ґрунту до висівання або до появи сходів культури
	Фронтьєр Оптіма, КЕ	0,8-1,2	Обприскування ґрунту до чи після висівання, але до появи сходів
Однорічні двосім'ядольні	Голтікс Голд, МС	6	Обприскування ґрунту до сівби (із загортанням), до сходів культури або у фазі 1-2 справжніх листків культури
1	2	3	4
Однорічні двосім'ядольні та деякі злакові	Бельведер Форте, КС	0,7-1	Перше обприскування – у фазі сім'ядоль, наступні – з інтервалом 7-14 днів за появи наступної хвилі бур'янів
	Триумф, КЕ	1	Перше обприскування у фазі сім'ядоль, наступний з інтервалом 5-10 днів
Однорічні та багаторічні дводольні бур'яни	Лонтрел Гранд, ВГ	0,08-0,2	Обприскування вегетуючих бур'янів у фазі розетки (за висоти осотів 15-20 см) від фази 2 листків у культури
Однорічні злакові	Ачіба 50 ЕС, КЕ	1-2	Обприскування вегетуючої культури у фазі 2-4 листків у бур'янів
	Норвел, КЕ	1-2	
	Пантера, КЕ	1-1,5	
	Тарга Супер, КЕ	1-2	
	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,2-0,4 + 1,8-2,4	Обприскування вегетуючої культури у фазі 2-4 листків у бур'янів незалежно від фаз розвитку культури
Багаторічні злакові	Норвел, КЕ	2-3	Обприскування вегетуючої культури за висоти бур'янів 10-15 см
	Пантера, КЕ	1,75-2	
	Тарга Супер, КЕ	2-3	
	Ачіба 50 ЕС, КЕ	2-3	
	Центуріон, КЕ +	0,4-0,8 +	-„- незалежно від фази

	ПАР Аміго	1,2-2,4	розвитку культури

Примітки:
- норми препаратів уточнюються спеціалістами захисту рослин з урахуванням фітосанітарного стану посіву та погодних умов. За сухої жаркої погоди і низької вологості, посходові гербіциди вносити після 17-ої години, а норму знижувати на 10-15 %;
- кратність внесення по сходах культури гербіцидів та їх сумішей визначається появою нової хвилі бур'янів.

Соняшник. Найпоширенішими засмічувачами посівів соняшника є: з двосім'ядольних малорічних – лобода біла, види щириці, курай, амброзія полинолиста, гірчак березкоподібний; з багаторічних – осоти рожевий та жовтий, молочай, березка польова. Односім'ядольні однорічні представлені плоскухою звичайною, мишіями сизим і зеленим, а багаторічні – пирієм повзучим, гумаєм.

1	2	3	4
Однорічні злакові та деякі двосім'ядольні	Фронтьєр Оптіма, КЕ	0,8-1,4 (максимальна норма на грунтах із вімстом гумусу понад 3,5 %)	Обприскування ґрунту після висівання, але до появи сходів культури
	Трифлурекс, КЕ	2-5	Обприскування ґрунту з негайним загортанням до сівби, під час сівби або до сходів культури
	Стомп 330, КЕ	3-6	Обприскування ґрунту до появи сходів культури
	Примекстра TZ Голд 500 SC, КС	4,5	Обприскування ґрунту до, під час або після висівання, але до появи сходів культури
	Астрел Макс, СЕ	2,8-3,5	
	Рейсер, КЕ	2-3	
	Дуал Голд 960 ЕС, КЕ	1-1,6	
	Ланкастер (піонер 900, сахара, герб 900, екстрем, харнес, олрайт, кратос), КЕ	1,5-3	

	Тайфун, КЕ	1,6-2,6	- до посіву або до появи сходів культури (у зоні недостатнього зволоження – із загортанням)
	Аватар, сапфир, КЕ	1,5-3	
	Пропоніт 720, КЕ	2-3	Обприскування ґрунту до появи сходів культури
	Євро-Лайтнінг, РК	1-1,2	Обприскування у фазі 4 листків у культури (сорти соняшнику стійки до імідазолінонів)
Однорічні та багаторічні двосім'ядольні	Експрес 75, ВГ + ПАР Тренд	50 г/га + 200 мл/га	Обприскування посівів у період вегетації у фазу 2-8 листків культури (гібриди соняшнику стійки до трибенурону)
	Грізний Експерт, ВГ + ПАР Талант	25-50 г/га + 200 мл	
1	2	3	4
Однорічні двосім'ядольні та деякі злакові	Гезагард 500 FW (гезо, грінфорт ПМ 500, капрал, нельсон, промекс, рейтар), КС	2-4	Обприскування грунту до сівби, під час сівби або до сходів культури
	Промет (прометрекс), КС	3	
	Командир, КЕ	0,1-0,15	- до появи сходів культури
Одно- та багаторічні злакові	Норвел, КЕ	1-3	Обприскування у фазі 2-4 листків однорічних бур'янів та за висоти багаторічних 10-15 см
Однорічні злакові	Агіл (шогун), КЕ	0,6-0,8	Обприскування вегетуючої культури
	Пантера (лемур, ритм), КЕ	1-1,25	Обприскування у фазу 2-4 листків у бур'янів (незалежно від фази розвитку культури)
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	
	Блейд (дарвін, ньюпорт, шквал), КЕ	0,4-0,8	
	Штефодим, КЕ + ПАР Ріпо	0,5+0,5	
	Оберіг, КЕ	0,6-0,9	
	Центуріон (топланц 240, центор, цетодим), КЕ + ПАР	0,2-0,4 + 0,6-1,2	

	Аміго (атом, стаф, трейд, фосфір, самфаст)		
	Стратос Ультра, КЕ + ПАР Метолат	1-1,5 + 1-1,5	
	Стилет, КЕ	0,4-0,8	Обприскування за висоти бур’янів 3-5 см (незалежно від фази розвитку культури)
Багаторічні злакові	Агіл (шогун), КЕ	1-1,2	Обприскування за висоти бур’янів 10-15 см (незалежно від фази розвитку культури)
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	
	Пантера (лемур, ритм), КЕ	1,75-2	
	Ньюпорт, шквал, КЕ	0,8-1,2	
1 -„-	2	3	4 -”-
	Стратос Ультра, КЕ + ПАР Метолат	2-2,5 + 2-2,5	
	Блейд, дарвін, стилет, шедов, КЕ	1,4-1,8	
	Центуріон (топланц 240, центор), КЕ + ПАР Аміго (стаф, трейд, самфаст)	0,4-0,8 + 1,2-2,4	
	Цетодим, КЕ + ПАР Фосфір	0,4-0,7 + 1,2-2,1	
	Штефодим, КЕ + ПАР Ріпо	0,8+ 0,8	
	Оберіг, КЕ	1,0-1,5	
Однорічні та багаторічні злакові та двосім’ядольні	Аргумент Форте 500 SL, РК	1,5-3	Обприскування вегетуючих бур’янів весною за 2 тижні до висівання (до обприскування виключити всі механічні обробки, крім ранньовесняного закриття вологи)
	Клінік (напалм, суперклін 480), РК	2-5	
	Тест, ВГ	1-2	
	Гліфовіт, РК	2-6	
	Раундап Екстра, РК	2-3,5	Обприскування вегетуючих бур’янів восени після збирання попередника
	Аргумент Форте 500 SL, РК, тотал К, РК	2-4	
	Аргумент, РК	2-6	

	Напалм, РК	4-6	Обприскування вегетуючих бур'янів восени після збирання попередника
Багаторічні злакові та двосім'ядольні	Гліфоган (гліфоголд, директор, клінік, суперклін 480), РК	4-6	

Картопля. Внаслідок застосування спрощеної агротехніки, через порушення системи сівозміни, внесення неперепрілого гною відбувається помітне збільшення засміченості посадок картоплі двосім'ядольними та злаковими однорічними, а також багаторічними бур'янами, що вимагає застосування хімічних засобів боротьби.

1	2	3	4
Однорічні двосім'ядольні та злакові	Зенкор Ліквід SC, КС	0,5-1,5	Обприскування ґрунту до появи сходів культури
	Метризан, ВГ	0,5-1,5	
	Гезагард 500 FW (грінфорт ПМ 500), КС	3-4	
1	2	3	4
-„-	Примекстра TZ Голд 500 SC, КС	4,5	Обприскування ґрунту до висаджування, під час висаджування або після, але до появи сходів культури
Однорічні двосім'ядольні	Агрітокс, РК	0,9-1,7	Обприскування ґрунту до сходів культури
Однорічні та деякі багатирічні двосім'ядольні	Рейтар, нельсон, КС	3-4	Обприскування ґрунту до висаджування, під час висаджування або після, але до появи сходів культури
Однорічні злакові та деякі двосім'ядольні	Дуал Голд 960 ЕС, КЕ	1,6	-„-
	Фронтьер Оптіма, КЕ	0,8-1,4	Обприскування ґрунту до сходів культури (максимальна норма на грунтах з вмістом гумусу понад 3,5 %)
Однорічні і багаторічні злакові і двосім'ядольні	Тітус 25, ВГ (райфл 25) + ПАР Тренд 90 (200 мл/га)	50 г/га (30+20)	За висоти культури 10-25 см (можлива обробка в два строки: 1) 15-30 г/га за висоти культури 10-15 см; 2) 10-20 г/га через 8-10 днів)
	Крейсер, ВГ + ПАР Флокс (200 мл/га)	50 г/га	За висоти культури 10-25 см

Однорічні і багаторічні злакові, в т.ч. пирій повзучий	Тарга Супер, (ачіба 50 ЕС), КЕ	2-4	Обприскування у фазу 2-4 листків однорічних бур'янів та за висоти 10-15 см багаторічних (незалежно від фази розвитку культури)
Однорічні злакові	Пантера, КЕ Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ Стратос Ультра, КЕ + ПАР Метолат Агіл (шогун), КЕ	1-1,5 0,5-1 1-1,5 + 1-1,5 0,6-0,9	Обприскування вегетуючої культури у фазі 2-4 листків бур'янів Обприскування культури по вегетації
Багаторічні злакові	Пантера, КЕ	1,75-2	Обприскування вегетуючої культури за висоти бур'янів 10-15 см
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	
	Стратос Ультра, КЕ + ПАР Метолат	2-2,5+ 2-2,5	
	Агіл (шогун), КЕ	1-1,2	
1	2	3	4
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Стомп 330, КЕ	5	Обприскування ґрунту після останнього підгортання до появи сходів культури
Однорічні та багаторічні злакові та двосім'ядольні	Аргумент (гліфоган, гліфоголд, директор, напалм, клінік, суперклін 480), РК	2-5	Обприскування по вегетуючих бур'янах весною за два тижні до посадки культури (до обприскування виключити всі механічні обробки крім ранньовесняного закриття вологи)
	Аргумент Форте 500 SL, РК	1,5-3	-"-
	Раундап Екстра, РК	2-3,5	
	Гліфовіт, РК	2-6	
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Аргумент (гліфоган, суперклін 480), РК	2	Обприскування за два дні до сходів культури Обприскування вегетуючих бур'янів восени після збирання попередника
	Раундап Макс, РК	2,4	
	Напалм, РК	4-6	

	Раундап Екстра, РК	2-3,5	-„-
	Аргумент Форте 500 SL, РК	2-4	
	Аргумент, РК	2-6	
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Гліфоган (гліфоголд, суперклін 480), РК	2-4	Обприскування вегетуючих бур'янів восени після збирання попередника -"-
	Клінік, РК	2	
Багаторічні злакові та двосім'ядольні	Гліфоган, (гліфоголд, клінік, суперклін 480), РК	4-6	
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Фелікс, ВГ	2-2,5	Обприскування по вегетуючих бур'янах весною за два тижні до посадки культури (до обприскування виключити всі механічні обробки, крім ранньовесняного закриття вологи)
Багаторічні злакові та двосім'ядольні	Фелікс, ВГ	2,5-3	

Овочеві культури. Засміченість посівів овочевих культур в основному має змішаний характер. З двосім'ядольних бур'янів поширені: лобода біла, види щириці, галінсога дрібноквіткова, гірчиця польова, редька дика, портулак городній, паслін чорний, курай, злинка канадська, жовтий осот городній, трибуланник непахучий, осоти рожевий і жовтий та ін. Односім'ядольні злакові представлені плоскухою звичайною, мишіями сизим та зеленим, свинорієм, гумаєм, пирієм повзучим. При підготовці площ під овочеві культури для знищення однорічних та багаторічних бур'янів можна застосовувати неселективні гербіциди на базі гліфосату.

1	2	3	4
Однорічні та багаторічні злакові та двосім'ядольні	Аргумент (гліфоган, гліфоголд, директор, клінік, напалм, суперклін 480), РК	2-5	Обприскування по вегетуючих бур'янів навесні за два тижні до висівання або посадки культури (до обприскування виключити всі механічні обробки, крім ранньовесняного закриття вологи)
	Аргумент Форте 500SL, РК	1,5-3	
	Раундап Екстра, РК	2-3,5	
	Гліфовіт, РК	2-6	
	Раундап Екстра, РК	2-3,5	Обприскування вегетуючих бур'янів восени після збирання попередника
	Аргумент Форте 500 SL, РК	2-4	

	Гліфовіт, РК	2-6	Обприскування вегетуючих бур'янів восени після збирання попередника
	Напалм, РК	4-6	
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Гліфоган (гліфоголд, директор, суперклін 480), РК	2-4	
	Клінік, РК	2	
Багаторічні злакові та двосім'ядольні	Гліфоган (гліфоголд, директор, клінік, суперклін 480), РК	4-6	Обприскування вегетуючих бур'янів восени після збирання попередника
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Фелікс, ВГ	2-2,5	Обприскування по вегетуючих бур'янах весною за два тижні до посадки культури (до обприскування виключити всі механічні обробки, крім ранньовесняного закриття вологи)
Багаторічні злакові та двосім'ядольні	Фелікс, ВГ	2,5-3	

Капуста білоголова

1	2	3	4
Однорічні злакові та деякі двосім'ядольні	Дуал Голд 960, ЕС, КЕ	1,6	Обприскування ґрунту до висадки розсади
	Трифлурекс, КЕ	2-3	Обприскування ґрунту (з негайним загортанням) до висадження розсади
	Стомп 330, КЕ	3-6	Обприскування ґрунту до появи сходів або до висадження розсади
Однорічні та багаторічні дводольні	Лонтрел Гранд, ВГ	0,08-0,2	Обприскування вегетуючих бур'янів у фазі розетки (за висоти осотів 15-20 см) від фази 2 листків у культури
Однорічні злакові	Пантера, КЕ	1	Обприскування вегетуючої культури у фазі 3-5 листків бур'янів
	Агіл (шогун), КЕ	0,6-0,8	
	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	1-2	Обприскування вегетуючої культури, у фазі 2-4 листків бур'янів

	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	
Багаторічні злакові	Пантера, КЕ	1,5-2	Обприскування вегетуючої культури за висоти 10-15 см бур'янів
	Агіл (шогун), КЕ	1-1,2	
	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	2-3	
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	

Томати

1	2	3	4
Однорічні двосім'ядольні та злакові	Зенкор Ліквід SC, КС	0,3-0,5	**Томати безрозсадні** – обприскування у фазі 2-4 листків культури
	Антисапа Ліквід, ВГ	1	Обприскування ґрунту до сходів культури
	Зенкор Ліквід SC, КС	0,5-0,7	**Томати розсадні** – обприскування ґрунту до висадження розсади або через 15-20 днів після висаджування розсади у ґрунт
	Антисапа Ліквід, ВГ	1,4	Обприскування ґрунту до висадки культури
1	2	3	4
Однорічні злакові та деякі двосім'ядольні	Трифлурекс, КЕ	2-3	**Томати розсадні** – обприскування ґрунту з негайним загортанням до висаджування розсади
	Трифлурекс, КЕ	1-1,2	**Томати безрозсадні** – обприскування ґрунту з негайним загортанням до сівби або до сходів культури
	Дуал Голд 960 ЕС, КЕ	1,2	**Томати безрозсадні** – обприскування ґрунту до, під час, або після висівання, але до появи сходів культури
	Дуал Голд 960 ЕС, КЕ	1,6	**Томати розсадні** – обприскування грунту до висадки розсади
	Примекстра TZ Голд 500 SC, КС	4-4,5	
	Стомп 330, КЕ	3-6	Обприскування ґрунту до

			появи сходів культури або до висадки розсади
Однорічні та багаторічні злакові та двосім'ядольні	Тітус 25, ВГ (райфл 25) + ПАР Тренд 90 (200 мл/га)	50+50 г/га	**Томати безрозсадні** – перше обприскування у фазу 2-4 листків у культури, друге – по другій хвилі бур'янів через 7-10 днів
	Тітус 25, ВГ (райфл 25) + ПАР Тренд 90 (200 мл/га)	50+50 г/га	**Томати розсадні** – перше обприскування через 4-10 днів після висаджування розсади, друге – по другій хвилі бур'янів через 7-10 днів після попередньої обробки
Однорічні злакові	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	1-2	Обприскування посівів у фазі 1-2 справжніх листків культури або через 15-20 днів після висадження розсади
	Агіл (шогун), КЕ	0,6-0,8	Обприскування культури по вегетації бур'янів, незалежно від фази розвитку культури
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	
	Пантера, КЕ	1	- у фазі 3-5 листків бур'янів
1	2	3	4
Багаторічні злакові	Агіл (шогун), КЕ	1-1,2	Обприскування вегетуючої культури за висоти бур'янів 10-15 см
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	
	Пантера, КЕ	1,5-2	

Столові буряки

1	2	3	4
Однорічні двосім'ядольні та деякі злакові	Гол, КС	5	Обприскування посівів у фазі 2-4 справжніх листків культури
	Гол, КС	2 + 2+ 2	2 чи 3-кратне обприскування, починаючи з фази сім'ядолей у бур'янів, наступні – з інтервалом 8-10 днів між обробками
Однорічні злакові	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	1-2	Обприскування вегетуючої культури у фазі 2-4 листків бур'янів

	*Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,2-0,4 + 0,6-1,2	Обприскування вегетуючої культури у фазі 2-4 листків бур'янів
Багаторічні злакові	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	2-3	Обприскування вегетуючої культури за висоти бур'янів 10-20 см незалежно від фази розвитку культури
	*Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,4-0,8 + 1,2-2,4	

* Забороняється реалізація столових буряків у стадії пучкової стиглості

Морква

1	2	3	4
Однорічні двосім'ядольні та злакові	Гезагард 500 FW, КС (грінфорт ПМ 500, КС)	2-3	Обприскування грунту до сівби, до сходів, або в фазі 1-2 справжніх листків культури
	Промет, КС	2	-„-
	Зенкор Ліквід SC, КС	0,3-0,5	Обприскування у фазу олівця культури
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Стомп 330, КЕ	3-6	Обприскування грунту до сходів культури
	Рейсер, КЕ	2-3	
Однорічні злакові	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	1-2	Обприскування вегетуючої культури у фазі 2-4 листків
1	2	3	4
-„-	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	бур'янів
Багаторічні злакові	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	2-3	Обприскування вегетуючої культури за висоти бур'янів 10-15 см
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	

Огірки

1	2	3	4
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Трифлурекс, КЕ	0,9-1,2	Обприскування ґрунту з негайним загортанням за 15 днів до сівби культури
Однорічні злакові	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	1-2	Обприскування посівів у фазі 1-2 справжніх листків культури
	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	Обприскування вегетуючої культури у фазі 2-4 листків бур'янів

Багаторічні злакові	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	Обприскування вегетуючої культури за висоти бур’янів 10-15 см

Цибуля

1	2	3	4
Однорічні злакові та двосім’ядольні (в насіннєвих посівах)	Трифлурекс, КЕ	3-4	Обприскування ґрунту з негайним загортанням до сівби
Однорічні злакові та двосім’ядольні (цибуля ріпка)	Стомп 330, КЕ	2,5-4,5	Обприскування ґрунту до сходів культури
Однорічні та багаторічні злакові та двосім’ядольні	Реглон Супер 150 SL, РК	2-4	Обприскування грунту до сходів культури
Однорічні двосім’ядольні (крім цибулі «на перо»)	Гоал 2 Е, КЕ	0,2 + 0,3 + 0,5	Перше обприскування посіву в фазі 1 листка культури, подальші – по мірі з’явлення бур’янів з інтервалом 7-10 днів
1	2	3	4
-„-	Старане Преміум 330 ЕС, КЕ	0,3-0,5	Обприскування у фазі 1-2 справжніх листків культури
Однорічні злакові (цибуля на «перо», ріпка)	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	0,5-1	Обприскування вегетуючої культури у фазі 2-4 листків бур’янів
Однорічні злакові (цибуля всіх генерацій, крім цибулі «на перо»)	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	1-2	
	Пантера, КЕ	1	Обприскування вегетуючої культури (у фазі 3-5 листків бур’янів)
	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,2-0,4 + 0,6-1,2	Обприскування культури з фази 2-4 листків бур’янів (незалежно від фази розвитку культури)
	Топланц 240, КЕ + ПАР Стаф	0,2-0,4 + 0,6-1,2	
	Агіл (шогун), КЕ	0,6-0,8	Обприскування культури по вегетації

Багаторічні злакові (цибуля на «перо», ріпка)	Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ	1-2	Обприскування вегетуючої культури за висоти бур'янів 10-15 см
Багаторічні злакові (цибуля всіх генерацій, крім цибулі на «перо»)	Ачіба 50 ЕС (тарга Супер), КЕ	2-3	Обприскування посівів за висоти бур'янів 10-15 см (незалежно від фази розвитку культури)
	Пантера, КЕ	1,5-2	
	Агіл (шогун), КЕ	1-1,2	
	Центуріон, КЕ + ПАР Аміго	0,4-0,8 + 1,2-2,4	
	Топланц 240, КЕ + ПАР Стаф	0,4-0,8 + 1,2-2,4	

Часник

1	2	3	4
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Трифлурекс, КЕ	2-3	Обприскування ґрунту з негайним загортанням до сівби навесні або восени (для озимих сортів). Забороняється реалізація в зеленому вигляді
	Стомп 330, КЕ	3-6	Обприскування ґрунту до сходів культури

Баклажани, перець салатний

1	2	3	4
Однорічні злакові та двосім'ядольні	Трифлурекс, КЕ	1,8	Обприскування ґрунту (з негайним загортанням) до висадження розсади

Петрушка

1	2	3	4
Однорічні двосім'ядольні та злакові (петрушка коренева)	Стомп 330, КЕ	2,5-4,5	Обприскування ґрунту до сходів культури (протягом 2-3 діб після сівби)

Коріандр

1	2	3	4

Однорічні двосім’ядольні та злакові	Гезагард 500 FW (грінфорт ПМ 500, клінер, селефіт), КС	3-4	Обприскування ґрунту до сходів культури або у фазі 2-3 справжніх листків культури
	Трифлурекс, КЕ	6	Обприскування ґрунту з негайним загортанням до висівання, після висівання але до появи сходів культури

ЗАСОБИ ЗАХИСТУ РОСЛИН, ДОЗВОЛЕНІ ДЛЯ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ У 2022 РОЦІ

Назва препарату, діюча речовина, фірма-виробник	Норма витрати препарату	Культура	Шкідливий організм	Спосіб, строк обробки, обмеження	Строк останньої обробки (в днях до збирання врожаю)	Максимальна кратність обробки
1	2	3	4	5	6	7
Інсектициди (для боротьби з шкідниками) Високотоксичні препарати. Працювати в захисному одязі в безвітряну погоду, за t° не вище 24° С. Після роботи вимити обличчя, руки						
Актара 25 WG, ВГ (тіаметоксам 250 г/кг), ф. «Сингента», Швейцарія	1,4 г на 10 л води на 1 сотку	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації з нормою витрати робочої рідини 4 л на сотку	20	2
	0,6-0,8 г на 3 л води	Томати, перець солодкий, баклажани	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації з нормою витрати робочої рідини 3 л на сотку	20	2
	0,6-0,8 г на 3 л води	Капуста	Попелиці		20	2
	6 г на 300 мл води на 30 кг бульб	Картопля	Колорадський жук, грунтові шкідники	Обробка бульб перед висаджуванням	20	1
Актеллік 500 ЕС, КЕ (піриміфос-метил, 500 г/кг) ф. Сингента, Швейцарія	6 мл на 3 л води на 1 сотку	Суниці	Пильщики, сунична листовійка, жуки (довгоносики, скосарі)	Обприскування в період вегетації (до цвітіння та після збирання врожаю)	20	2
	12 мл на 10 л води	Черешня	Вишнева попелиця, вишнева муха	Обприскування в період вегетації. Витрата робочої рідини: 2 л – на молоде дерево, 2-5 л – на дерево середнього віку, 5 л – на доросле дерево	20	1
Армада, ТН (імідаклоприд, 140 г/л + пенсикурон, 150 г/л) ТОВ «Компанія Агрохімічні технології», Україна, виробник ф.	10 мл на 90 мл води витрата робочого розчину –100-200 мл/10 кг бульб	Картопля	Дротяники, несправжні дротяники, личинки хрущів та колорадського жука, цикадки, попелиці, трипси, ризоктоніоз	Обробка бульб перед висаджуванням	-	1

«Цзянсу Інстітьют оф Екомонес», Китай						
1	2	3	4	5	6	7
Бомбардир Аква, РК (імідаклоприд, 200 г/кг); ТОВ „Сидера-Агро”, ТОВ «Сімейний Сад», Україна, виробники-ф. «Хангжоу Руїджанг Кемікал Ко. Лтд», ТОВ «Чайна Нешинел Компліт Інжинірінг Корпорейшн», «Жеджіанг Дайо Кемікал Індастріал Ко. ЛТД», «Шанхай Агрочайна Інтернешинел Трейд Ко. Лтд», Китай	2 мл на 5 л води на сотку	Картопля, томати, баклажани	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	1
Вантекс, Мк.с. (гаммацигалотрин, 60 г/л), ф. «Кемінова А/С», Данія	0,7 мл/4 л води/100 м^2	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	1
Дантоп 50, ВГ (клотіанідин, 500 г/л) Ф.«Сумітомо Кемікал Агро Юроп С.А.С.» Франція	0,35 г на 3-5 л води на сотку	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	2
Еліт Хантер, РК (імідоклоприд 200 г/л) ТОВ «АгроМаксі», Україна Виробники – ф. «Мост», Китай,	1,5-2,5 мл на 5 л води	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	2

«Трастчем Ко Лтд», Китай						
1	2	3	4	5	6	7
Енжіо 247 SC, КС (лямбда-цигалотрин, 106 г/л + тіаметоксам, 141 г/л). Ф.Сингента, Швейцарія	1,8 мл на 5 л води на сотку	Картопля, томати	Колорадський жук, велика картопляна попелиця	Обприскування в період вегетації	20	2
	1,8 мл на 5 л води на сотку	Цибуля	Цибулева муха, трипси	Обприскування в період вегетації	14	2
	1,8 мл на 5 л води на сотку	Капуста	Капустяна совка, капустяний та ріпковий білани, капустяна попелиця, капустяна міль	Обприскування в період вегетації	14	2
	1,8 мл на 5 л води; 2 л розчину – на молоде дерево, 2-5 л – на дерево середнього віку, 5 л – на старе дерево	Яблуня	Сірий бруньковий довгоносик (брунькоїд), казарка, букарка, яблуневий квіткоїд, яблуневий трач, яблунева зелена попелиця	Обприскування в період вегетації	20	2
Зеніт, **РК** (імідаклоприд, 200 г/л) ТОВ „Хімагромаркетинг”, Україна, виробник ф.«Санрайз Кемікалз Ко.Лтд.» Китай	2,5 мл на 3-5 л води	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	1
Канонір, ВГ (імідоклоприд 700г/кг), ТОВ «Агрохімічні технології», Україна, виробник Китай	0,45-0,50 г на 8 л води на сотку	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	1
	0,45-0,50 г на 8 л води на сотку	Томати	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	15	1
Карате Зеон 050 CS, СК (лямбда-цигалотрин, 50 г/л) Ф.Сингента, Швейцарія	4 мл на 10 л води	Яблуня	Плодожерка, листовійки, попелиці	Обприскування в період вегетації 6-8 дерев віком до 5 років або 3-4 – понад 5 років	14	2
	2 мл на 3-5 л води	Цибуля	Цибулева муха	Обприскування в період вегетації	10	3
Кораген 20, КС (хлорантраниліпрол, 200 г/л) ф.«Дюпон Інтернешнл	0,5-0,6 мл на 3-5 л води на 1 сотку	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	2

Оперейшнз Сарл», Швейцарія						
1	2	3	4	5	6	7
Корсар, ВГ (імідоклоприд 700г/кг), ТОВ «Агроконсалт Україна», виробник Китай	0,5 г на 0,01 га	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	1
	0,45-0,5	Томати	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	15	1
Люфокс 105 ЕС, к.е. (феноксикарб, 75 г/кг + люфенурон, 30 г/л), ф. Сингента, Швейцарія	10 мл на сотку на 10 л води	Яблуня	Плодожерка, листовійки, кліщі, щитівки	Обприскування в період вегетації. Витрати робочої рідини: 2 л – на молоде дерево, 2-5 л – на дерево середнього віку, 5 л – на старе дерево	30	2
	10 мл на сотку на 10 л води	Груша	Яблунева плодожерка, грушева плодожерка, грушева медяниця, щитівки, кліщі		30	2
	10 мл на сотку на 10 л води	Виноградники	Гронова листовійка 1 генерації	Обприскування в період вегетації	30	2
	5 мл на сотку на 10 л води	Виноградники	Гронова листовійка 2-3 генерації	Обприскування в період вегетації	30	2
Моспілан, ВП (ацетаміприд, 200 г/кг) Ф. «Ніппон Сода Ко. Лтд», Японія	0,5 г на 3-4 л води	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	35	1
Оперкот, ЗП (лямбда-цигалотрин, 50 г/кг) ПП „Хімагро-маркетинг”, Україна, Виробник ф. «Санрайз Кемікал Ко. Лтд», Китай	1,5 г на 10 л води	Капуста	Білани, совки, блішки, попелиці	Обприскування в період вегетації	20	1
Препарат 30-Д, к.е. (рослинна (ріпакова) олія, 830 мл/л), ТОВ „Агропромніка”, Україна	300-400 мл на 20 л води з витратою робочого розчину: молоді дерева – 3 л на дерево, дерева середнього	Яблуня, груша, черешня	Комплекс зимуючих шкідників (попелиці, яблунева листоблішка, щитівки і несправжні щитівки, червоний бурий	Обприскування в період вегетації	-	1

	віку – 3-8 л на дерево, старі дерева – 8-10 л на дерево		плодовий кліщ, листовійки)			
1	2	3	4	5	6	7
Ратибор Біо, РК (імідаклоприд, 200 г/л) ТОВ «Презенс Технолоджи», Україна. Виробник «Женджіанг Агрін Ко. Лтд.», Китай	2-2,5 мл на 3-5 л води	Томати, баклажани	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	15	1
	3 мл на 0,01 га	Цибуля	Цибулева муха	Обприскування в період вегетації	20	1
	1,5-2,0 мл на 3-5л води	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	1
Рубус Протект, ВГ, (імідаклоприд, 700 г/кг) ТОВ «СидераАгро», Тов Сімейний Сад», Україна, виробник Китай	0,7 г на 10 л води	Яблуня, груша	Яблунева плодожерка, листовійки, попелиці	Обприскування в період вегетації. Витрати робочої рідини 10 л на 6-8 дерев віком до 5 років або на 3- 4 дерева віком понад 5 років	30	2
	0,45-0,5 г/5 л води на 1 сотку	Томати, баклажани	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	15	1
	0,45-0,5 г/5 л води на 1 сотку	Картопля	Колорадський жук	Обприскування в період вегетації	20	1
Санмайт, ЗП, (піридабен, 200 г/кг), ф. «Ніссан Кемікал Корпорейшн», Японія	5-9 г на 0,01 га	Яблуня	Кліщі	Обприскування в період вегетації	20	1
Таурус, ЗП (піридабен, 200 г/кг), ТОВ «Хімагромарке тинг», Україна, виробник – ф. «Зібо Меітіан Пестисайд Ко. Лтд.», Китай	6-9 г на 10 л води	Яблуня	Кліщі	Обприскування в період вегетації	20	1
Тирана, КС (імідаклоприд, 280 г/л +тіабендазол, 80 г/л), ТОВ	5-7 мл на 10 кг бульб	Картопля	Дротяники, несправжні дротяники, личинки пластинчатовусих,	Обробка бульб перед висаджуванням	-	1

«Сидера-Агро», ТОВ «Сімейний Сад», Україна, Китай			колорадський жук, попелиці, ризоктоніоз, звичайна парша			
1	2	3	4	5	6	7
Фунгіциди (для боротьби з хворобами рослин). Середньотоксичні препарати. Працювати в захисному одязі у безвітряну погоду. Після роботи вимити з милом обличчя, руки						
Ацидан, ЗП (металаксил, 80 г/кг + манкоцеб, 640 г/кг), ТОВ «Хімагромаркетинг», Україна, виробник - ф. «Жеджианг Хебен Пестисайденд Кемікалс Ко. Лтд», Китай	25 г на 5 л води на 1 сотку	Картопля	Фітофтороз, суха плямистість	Обприскування в період вегетації	20	3
	25 г на 5 л води на 1 сотку	Томати	Фітофтороз, суха плямистість	Обприскування в період вегетації	14	3
Дітан М-45, ЗП (манкоцеб, 800 г/л). Ф. Доу АгроСайєн-сис, Австрія	20 г на 5 л води на сотку	Картопля, томати	Фітофтороз, альтернаріоз	Обприскування вегетуючих рослин	20	3
Енергодар, РК (пропамокарб гідрохлорид, 530 г/л + фосетил алюмінію, 310 г/л), ТОВ «Компанія «Укравіт», Україна, виробник – ТОВ «Фабрика агрохімікатів », Україна	3,0– 6,0 мл/2 л води/м^2 (обприскування ґрунту)	Огірки закритого ґрунту, томати	Чорна ніжка, фузаріозне в‘янення, несправжня борошниста роса, пліснявіння насіння, коренева гниль, антракноз, борошниста роса, бура плямистість, альтернаріоз, фітофтороз	Полив ґрунту після висівання насіння чи висаджування розсади		2
Квадріс Топ 325, КС (азоксистробін, 200 г/л+ дифеноконазол, 125 г/л). Ф. «Сингента», Швейцарія	8 мл на 5 л води на сотку	Томати	Фітофтороз, альтернаріоз	Обприскування в період вегетації	14	3
	8 мл на 5 л води на сотку	Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз	Обприскування в період вегетації	14	3
Кумир, КС, (крезоксимметил, 100 г/л +дифенокона зол, 200 г/л),	3 мл /100 кв.м	Яблуня	Парша, борошниста роса	Обприскування в період вегетації	20	2

ТОВ «Рекорд Агро», Україна, ТОВ Фабрика агрохімікатів						
1	2	3	4	5	6	7
Купроксат, КС (сульфат міді триосновний, 345 г/л). Ф. «Нуфарм ГмбХ енд Ко.КГ», Австрія	50 мл на 10 л води на сотку	Яблуня	Парша	Обприскування вегетуючих рослин. Витрата: 10 л робочого розчину на 6-8 дерев віком до 5 років або на 3-4 дерева віком понад 5 років	15	5
	30-50 мл на 3-5 л води на 1сотку	Томати	Фітофтороз	Обприскування вегетуючих рослин. Норма витрати робочого розчину 3-5 л на 100 кв.м	8	4
	30-50 мл на 3-5 л води на 1сотку	Картопля	Фітофтороз		20	4
Максим 025 FS, ТН (флудіоксоніл, 25 г/л) Ф. «Сингента», Швейцарія	7,5 мл на 10 кг бульб	Картопля насіннєва	Суха гниль, ризоктоніоз, звичайна парша, фомоз	Обробка бульб суспензією препарату перед висаджуванням	-	-
	7,5 мл на 3-5 л води на сотку	Газонні трави	Комплекс хвороб	Обприскування в період вегетації	-	3
Метеор, ЗП (гідроокис міді, 770 г/кг) ТОВ «Хімагромаркетинг», Україна, виробник ф. «Санрайз Агрокемікал Ко Лтд.», Китай	25 г	Томати	Комплекс збудників захворювань	Обприскування в період вегетації	14	4
Пенкоцеб, ЗП (манкоцеб, 800 г/кг). «ЮПЛ ЮРЕП ЛТД», Велика Британія, виробник - ф. «Церексагрі», Нідерланди	40 г на 10 л води на 2 сотки	Картопля	Фітофтороз, макроспоріоз	Обприскування в період вегетації	20	3

Ридоміл Голд МЦ 68 WG, ВГ (металаксил-М, 40 г/кг + манкоцеб, 640 г/кг). Ф. «Сингента», Швейцарія	25 г на 8-10 л води на сотку	Виноградники	Мільдью	Обприскування в період вегетації	25	3
	25 г на 5-6 л води на сотку	Огірки	Пероноспороз	Обприскування в період вегетації	10	3
	25 г на 5 л води на сотку	Картопля, томати	Фітофтороз	Обприскування в період вегетації	14	3
	25 г на 4-5 л води на сотку	Цибуля (крім на перо)	Пероноспороз	Обприскування в період вегетації	30	3
1	2	3	4	5	6	7
Світч 62,5 WG, ВГ. (ципродиніл, 375 г/кг + флудіоксоніл, 250 г/кг). Ф. Сингента, Швейцарія	7,5-10 г на 10 л води	Груша, яблуня, персик, черешня, абрикос, слива	Хвороби плодів при їх зберіганні у сховищах	Обприскування в період вегетації з нормою витрати робочої рідини: молоді дерева – 2 л/дерево, дерева середнього віку 2-5 л/дерево, старі дерева 5 л/дерево	15	1
	7,5-10 г на 10 л води	Абрикос, персик, слива, черешня, груша	Моніліоз, сиза пліснява, гниль, фузаріозна гниль, альтернаріоз, сіра гниль		20	2
	7,5-10 г на 10 л води 0,5 л/кущ	Троянди відкритого та закритого грунту	Фузаріозна, альтернаріозна та сіра гнилі	Обприскування в період вегетації	15	2
	7,5-10 г/100 м^2 на 5 л води	Томати, огірки відкритого та закритого грунту	Хвороби плодів при їх зберіганні (альтернаріоз, антракноз, мокра та сіра гнилі, фузаріоз)	Обприскування в період вегетації	10	2
	7,5-10 г на 3 л води на сотку	Суниці	Біла і бура плямистості листя, борошниста роса, сіра гниль ягід	Обприскування в період вегетації: перше перед цвітінням, друге – після масового цвітіння	7	2
Скор 250 ЕС, к.е. (дифеноконазол, 250 г/л). Ф. «Сингента», Швейцарія	1,5-2 мл на 10 л води на дерево	Яблуня, груша	Парша, борошниста роса	Перше обприскування – перед початком цвітіння, друге – відразу після цвітіння, третє – через 18-24 дні після другої обробки	20 30	3 3

	5 мл на 5 л води на одну сотку	Томати	Фітофтороз, альтернаріоз	Обприскування вегетуючих рослин	14	3
	-„-	Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз	-„-	14	2
Стробі, ВГ, (крезоксим-метил, 500 г/кг). Ф.БАСФ СЕ, Німеччина	2 г на 10 л води	Яблуня (ранньостиглі сорти)	Парша, борошниста роса	Обприскування вегетуючих рослин	30	3
	3 г на 10 л води	Виноградники	Мільдью, оїдіум	-„-	50	3
Топаз 100 ЕС, к.е. (пенконазол, 100 г/л) Ф. «Сингента», Швейцарія	6-8 мл на 10 л води	Огірки закритого грунту	Борошниста роса	Обприскування в період вегетації	3	3
	10 мл на 10 л води на сотку	Огірки відкритого грунту	Борошниста роса	Обприскування в період вегетації	20	2
1	2	3	4	5	6	7
-„-	10-15 мл на 10 л води	Яблуня	Борошниста роса	Обприскування в період вегетації	20	4
	8-15 мл на 10 л води	Чорна смородина	Борошниста роса	Обприскування в період вегетації	20	4
Фітал, РК (фосфід алюмінію, 570 г/л + фосфориста кислота. 80 г/л). ПП «Кемілайн Агро», Україна	20 мл в 5 л води на сотку	Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз, макроспоріоз	Обприскування в період вегетації	50	3
	-„-	Томати	-„-	-„-	20	3
	-„-	Цибуля ріпка	Пероноспороз	-„-	40	3
ХОРУС 75 WG, ВГ (ципродініл, 750 г/кг) ф.«Сингента», Швейцарія	2,5-3 г на 10 л води	Вишня, черешня	Моніліоз, кокомікоз, клястероспоріоз	Обприскування в період вегетації до повного змочування листя	30	3
	2-3 г на 10 л води	Абрикос, персик, слива	Моніліоз, клястероспоріоз	-„-	30 30	3 4
	2,5-3 г на 10 л води	Яблуня, груша	Моніліоз	-„-	30	4
	6 г на 5 л води на сотку	Суниці	Борошниста роса, біла і бура плямистості, сіра гниль	Обприскування до цвітіння	7	1
	3 г на 5 л води на сотку	Суниці	-„-	Обприскування після цвітіння	7	1
	6 г на 5 л води на сотку	Виноградники	Оїдіум, мільдью, сіра гниль	Обприскування в період вегетації	7	3
	6 г на 3-5 л води на сотку	Газонні трави	Плямистості листя	Обприскування в період	-	2

				вегетації		
Чемп Ультра DP, ВГ (міді гідроксид, 576 г/кг). Ф. «Нуфарм ГмбХ енд Ко.КГ», Австрія	15-20 г на 3-5 лводи на сотку	Томати	Альтернаріоз, фітофтороз, бактеріоз	Обприскування в період вегетації	14	4
Чемпіон, ЗП (гідроокис міді, 770 г/кг). Ф. «Нуфарм ГмбХ енд Ко.КГ», Австрія	20 г на 5 л води на сотку	Томати	Фітофтороз, рання суха плямистість, чорна бактеріальна плямистість	Обприскування культури при появі перших ознак хвороби з інтервалом 10-14 днів	14	4
1	2	3	4	5	6	7
Родентициди (для боротьби з мишоподібними гризунами) При роботі з родентицидами слід дотримуватись правил техніки безпеки						
Бромакем, ПР (бромадіолон, 0,05 г/кг (0,005 %) ТОВ „ТЕРАВІТА УКРАЇНА”, виробник – ф. «Дуокем д.о.о.», Сербія	20-30 г на 5 кв.м або 2-4 брикети на купі	Сільськогосп одарські угіддя та складські приміщення	Миші	Розкладання принад у місцях локалізації гризунів. Контролювати від 2 до 3 разів через 5-7 діб, при необхідності – повторне застосування	-	-
	50-100 г на 10 кв.м або 4-6 блоків на купі	Сільськогос подарські угіддя та складські приміщення	Пацюки		-	-
Талон RB, ГП (гранули) (Talon Pellets RB) (бродіфакум, 0,05 г/кг), ф. «Сингента», Швейцарія	20-50 г через 5-10 м залежно від чисельності гризунів	Склади, сховища, погреби, кормоцехи, господарські споруди, в умовах закритого ґрунту	Щури (звичайний, чорний)	Принади розміщують у місцях скупчення гризунів, які контролюють щотижня. У разі поїдання принади поповнюють	-	-
	5-15 г через 2-5 м залежно від чисельності гризунів		Миші (хатня, полівка звичайна)		-	-
Талон RB, ПБ (воскові брикети (Talon Wax blocks RB) (бродіфакум, 0,05 г/кг), ф. «Сингента», Швейцарія	20–60 г принади закріплюються у спеціальних контейнерах на відстані 10 м один від одного (за великої чисельності на відстані 5 м)	Склади, сховища, погреби, кормоцехи, господарські споруди, в умовах закритого ґрунту	Щури (звичайний, чорний)	Принади розміщують у місцях скупчення гризунів, які контролюють щотижня. У разі поїдання принади поповнюють	-	-

	20 г принади закріплюються у спеціальних контейнерах на відстані 5 м один від одного (за великої чисельності на відстані 2 м)		Миші (хатня, полівка звичайна)		-	-
Шторм, 0,005 % воскові брикети, (флокумафен 0,005%). Ф.БАСФ Агро Б.В., Швейцарія	0,7 мл/100 м^3	Склади, сховища, закритий грунт	Хатня миша, полівка, щури	Розміщення поодиноких брикетів у місцях скупчення мишей чи щурів під укриттям або в нору (в місцях недоступним дітям та домашнім тваринам). У разі поїдання брикети поновлюють	-	-
1	2	3	4	5	6	7
Гербіциди (для боротьби з бур'янами) При застосуванні гербіцидів слід дотримуватись правил техніки безпеки						
Антисапа, ВГ (метрибузим, 700 г/кг), ТОВ «Компанія Укравіт», Україна, виробники – ТОВ «Фабрика агрохімікатів», Україна	10-15 г/0,01 га	Картопля	Однорічні двосім'ядольні та злакові бур'яни	Обприскування ґрунту до появи сходів культури, висаджування розсади	-	1
Гезагард 500 FW, КС (прометрин, 500 г/л), ф. Сингента, Швейцарія	30-40 мл на 5 л води на сотку	Картопля	Однорічні двосім'ядольні і злакові бур'яни	Обприскування ґрунту до появи сходів культури	30	1
	20-30 мл на 5 л води на сотку	Морква	-„-	Обприскування ґрунту до висівання, до сходів культури або у фазі 2-х справжніх листків культури	45	1

Гліфоган, РК (ізопропіламінна сіль гліфосату, 480 г/л, у кислотному еквіваленті – 360 г/л). ТОВ «АДАМА Україна», Україна, виробник – «АДАМА Аган ЛТД.», Ізраїль	40 мл в 10 л води на сотку	Плодові та виноградники, овочеві, квіти на насіння	Однорічні злакові та двосім'ядольні	Обприскування вегетуючих бур'янів навесні (за умови захисту культурних рослин)	-	1
	80 мл в 10 л води на сотку	-„-	Багаторічні злакові та двосім'ядольні	-„-	-	1
Гоал 2Е, КЕ (оксифлуорфен, 240 г/л). Ф. «Доу Агро-Саєнсіс ВмбХ», Австрія	5 мл на 6-8 л води на сотку	Цибуля	Однорічні двосім'ядольні бур'яни	Обприскування грунту до появи сходів або у фазі 1-2 листків культури. **Забороняється реалізація цибулі на «перо»**	-	1
Гольф, ВГ (дикамба, 365 г/кг + метсульфурон-метил, 300 г/кг). ТОВ «Компанія «Укравіт», Україна, виробник – ТОВ «Фабріка агрохімікатів», Україна	1,3-1,5 г на 5-10 л води на 0,01 га	Газонні трави	Однорічні і багаторічні двосім'ядольні бур'яни	Обприскування посівів від фази кущення до виходу в трубку	-	1
1	2	3	4	5	6	7
Дербі 175, КС (флорасулам, 75 г/л + флуметсулам, 100 г/л). Ф. «Доу Агро-Саєнсіс ВмбХ», Австрія	0,5-0,7 мл на 5 л води на сотку	Пшениця озима	Однорічні та багаторічні двосім'ядольні бур'яни	Обприскування від фази кущіння до фази прапорцевого листка культури включно	-	1
Дуал Голд 960 ЕС, к.е. (S-метолахлор, 960 г/л). Ф.Сингента, Швейцарія	12 мл на 3-5 л води на сотку	Томати безрозсадні	Однорічні злакові та двосім'ядольні бур'яни	Обприскування грунту до висівання, після висівання, але до появи сходів культури	-	1
	16 мл на 5 л води на сотку	Картопля	Однорічні злакові та деякі однорічні двосім'ядольні	Обприскування ґрунту після посадки до	-	1

			бур’яни	появи сходів культури або після нагортання гребенів до появи сходів		
	16 мл на 5 л води на сотку	Кавуни	-„-	Обприскування ґрунту до появи сходів культури	-	1
	16 мл на 5 л води на сотку	Томати, капуста розсадні	-„-	Обприскування ґрунту до висаджування розсади	-	1
Клінік, РК (ізопропіламінна сіль гліфосату, 480 г/л + ПАР Споднам 554), ф. Нуфарм ГмбХ енд Ко. КГ», Австрія	40-60 мл на 5 л води на сотку	Присадибні ділянки під посів та посадку овочевих культур, картоплі	Однорічні та багаторічні злакові і двосім’ядольні бур’яни	Обприскування вегетуючих бур’янів восени після збирання попередника (за висоти бур’янів 10-20 см та за три тижні до оранки)	-	1
Лінтур 70 WG, ВГ(тріасуль фурон, 41 г/кг + дикамба, 659 г/кг), ф. «Сингента», Швейцарія	1,2-1,5 г на 5 л води на 1 сотку	Газонні трави	Однорічні та багаторічні двосім’ядольні бур’яни	Обприскування посівів у фазі кущіння культури	-	1
1	2	3	4	5	6	7
Містраль, ВГ (метрибузин, 700 г/кг). ТОВ «АДАМА Україна», Україна, виробник – «АДАМА Аган ЛТД.», Ізраїль	15 г на 8 л води на 2 сотки	Томати безрозсадні	Однорічні двосім’ядольні та злакові бур’яни	Обприскування у фазі 2-4 листків культури	-	1
	22-28 г на 8 л води на 2 сотки	Томати розсадні	-„-	Обприскування ґрунту до висадки розсади	-	1
	10-30 г на 8 л води на 2 сотки	Картопля	-„-	Обприскування ґрунту до появи сходів	-	1

Пантера, КЕ (хізалофоп-П-тефурил, 40 г/л) ф. Кромптон (Юніроял Кемікал) Регістрейшн Лімітед», Велика Британія	10 мл на 4-5 л води на сотку	Буряки цукрові, капуста пізня, томати (розсадні та безрозсадні), картопля	Однорічні злакові	Обприскування в період вегетації культури (у фазі 3-4 листків бур'янів)	-	1
	15-20 мл на 4-5 л води на сотку		Багаторічні злакові	Обприскування в період вегетації культури (за висоти бур'янів 10-15 см)	-	1
Старане Преміум 330 ЕС, КЕ (флуроксипір, 330 г/л) Ф. Доу Агро-Сайєнсиз ВмбХ, Австрія	3-5 мл на сотку	Озимі та ярі пшениця, ячмінь	Однорічні (в т.ч. підмаренник чіпкий та багаторічні, в т.ч. березка польова), двосім'ядольні	Обприскування в період вегетації від фази 2-х листків до закінчення фази прапорцевого листка культури	-	1
	5-6 мл на сотку	Кукурудза	-„-	Обприскування посіві у фазу 3-7 листків у культури	-	1
Фюзілад Форте 150 ЕС, КЕ (флуазіфоп-П-бутіл, 150 г/л). Ф. Сингента, Швейцарія	10 мл в 5 л води на сотку	Буряки цукрові, морква, цибуля всіх генерацій, огірки, томати, картопля, капуста, виноградники	Однорічні злакові	Обприскування культур у фазі 2-4 листків бур'янів	-	1
	20 мл в 5 л води на сотку	-„-	Багаторічні злакові	Обприскування по вегетуючій культурі (за висоти бур'янів 10-15 см)	-	1
Чистопол, РК (ізопропіламінна сіль гліфосату, 480 г/л) ТОВ «Презенс Технолоджи»,	40 мл на 5 л води на сотку	Площі, призначені під посів овочевих, картоплі	Однорічні злакові та дводольні	Обприскування вегетуючих бур'янів восени після збирання попередника	-	1
1	2	3	4	5	6	7
Україна. Виробник Китай	80 мл на 5 л води на сотку	Площі, призначені під посів овочевих, картоплі	Багаторічні злакові та дводольні	-„-	-	1

	40 мл на 5 л води на сотку	Пари	Однорічні злакові та дводольні	Обприскування бур‘янів у період їх активного росту	-	1
	80 мл на 5 л води на сотку	Пари	Багаторічні злакові та дводольні	-„-	-	1
Шедов, КЕ (клетодим, 120 г/л). Ф. «Аріста ЛайфСайенс С.А.С.», Франція	15 мл на 10 л води (на 250 кв.м)	Картопля	Однорічні злакові	Обприскування ділянок за висоти бур’янів 3-5 см (незалежно від фази розвитку культури	-	1
	35-40 мл на 10 л води (на 250 кв.м)	Картопля	Багаторічні злакові	Обприскування ділянок за висоти бур’янів 15-20 см (незалежно від фази розвитку культури	-	1

РЕГУЛЯТОРИ РОСТУ РОСЛИН (для підвищення урожайності), ДОЗВОЛЕНІ ДЛЯ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Назва препарату, діюча речовина	Норма витрати препарату	Культура	Спосіб, строк проведення, обмеження	Макс. кратність обробок
1	2	3	4	5
Агростимулін, в.с.р. (2,6-диметилпіридин-1-оксид, 25 г/л + емістим С, 1 г/л), ІБОНХ НАНУ, МНТЦ „Агробіотех”, ЗАТ „Високий врожай”, Україна	0,1 мл/кг	Пшениця озима, ячмінь ярий, соя, гречка, горох	Обробка насіння перед сівбою	1
	0,2 мл/кг	Люцерна, конюшина	-„-	1
	0,05 мл на сотку	Пшениця озима, ячмінь ярий, горох	Обприскування посівів під час вегетації	1
	0,1 мл на сотку	Ріпак, соя, гречка, люцерна, конюшина	-„-	1
Бетастимулін, в.с.р. (комплекс 2,6-диметилпіридин-1 оксиду з щавелевою кислотою – 50 г/л, Емістим С, 1 г/л), ІБОНХ НАНУ, МНТЦ „Агробіотех”, ЗАТ „Високий врожай”, Україна	0,2 мл/кг	Буряки цукрові	Обробка насіння перед сівбою (10 л робочого розчину)	1
	0,1 мл на сотку	-„-	Обприскування рослин	1
Вермистим Д, РК (фітогормони, гумінові і фульвокислоти, вітаміни, амінокислоти, специфічні білкові кислоти, мікроорганізми: молочнокислі бактерії Lactobacillus	0,06-0,08 л/кг	Зернові, зернобобові, ріпак, кукурудза	Обробка насіння	1
	0,06-0,1 л/100 м^2	Зернові, зернобобові, ріпак, кукурудза	Обприскування під час вегетації	2
	0,07-0,12 л/100 м^2	Цукрові буряки, соняшник, овочеві, картопля	Обприскування під час вегетації	2
1	2	3	4	5

plantarum – не менше $1,0x10^5$, Lactobacillus casei – не менше $1,0x10^4$, фототрофні бактерії Rhodopseudomonas palustris – не менше $1,0x10^4$, дріджі Saccharomyces cerevisiae – не менше $1,0x10^4$), ПП «Біоконверсія», Україна	0,12-0,15 л/100 $м^2$	Кісточкові, зерняткові, ягідники, квіти, газони	Обприскування під час вегетації	3
	0,07-0,12 л/100 $м^2$	Солома, рослинні рештки	Обприскування з одночасною зарубкою в грунт	1
Вимпел (Агролайт), в.р. (ПЕГ 400-230 г/л, ПЕГ 1500, загальний вміст – 770 г/л, солі гумінових кислот - до 30 г/л), МПНДП „Долина”, Україна	3-5 г/кг	Кукурудза, гречка, просо, ріпак, рис	Обробка насіння перед сівбою	1
	3-5 г на сотку	-„-	Обприскування посівів під час вегетації	1-3
	3-5 г на сотку	Картопля	-„-	1-3
	2-3 % розчин	Посадковий матеріал картоплі, саджанці плодово-ягідних культур	Обробка посадкового матеріалу	1
	3-15 г на сотку	Плодово-ягідні культури	Обприскування посівів	
Деймос (дейтус), РК (Ендофіт-L1 – 40 г/л, гумат натрію – 10 г/л, гумат калію – 20 г/л, ПЕГ 400 – 230 г/л, ПЕГ 1500 – 540 г/л, екстракт листя стевії – 40 г/л, диметилсульфоксид – 180 г/л, цидисепт – 50 г/л, бішофіт – 480 г/л), ПВКФ «Імпторгсервіс», Україна	15 мл/сотку	Зернові, олійні, бобові, овочеві культури	Обприскування посівів	1
	0,6 мл/кг	Зернові, олійні, бобові, овочеві культури	Передпосівна обробка насіння	1

1	2	3	4	5
Лігногумат, РК (натрієві та калійні солі гумінових, фульвових та низькомолекулярних органічних кислот, не менше 80-90 % від сухого залишку) ПП „Родоніт”, Україна. Виробники «Вегума ОУ», Естонія	0,01-0,02 % водний розчин	Зернові, овочеві культури, буряки цукрові	Обробка насіння перед сівбою	1
	0,01 % водний розчин	-„-	Обприскування посівів під час вегетації	1
Чаркор, в.с. р. (д.р. комплекс 2,6-диметилпіридин-1-оксиду з α-нафтилоцтовою кислотою, 8,3 г/л + Емістим С, 1 г/л)ДП «МНТЦ «Агробіотех» НАН України і МОН України, Україна; ТОВ «Високий врожай», Україна	1 мл/1 л робочого розчину	Декоративні культури	Замочування корінців або зелених живців протягом 18-24 годин	1
	4 мл/1 л робочого розчину	Декоративні культури, ягідники, плодові	Замочування здерев’янілих та напівздерев’янілих живців протягом 18-24 годин	1
	4 мл/1 л робочого розчину	Декоративні культури, ягідники, плодові, квіти	Замочування кореневої системи сіянців і саджанців на 1-2 години	1

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА ФІТОСАНІТАРНА ЛАБОРАТОРІЯ»

Пропонує для придбання в боротьбі з мишоподібними гризунами біологічний препарат – **бактоцид (**зареєстровано терміном до 31 грудня 2028 року та має Посвідчення про державну реєстрацію серія А №07668) і паразита яйцеїда – **трихограму** для боротьби з різноманітними шкідниками (це понад 40 видів совок, 6 видів вогнівок, біланів, 47 видів листокруток і небезпечного, масових шкідників кукурудзи – **кукурудзяного метелика, бавовникової совки**).

Бактоцид

Даний препарат включено до Державного реєстру пестицидів та агрохімікатів, дозволених до використання в Україні під реєстраційним номером №12503.

Препарат являє собою вологе зерно пшениці, на якому вирощені бактерії Salmonella enteritidis var. Issatschenko шт. В-17Х, що належать до роду сальмонел.

Ефективний, економічний, не шкідливий для тварин і людей. Не викликає алергії під час використання, не завдає шкоди навколишньому природному середовищу, тому що є екологічно чистим препаратом, діючим тільки проти мишоподібних гризунів і не викликає звикання гризунів до препарату. Препарат використовується в осінньо-зимовий період року за температурного режиму від $+10^{o}$ до -25°С.

Бактоцид має згубну дію на найбільш масові і шкідливі види мишоподібних гризунів: миші – домова, курганчикова, лісова, миша-малютка; полівки – звичайна або сіра, темна, суспільна, Брандта, рижа, водяна, степова пеструшка, малоазійська кустарникова. Смертельна доза препарату для гризунів 0,3-0,5 г. Гризуни гинуть на 5-14 день.

Застосування бактоциду:

Лісосмуги: попередньо розфасувавши в пакети по 10 г (пів столової ложки) і розкласти в траву біля коріння дерев, в кущі на відстані 5-7 м. Якщо препарат не розфасований, то розкладають по 10 г у вириту ямку до 10 см. У довготермінових місцях зараження розкладають по 30 г під листя і бур’яни через 25-30 м одна від одної.

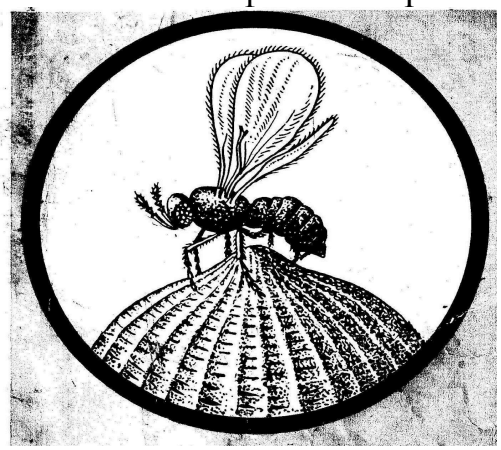
На посівах озимих: розкладають бактоцид через 7-10 м по периметру поля в нірки або ямки чи на доріжках, де бігають гризуни. Коли здорова миша контактує з хворою, то вона теж захворює, що призводить до знищення всієї колонії. Хімічні препарати таких властивостей тиражуватись не мають.

На площах багаторічних трав обробка препаратом проводиться так як і на посівах озимини. На 100 га поля необхідно 150 кг бактоциду. Якщо втрачені терміни обробки місць концентрації гризунів, тоді проводять суцільну обробку площі в шеренгу через 5-10 м і норма витрати препарату становить 2 кг/га.

При правильному використанні препарату виробниками гарантується

ефективність на рівні 76-89 % і заощадження коштів. Ціна бактоциду (72,16 грн за кг на сьогоднішній час) набагато дешевша в порівнянні з ціною на хімічні родентициди.

Виробником препарату в області є Державна установа «Кіровоградська обласна фітосанітарна лабораторія» м. Кропивницький, вул. Курганна, 62.

Телефон для довідок та з питань купівлі препарату (0522) 27 07 25.

Надійний захист + екологічно чиста продукція
Яйцеїд-трихограма

Основний засіб біологічної боротьби з багатьма шкідливими лускокрилими (совки, вогнівки, листокрутки та інші).

Трихограма – дрібна комаха, довжиною 0,4-0,9 мм бурого, жовтого або чорного кольору. Використовують трихограму для знищення шкідників на стадії яйця. Самиці знаходять яйця господаря-шкідника, проколюють яйцекладом і відкладають туди свої яйця. Личинка живиться вмістом яйця, де і заляльковується. Відродившись, імаго прогризає отвір в оболонці яйця і виходить назовні. Цикл розвитку 9-14 діб. За вегетаційний період трихограма дає 6-7 поколінь. Це світлолюбива комаха, але уникає прямих сонячних променів. Випускають трихограму в любий час дня. Яйцеїд-трихограма найактивніша з 7 до 11 годин ранку і з 16 до 20 годин вечора. Норми випуску трихограми визначають залежно від щільності кладок яєць шкідника:

Шкідники	Поріг шкодочинності шкідника	Культура	Норми випуску трихограми	Кількість шкідника	Час випуску трихограми і спосіб
1	2	3	4	5	6
Підгризаючі совки	Обробіток посівів починати за наявності 0,4-0,6 яєць на	ц/буряки, б/трави, озима пшениця, соняшник	30 тис. самиць/га. Наступні випуски з розрахунку	3,0 яєць/м^2	1 випуск – початок яйцекладки, 2 випуск – масова

	м^2		1:10		яйцекладка шкідника. Авіаційний АН-2. Наземний ручний 200 місць/га
1	2	3	4	5	6
Кукурудзяний (стебловий) метелик, бавовникова совка	Не більше 2 кладок на 100 рослин	Кукурудза	50 тис. самиць/га 100 тис. самиць/га 150 тис. самиць/га 200 тис. самиць/га	до 3 кладок/ 100 рослин до 4-5 кла-док/ 100 рослин 6-8 кладок/ 100 рослин 9-10 кладок/ 100 рослин	1 випуск – початок яйцекладки, 2 випуск – масова яйцекладка шкідника. Авіаційний АН-2 Наземний обприскувач ОПШ-15 Ручний 200 місць/га
Листогризучі совки	До 10 яєць на м^2	Ц/буряки, горох, б/трави, капуста	1 випуск – 20-40 тис. самиць/га До 100 тис. самиць/га 1:1 (1 самиця на 1 яйце шкідника)	4-5 яєць/м^2 (перше покоління) 7-8 яєць/м^2 (друге покоління) для совок з груповою яйцекладкою та 15 яєць на 100 рослин за поодинокої яйцекладки	1 випуск – початок яйцекладки, 2 випуск – масова яйцекладка шкідника. Авіаційний АН-2. Наземний ручний 200 місць/га
Лучний метелик	До 20 кладок/м^2 До 40/ кладок/м^2 До 50 кладок/м^2	Ц/буряки, соняшник, кукурудза	25 тис. самиць/га 50 тис. самиць/га 75 тис.	1 метелик на м^2 2 метелики на м^2 3 метелики	-„-

			самиць/га 100 тис. самиць/га 150 тис. самиць/га	на $м^2$ 4 метелики на $м^2$ 5 метеликів на $м^2$	
1	2	3	4	5	6
Білани, горохова плодожерка	3 яйця на $м^2$ 25 яєць на $м^2$	Капуста та інші хрестоцвіті	І випуск 30 тис. самиць/га ІІ випуск з розрахунку 1 самиця на 20 яєць шкідника	3 яйця на $м^2$ 25 яєць на $м^2$	Початок яйцекладки і масова яйцекладка. Авіаційний АН-2. Наземний обприскувач ОПШ-15 та інші. Ручний в 200 місцях на 1 га

ДОТРИМАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ВИМОГ БЕЗПЕКИ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ ПРИ РОБОТІ З ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ

Дотримання загальних вимог безпеки та гігієни праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки, охорони навколишнього середовища при зберіганні, транспортуванні і використанні хімічних засобів захисту рослин є обов'язковим для всіх землекористувачів, незалежно від форми власності.

Відповідальність по охороні праці і техніці безпеки при роботі з пестицидами покладається на керівників господарств, які їх застосовують.

Всі роботи по хімічному захисту рослин проводяться під керівництвом особи, яка наказом затверджена відповідальною за захист рослин та має спеціальну освіту.

Відповідно до Закону України «Про пестициди і агрохімікати» стаття 11 «Особи, діяльність яких пов'язана з організацією робіт із зберігання та/або застосування пестицидів або з проведенням робіт із транспортування, зберігання, застосування, торгівлею пестицидами, повинні мати посвідчення про право роботи з пестицидами. Посвідчення про право роботи з пестицидами видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, після проходження навчання з питань безпечного поводження з пестицидами та отримання свідоцтва про проходження такого навчання. Строк дії посвідчення про право роботи з пестицидами та свідоцтва про проходження навчання з питань безпечного поводження з пестицидами становить два роки. Порядок одержання посвідчення про право роботи з пестицидами визначається Кабінетом Міністрів України».

Безпосередньо перед початком роботи всі робітники повинні пройти інструктаж по техніці безпеки при роботі з пестицидами з якими будуть працювати, з послідуючим підписом в журналі по техніці безпеки.

До роботи з пестицидами не допускаються особи віком до 18 років, вагітні та жінки-годувальниці, а також особи, що мають медичні протипоказання.

Тривалість робочого дня при роботі з високотоксичними пестицидами – 4 години, з іншими – 6 годин, з послідуючим допрацюванням робочого часу на інших роботах.

Особи, які працюють з пестицидами, повинні бути забезпечені відповідними засобами індивідуального захисту та аптечками для надання першої медичної допомоги при отруєнні. Потрібно суворо дотримуватись правил особистої гігієни. Під час роботи забороняється приймати їжу, пити, курити, знімати засоби індивідуального захисту.

Хімічна обробка посівів та інших об'єктів повинна проводитись тільки після попереднього обстеження, визначення ЕПШ шкідливого об'єкту, та доцільності такої обробки. Для хімічного захисту рослин повинні застосовуватись тільки пестициди і агрохімікати, які зареєстровані і дозволені для використання на території України згідно Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. Перед використанням пестицидів

необхідно ретельно вивчити тарну етикетку, звертая увагу на регламенти застосування. Особливо суворо потрібно дотримуватися строків останнього обробітку перед збиранням врожаю.

Важливим заходом профілактики отруєння є дотримання строків безпечного виходу людей на площі оброблені пестицидами для проведення ручних та механізованих робіт по догляду за рослинами.

На тарної етикетці також є інструкції з надання першої медичної допомоги за перших ознак отруєння та з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій тощо.

Завчасно, але не менше ніж за дві доби, перед початком проведення кожного хімічного обробітку керівництво господарства повідомляє населення про місце та строки обробітку та методи їх застосування. Бджолярів попереджають про необхідність прийняття мір по охороні бджіл.

Кожен сільгоспвиробник, який використовує пестициди для захисту рослин повинен вести документацію:

- журнал складського обліку пестицидів;
- журнал протруювання насіння;
- журнал застосування пестицидів;
- журнал допуску на оброблені площі;
- журнал по техніці безпеки при роботі з пестицидами.

Слід пам’ятати, що пестициди можуть негативно впливати на здоров’я людей, тварин, довкілля. Тому з усіх питань технології захисту сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб і бур’янів, регламентів застосування пестицидів, їх реалізацією звертайтеся до спеціалістів управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області.

Обсяги робіт по захисту рослин виконані в 2024 році та намічені на 2025 рік по Кіровоградській області

тис.га

Назва шкідників та хвороб	2024 рік					Передбачено на 2025 рік	
	посівна площа	обстежено	заселено	оброблено		всього	в т.ч. біометодом
				всього	в т.ч. біометодом		
1. Мишоподібні гризуни	-	69,7	18,8	12,19	5,56	13,3	5,9
2. Лучний метелик	-	524,42	1,4	1,4	0	1,5	0
3. Озима і інші підгризаючі совки	-	524,42	27,34	2,7	0	3,7	0
4. Листогризучі совки	-	524,42	109,33	19,05	0,25	20,5	0,5
5. Стебловий метелик	-	83,79	23,95	9,35	3,85	8,0	3,0
6. Ґрунтові шкідники	-	22,12	5,88	0	0	0	0
7. Саранові	-	524,42	1,41	0	0	0	0
8. Зернові культури, всього:	734,0	387,22	378,29	393,82	0	391,51	0
з них шкідники			182,29	191,0	0	204,06	0
в т.ч. шкідлива черепашка			108,06	114,4	0	98,8	0
хвороби			196,0	202,82	0	187,45	0
9. Горох	18,6	9,23	8,93	10,45	0	12,0	0
10. Соя	150,8	17,51	10,97	13,08	0	14,2	0
11. Цукрові буряки, всього:	9,8	8,32	8,32	8,32	0	10,5	0
з них: шкідники			5,1	4,1	0	5,35	0
хвороби			3,22	3,22	0	5,15	0
12. Соняшник, всього:	642,4	225,38	185,14	169,45	0	213,2	0
в т.ч. десикація				1,08		11,0	
13. Льон, всього	0,2	0	0	0	0	0	0
з них: шкідники			0	0	0	0	0
хвороби			0	0	0	0	0
14. Ріпак	67,3	57,1	57,1	83,9	0	50,0	0
15. Картопля, всього:	42,7	10,0	10,0	10,0	0	10,0	0
з них: шкідники			8,0	8,0	0	8,0	0
хвороби			2,0	2,0	0	2,0	0
16. Овочі та баштанні культури, всього:	17,9	1,5	1,5	1,5	0	0,91	0
з них: шкідники			0,8	0,8	0	0,8	0
хвороби			0,7	0,7	0	0,11	0
17. Плодові насадження, всього:	4,8	0,42	0,42	0,42	0	0,33	0
з них: шкідники			0,2	0,2	0	0,22	0
хвороби			0,22	0,22	0	0,11	0
18. Багаторічні трави	14,2	1,32	0,14	0	0	0	0
19. Боротьба з бур’янами		800,12	800,12	800,12	0	891,54	0
20. Інші (насінники, лісосмуги, тощо)	1,8	0,3	0,2	0	0	0	0
Разом	х	х	х	1535,75	9,66	1641,19	9,4